Esterházy Péter

Ki szavatol a lady biztonságáért?

– bevezetés a szépirodalomba –

Daisy

Írom: A kis ürességen, melyet színpadnak hívhatunk, áll a színész, sötét van, vagyis szemem lassan
szokja a világosságot, előttem finom hölgy ül, tarkójáról fölemelve a súlyos haj, válla merészen szabad,
a széktámlát nézem, bíbor bársonnyal bevont szék, s ahol a váll eltűnik, mint egy kelés, a bársony
fölszakadva, mindenféle lóg ki, megszagolnám, nem merem, oldalt, a homályos
szeparéban, oda kellett néznem, öreg férfi ül, madártestű öreg, arca szép; mint sápadt női végtagok
verik át a füstöt a reflektor fényei, látom, a színész arca: nő-arc, meglepetésemben röviden fölkiáltok,
noha a kurfürst volt kegyes figyelmemet fölhívni
feudalista realizmus
,
hogy itt léprecsalás folyik, etetés, bepalizás,

»nyakaljuk tomporát víg cimboráim!«,

kiált a színész, folytassátok csak, tudós csepűrágók, int a kurfürst, a színész alázatos várakozásba
merevedik, mutasd meg hát nekünk, minő a világ, felémfordul, vagy ahogy a múltkorjában formulázta
a fortélyos fickó, minő a világ fara, a hátulja, a fonákja tudniillik, a színész arcára tapasztja nagy
csontos kezét, csak a szeme látszik, szemében rémület, kirobban belőle a röhögés, hogy mi nő a világ
farán, édes úr, a borzas valagon, hatalmas sárga kelés, a térdét csapkodja, szoknyája suhog, tudod,

jóuram, mondja nekem a kurfürst, szeretjük ezt a csöppnyi teret itt, e falatnyi termet és sajátos odőrjét,
s azt hisszük, e komédiások derék fickók, megbízhatatlan barmok persze, de értik a dolgukat, no, de
azért tartom az embereimet, azok legyenek megbízhatók, nemde?, ó, mennyire meg
fogok öregedni, mondja még révedten a nagyúr, a színész kihívóan az asztalunkhoz áll, keze a csípőjén,
látom, hasa szép lapos, hányavetin mondja a kurfürstnek, rám néz közben, tudom, édes úr, fizetségemet
folyósítani szolgát, derekat, te utasítsz, de azért ne hidd, ne gondold, ne reméld, hogy kordában tartom
magam, örülj inkább, örülj, hogy kezemben papírkard, s a vér, mit azért tagadhatatlan ontok:
paradicsomlé, és egyáltalán: te: itt csak nyerhetsz – minden pillanattal; bocsásson meg kegyelmességed,
súgja halkan, te engemet még nem ismersz, mondja nekem, Daisy vagyok, kishúsom,
ma még szűz, nem hiszed?, pedig biztos, a fülemen, persze, mit hittél, röhögünk, hirtelen a szám elé
nyomoszolja a kezét, kicsit megijedek, látom a férfikezét és látom arcában a női arcot, tudok mindent
és hiába, nem tehetek mást, elpirulok, fejemmel biccentek kecsesen, rebegem: kezétcsókolom,
drága, s ajkamat kézfejére ejtem, szívem erősen dobog,

»pubi, te, hát te ilyen rafinált vagy?«,

hogy így dobog a te kicsinke szíved?, elperdülvén csókot int felém, lári-fári, nem kell,
csücsörködve búg, mint aki meg-van-őrülve-éntőlem, a kurfürst mosolyogva figyel (dögölj
meg, édes úr!), Daisy feléje bök, mintha az a stricije volna, bogárkáim, következzenek hát
gyakorlataink európai gyakorlatok, melyeket nagyestélyiben végzünk, gondoskodtunk izlap-
ról, karját fölemeli, hónalja üres, üres, üres, térdét emeli föl, szeme kifordul, rebeg,
nagyot fingik, hosszan, parádésan, furcint, kifényesedett ülepünket pedig dörzsöljük
marhaepével, mosolyog, használjunk pirosítót, hódítsunk, verjünk parfümöt a lábunk közé, csücsörít,
ne csücsörítsünk, fenyegetőn néz rám, úgy csinál, mintha bűvölne, székemmel a kurfürst felé rukkolok,
aranysujtása melegít, ez nem méltó hozzánk, folytatja Daisy, volnánk szívesek markolászás közben
őszintén pillantani a ránkmeredő szembogárokba, Daisy lassan mondja, ne vessük meg őket magunk
miatt; ne; így szokták meg;

»bátorkodjunk«,

igazítsuk magunkat mi is a szokásokhoz, egy szóval se mondom, hogy szél ellen pisáljunk, ez nagyon
tetszik neki, nevet, magában, közben elöl benyúl a ruhája alá, kiveszi az egyik műanyagmellet, szürke
szivacs, szürke foltos, szagolgatja, fintorog, visszateszi, legyint,

»pinabú«,

kiáltja, s rögtön kihúzza magát, úgy, hogy a mellei kívánatosan feszüljenek, jer, ó Vándor, rámnéz, tégy
nékem szívességet, úgy hallom, tégy nékem szüzességet (elképzelem), lehalkítja a
hangját, csönd van, nem kokettálni: szenvedéllyel, csípejét ringatva tomporát oldalra
kiveri, mint egy dél-amerikai táncosnő, gondozott tomporunkon vágjon végig a villám; lélegezzünk
föl, van, amit tudunk, és van, amit nem tudunk, lássunk hát hozzá, hozzámugrik hozzám lát,

»háruljunk el«,

és a fülcimpámba harap, följajdulok, rikkantva rámmutat, a háruló Ocskay!,
mindenünnen nevetés hallatszik, diadalittas zene szól, főleg egy szaxofon szaxi, Daisy
meghajol, siet el az asztalkák közt, bocs, édes, mondja, és hátranyúlva belemarkol
az üstökömbe, a kurfürst figyelmesen rámemeli éles, okos tekintetét; magas, elegáns nő jelenik meg,
nem fiatal, de roppant vonzó, nyugodtan hajolgat a nyúlós fények közt, földigérő szoknyája oldalt
hosszan fölsliccelt, finom, vékony combjai sápadtan villannak a nyiladékban, gyönyörűséges, lehelem
ónkupámba, jóuram, szól válla felett vissza a kurfürst, szemed megtéveszt, álnok szolgád, a
hölgy: úr; ó, mondom kuncogva, nem tesz hát semmit, gyapjúkalap, arra gondolok, hogy ez
csak szófordulat, én csak azt állítom: gyönyörűséges, a hosszú combjai,
mozdulatainak puhasága, erőteljes puhasága, rekedtes hangja, melyet oly szakértelemmel
búgat, rendben, drágáim, tudomásul vettem, hogy itt vagytok, hogy a szemközti templom
helyett ismét idekódorogtatok, ő a tulaj, mondja a kurfürst, Gaby a neve, civilben is

nőruhában jár, hódolattal köszöntöm a jelen fényességeket, a kurfürst hárítólag emel kezet, ó, dehogy,
édes úr, nem rád gondoltam, te vérszopó, a szóra az asszony görcsben összeráng,
kezét, ez idegen tárgyat a lába közé csapja, morzsolja magát, oké, drágáim, most
tartunk egy pitinke szünetet, addig is, csirió,

»tompuljunk«, »fásuljunk«, »dénunciáljunk«,

elindul kifelé, a fénykör szélén megtorpan, ragyogva mondja: súgjunk bé, ahh,
hörgése, lihegése hosszan visszhangzik, csak midőn fölnevet, indul el a zene és vele a zsibongás,
fergetegesen tapsoljuk Gabyt, érzem, valaki néz, homályos bemélyedésben Daisy áll, túlzó mimikával
ajkát biggyeszti, álnok kígyó!, mondja, úgy érzem, mintha ezer év óta ismerném, de hát miért, drága
Daisy, miért, okot mivel szolgáltattam volna e megvetésre, mivel?, azt kérded, te firma, mivel?, láttam!
láttam, hogy tapsoltál!, láttam, hogy önfeledten tapsoltál,

»ön egy bérelc«,

s hátralép, Gaby átsétál az asztalok közt, megsimítja az arcom, a szagos keze után kapok, de elkésem;
a szeparéban meglátja a madártestű öreget, az sört iszik, a visszfény aranyat ver az arcára, madárteste
eltűnik a fekete alapban, Robi!, kiált hangját alig fékezve az asszony, mi az apám
bögyölőjét keresel te még itten?, mért nem mész átöltözni?, az öreg mozdulatlan; néz bele a sörébe,
őrület, fordul felénk Gaby, most úgy beszél, mint egy férfi vagy főnök, hihetetlen, a pasi
képtelen levenni az üzenetet, Robi, az isten szerelmére, mozdulj már, be
vagy állítva?, ugyan, mondja a férfi sértődötten, ugyan úgy néz a nőre, mint a szeretőjére,
föláll, most látni csak, milyen magas, magas rezegő férfi alak, nem vagyunk
beállítva, de én megértem magát, Gabykám, a könyörtelen versengés, hogy farkas farkasnak
farkasa, felröhögünk, vagy rosszul beszélek?, és hát az extraprofit: az extraprofit, s bizony közelednek
az ünnepségek is, mint minden évben, a kurfürst mozdulatlanul ül, a férfi éppen a háta megett áll,

látom, a kurfürst tarkójára mondja rá a szavakat, tegyem oda védelmezőn énkezem?, mondom a
szívemben, nem, adok rá ingó választ, a férfi megtámaszkodik fekete asztalkájában, felkiált,

»rugaszkodjunk el«, »kóvályogjunk«,

kiabál, az emberek feléfordulnak, a férfiak arcán bosszankodás van, a nők arcán a kényeztetés fodra
van, csönd van,

»váljunk halálra«,

suttogja, ijedtke felhördülés, néhányan a kurfürstre nézünk, mondd, csepűrágó, szól az
hangosan, ez már még a műsor?, az, kegyelmes úr, mondja Gaby lehajtott fővel,
a kurfürst nem mozdul, merev derékkal ül, előrefelé, a senki földjének mondja, remek!, a műsor tetszik
nekünk, nem vagyunk elragadtatva és nem változtatunk éltünkön, de tetszik,
kellemes!, tapsoljuk hát meg barátaim a trupp igyekezetét, összeveri szép gyöngéd kezeit, a
csattanáskor mintha por szálldosna, tapsolnak, én az öreg férfit nézem, néked, jóuram, nem tetszik?,
kérdi a kurfürst, de, hogyne, egyikőnk se mozdul, a taps elhal, felcsap a szünetek személytelen
zsongása, sugar baby love, a nagy úr enyhén felémfordul,

»általánosodunk«,

mondja gráciával, a világ élete botrányos hevenyészettséget mutat, sóhajt, Robi megy hátra, Gaby
topogva a nyomában, a visszavonulás lehetőségeit torlaszolja, Robi őszes haja felnyírva, oldalt
hosszabb, éles tincsekben repked a füle körül, füle szabályos, egészen fejhez tapad, tarkója
olyan, mint egy fiúcskáé, fölugrom, székem zörögve hátrahull, az előttünk ülő csupaszvállú

gyönyörű nő megfordul, most látni csak, válla ezüstpettyekkel van teliszórva, nagyvonalú, mondom a szívemben, rettentően részeg, motyog, lássa, derűsen széjjel nézek, a kurfürst mosolyog, tetszhetik neki a hölgy a hölgyemény, vegyük számba, mondja a
hölgy, nyelve végigsuhan ajkain, mindazt, amit látunk, végig simít zavaros arcán, mintha pókhálót
venne le,

»derűnk legyen légből kapott«,

kisasszony!, hod én Önt, hod légből kapnám!, áldja meg az Isten, fiatal úr, mondja a hölgy és hányni
kezd, a kurfürst undorodva felpattan, arcán nagy, szabad térségek, Gaby terem ott, nagyon erősen
karonfogja a lányt, arca jobb híján kegyetlen, kedvesem, ne légy állat; ha nem bírod, baszd meg, akkor
ne szívjál; Gabykám, drágaságom, tudod, hogy jó kislány vagyok, csak még egy ampullosz-t, hidd el,
nem lesz baj immár; menj, menj innét!, mosd le az arcod, Gaby maga törli föl a hányadékot, nagy, sárgás darabok vannak benne, édes úr, tegye arrébb a lábát,

»rójunk terheket«,

mondja a kurfürst halkan,

»dúljunk-fúljunk«,

ugyan, édes úr, nem kell ebből kázust csinálni, csak a lábát tessen kegyeskedni megemelni
miként a cudar ebek, feltörölni e mocskot hadd álljon módomban így, Robi eltűnt, követem, a folyosó
torkolatáig jutok, olyan, mint egy pince, hajlós, szénporos, pókhálós plafonnal, leghátul gyér, sárga

fényt lök ki magából egy csupasz körte, ott mintha nem volna folytatás, szurok szaga terjeng és valami
nehezen meghatározható émelyítőség, a szellőzetlen ágyasházak szaga?, a falon sárgás foltok, mint a
használt lepedőkön, nyirkos darabokban válik le, hártyákban a vakolat, megérintenék egyet, félő, olyan akár a beretva,

»óckodjunk«,

lépnék be, valaki erősen megfogja a vállamat, dolmányom feszül, hová, hová, bülbül
szavú rózsák gyermeke?, előrántom toledói tőrömet, hatalmasat csapnak a csuklómra, a tőr tompán
szinte puffan, ne marháskodj, Daisy arca sárgáll közelről,

»vonakodjunk«, »álljunk ellen«,

Daisyn arannyal dúsan hímzett főkötő, hová mész?, Robival akarok beszélni, vedd föl a
tőredet, igen, válaszolom; ahogy lehajolok, Daisy kicsit megemeli a térdét, homlokom
beleverem, fölkapnám, de Daisy két kézzel megmarkolja, körbeabroncsoz, nem enged följebb, fejemet
a hasa aljához nyomja, orrom a húsba fúródik, elfordítom a fejem, fáj a porcogóm,
orcám éri a szűk, méregzöld selyemszoknyát, a selyem, tudni, forró és hűs; fölemel magához,
egymással szemben állunk, közel, nyaka a nem rövid, lenőtt vörösre festett haj ellenére is csupasz, arca
ferde, puhának tetsző ajkai durván rúzsozva gyöngyházasra, arca inkább női-arc, melyből, mint valami
hajó roncs áll ki a férfié, szemöldöke szinte fehér, látom az, mondja, arcodon, hogy
gyűlölsz, lihegek, feltört a gyöngyházrúzs, tényleg parfümöt vertél a lábad közé, mondom, elenged, de
én nem lépek hátra,

»gyanakodjunk«,

Daisy arca most még erősebben féloldalas, szemöldökei széjjel futnak, egyszerre látom férfinak és
nőnek, állunk, úgy érzem, mintha ezer év óta ismernélek, úgy érzem, mintha a bátyám volnál, a
nővéred, mondja, igen, mondom, nem merek lélegezni, kezét a vállamra teszi, mért tapsoltál?, nem
értem, mit mond, Gabynak tapsoltál, pedig az egy gonosz perszóna, egyszer még meg fogom ölni, csak
az a baj, hogy a főnököm; tehetségtelen, annyi tehetsége sincs, mint a Robi punciján a szőr, nevetünk,
mért, azon kevés van?, kérdezem, nem figyel, nézd, mutat a kijárat felé, a patkányok!,
fiatalemberek lépnek be az ajtón, a füst árad kifelé, a fiúcskák elegánsak, evribádi,
arcukban biztonság, mintha bizony semmi baj nem történhetnék megannyi Mercedes Benz,
megtámaszkodom a nyirkos falban, enyhén rádőlök Daisyre, te, te, te ármányos,
mondja, undorodva nézem a tenyerem, mintha kormos volna, nyugodtan, csak nyugodtan, édes úr,

»ez még kap fogni egy vajszínű árnyalatot«,

Robi hangja hallatszik, a folyosóról nyílnak a vécék, a hang gyors, ingerült, rémült, siess, az ég
szerelmére, átgondoltabban, finomabban, és gyorsabban,
gyorsabban, gyorsabban, mit vackolunk, mindjárt kezdek,

»egyeztessünk«,

Daisy elkapja az államat, maga felé fordítja, ingatja a fejét, ne, őt ne!, verd ki a fejedből, vár kicsit,
Robit én már kétszer leöltem, önelégülten nevet, vele ne próbálkozz, együtt éltek?, int, nem, már nem,
de te még most is szereted?, vállat von, ő az enyém, mondja, az enyém, ezt, akire tartozik, tudja, kell!,
a fiatalemberek kicsit tanácstalanok az ajtóban, Gaby int Daisynek, ki erre viharosan
fogadja őket, te vén banya, mit keseregsz a potkán, a potkán, lábad között, mutatja, fészket rakott a

potkány, a potkány, sej, dirom, darájrom, darájrom, sej, dirom, darájrom, darájrom, te disznaja, súgja oda az egyik fiúcskának, pörög egyiktől a másikig, vigyázz, sziszegi kétértelműen,
ha belémarkolnak, szomszédomnak pöcse bőre, felöltözött cicabőrbe, hagyja koma, ne sajnálja, úgyse
akad más pinára, röhögünk, a fiúcska elpirul, ön volna az?, drága Disznaja Ivanovna, kérdi, Daisy
kacagni kegyeskedik,

»no, fiúk, ki kívánna makkoltatni?«,

ne tegezz, vetik oda hálátlanul, most látszik, tanácstalanságuk nem zavar volt, szétoszlanak, függönyök,
falak, drapériák, öreg férfiak, nők, bárszékek mellett álldogálnak, limonádét kérünk szalmaszállal, löki
oda udvariasan a rendelést a magas vezérfiú, arca pelyhes, de már férfi-arc, csontos szűzarc, de ehhez túlontúl csínnal telített, és a tekintet csúnyán mondén; inkább tapasztalatlan csak, nem szagolt még puskaport, békegyerek béketűrő: tűri a békét, a fickó
táncolva felémtart, a folyosófalból, hirtelen, látomás, Robi lép ki, úgy vonul ki a vizeldéből, mintha ott
az ajtó valami díszesen nyiszlett bíborfüggöny volna, füttyent, csókot hajigál felénk, komolykodva
mondja, mindent kapsz, te kis zsivány, amit szemed szád kíván, mi meg, gyerekek, legyünk sápatagok,
fakók, inaszakadtak,

»ne legyen vér a pucánkban«,

Robi boldogan nevet ránk, felhőtlen vagyunk, barátim, felhőtlen, hát

»büszkélkedjünk ejaculatio praecoxunkkal«,

kezét az arca elé kapja, ijedősen, mint egy lányka, fehér térdharisnyában, ujjhegyét a szájába veszi,
eljátssza, mintha kiabálna valaki után, ó, ó, na, háló, háló, Mister Praecox!, ó, hogy
is!, ön!, ön ittfelejtette sétabotját, az ezüstfejű, hatalmas sétabotot, ma nagyon feledékeny egy kis napja
van, édes Mr. Praecox, szalad hátrafelé a folyosón, hé, Mr. Praecox!, lábait széjjel s fölfelé hányja,
ahogy nők futnak többnyire, Daisy van mellettem, nézd, mondja, micsoda nagy ember, nézd, a sarkai,
mint a csillagok szikráznak, pofát vágva ránézek, szemében mintha könny csillogna,
Robit távol már alig látni, ködlovag fordul vissza a maszatos tartomány legvégéből, kezét kiveszi a
szájából, oh, Mr. Praecox, mily jelenetbe csöppentem bele!, a levegőbe csap, mintha
intene, el, el, el innét!, a nyálat rázza le,

»kapjunk vérszemet«,

az emberek szeretkezés után szomorúak, a nyál nyilván csattan, essünk túlzásba,
szegény Robi, szegény Robika; Daisy eltűnik, hónom alatt kisiklik, eltűnik, a fiúcskák körbefognak,
a falhoz hátrálok, a vizelde, próbálkozom, ott van, amennyiben azt keresnék, nem mozdulnak,
szürcsölik a limcsit, a vezérfiú már a cukorban turkál, porcukor?, kérdem érdeklődve, nem, nagyúr,
kristály, ki vagy?, kérdi, tekintete a pohárban, hé, kapok észbe ?!
, gazdátlan
barmok,

»micsoda szemenszedett beszéd ez?«,

ész nélkül való állatok, hát nem látjátok, ruházatomon, méltatlanok, kivel van dolgotok, és főként: nem
ti vagytok azok, kik eldöntitek, dolgotok van-é velem, hanem én, én volnék az, nem látjátok fényes
gombjaim vagy a mellény virágainak súlyos díszeit?, igyál, pajtás, hallom messziről, a magas fiúcska
kedvesen dünnyög, nehezen értjük, nagyúr, a nyelvet, kit használsz, de bötűid érdekesen roppannak,

s megejtők e-jeid, melyekkel, úgy halljuk, bőséggel élsz, szokás szerint tőrömhöz kapok, ne nyúlj tőredhez, nagyúr, látod, ha nézel, fegyvereseim sűrűn, miként a gaz, mind jó és bátor harcos, kezük nem remeg, szívük a szívek helyén, s noha rólad sem gondolkodhatunk másként, engedd
meg a szólást: sok lúd disznót győz,

nyelved mézes, ifjú ember, s hacsak kardod is így forog, tán percekig elodázhatod a kegyelemkérés
minutumát, de kérdem megint, mondanád meg végre, mi alapon eredtek szóba velem,
mi alapon szabtok méltányos föltételeket, mi alapon udvariaskodol vélem, te, mi jogon?,

hibázol, idegen; s noha fura és, valljam be, mulatságos mondatfűzésed, mely még kedvünkre is
lehetne éppen, azt a látszatot kelti, mintha ártatlan volnál és ártalmatlan, ne remélj, vigyázunk; helyéről
elmozdítani a beszédet nézd e bárt, annyi, mint forradalmat kirobbantani; jogról kérdezel, idegen,
és alapról, úgy tetszik, esetleg túl nagy jelentőséget tulajdonítasz magadnak;
eltévedtél, nagyúr, vezérlő csillagod tán elhalványult, tudni, nagyúr, nem tudhatom, igaz, dolgomnak
sem dolog, így csupán kószálsz, nagyúr, téblábolsz, csámborogsz, nagyúr, kóricálsz, csellengsz és
lebzselsz, nagyúr, egy szó mint száz, nem az előírásoknak megfelelően vagy,

ugyan miféle fajta előírásoknak, fiatal barátom?,

az előírásainknak,

a kiéinek?!, sebesnyelvű tacskó,

természetesen a kurfürst előírásainak, nagy-

úr, úgy, intereszánt; de hát miért írna itt valamit is elő a kurfürst?, övé tán e homályhodt, mocskos
zug?,

te mondád,

én kérdezém, ha már; mégis, nem értelek, miért volnának itt valakinek is előírásai; a kurfürstnek,
megengedem, befolyása van,

ahogy künn láttam, lovad jó, nagyúr, mért szavakon nyargalsz hát?!, csönd, magamra tekintőleg,
szólok, befejeztem a konverzációt, parancsolj, nagyúr, mondja az ifjú, és finoman hátrább lép, a többiek
mereven állnak a falak mentén, gipszangyalok: blézerben; volt tán kellemetlenséged,
jóuram, kérdi a kurfürst, szája biggyedt, a csókos szája, szemhéja remeg, a púder szikrázik az éji
műfényben, láthattad, édes úr, mondom sértődötten, ha egy mód van rá, ne sértődjünk meg, mondja a
kurfürst, gyűlöletünk ne temessen be, nem értelek, édes úr, mit mondol?, semmi,
elrévedtem csupán, arca olyan, mint nehéz kabátok közül kikukucskáló ijedt kisfiúé, Daisy kerül elő,
hoz egy korsó bajor sört,

»te csődör«,

harap felém tettetett szenvedélyességgel, rumocska is van benne, csődör, számoljad, mondja a fényes
úr, mert becsapnak, Daisy engem?, Daisy téged, húzok egy rovátkát, mellé teszek egy pontot, az a rum,
a kurfürst karomra teszi a kezét, keze súlyos, mint az arany, nézd! nézd!, mondja, közben a falak
mentén e fiúkat, milyen szépek, szépek és erősek, bőrükön látszik az erő, kevélyek s magabiztosak,
nézd, ujjong a szív láthatni ilyet, tiszta, töretlen, egész emberek, öntudatosak, sugárzók, és mindennek
alapja csupán az a fölismerésük, hogy ők: ők, azaz különböznek másoktól, definiálhatók, ennyi, annak
örülnek, hogy vannak, teljes mondat, alany-állítmány, és ládd: leszarják a bővítményeket, nézd, és örülj,
örülj, hisz mily szép szabadok ők így, és milyen rövid idõig! kiált a kurfürst, mert ahogy kicsit is

megöregszenek, fölismerik az erőviszonyokat, csakhogy hohó, a meghatározás itt
már a mi kezünkben van, mi mondjuk meg, mi az erő, aminek a viszonyairól szó van, mi mondjuk meg,
mik a képességek, és ők mondják: hulljon a férgese, mi az élet?, azt mi mondjuk meg,
kedvünkre élni csengő terület, közönséges dolog: a nemes rendre és törvényre törekszik, élni annyi, mondom, mint bizonyos lehetőségek között habozni, bort e gaz
nem érdemel!, tréfál a kurfürst, ingatja fejét, élni annyi, mint végzetesen erősnek érezni magunkat a
szabadság gyakorlására, élni annyi, mint megválasztani, hogy mivé legyünk a világban, egyetlen
pillanat nincs, amikor ez a készenlétünk alábbhagyhat és megnyughatik, még amikor csüggedten
hagynók, hogy történjék bármi, akkor is választottunk: a nem-választást, darabot szépek még, de már
hiába, kiült arcukra a félelem, ilyenkor aztán bújnak hozzánk, de nézz rám!, hozzám bújnak! hozzám!
egy ilyen hájfejűhöz, próbálkoznék csak most annál a fiúcskánál, kiröhögne, elzavarna, legföljebb
kínozna, kínozna, kínozna…, hagyjuk!!, de talán az élet éppen ekkor kezdődnék, mert
élni annyi, mint elveszettnek érezni magunkat, és mivel ez a tiszta igazság, tudni,
hogy élni annyi, mint elveszettnek érezni magunkat, az, aki ezt elfogadja, már meg is kezdte a magáratalálást, már hozzá is fogott a maga igazi valóságának a feltárásához, már szilárd alapon áll;
ösztönösen, mint a hajótörött, fog fürkészni valami után, amit megragadjon; és ez a tragikus, határozott,
abszolút igaz tekintet, amivel a szabadulást keresi, el fog igazodni az élet zűrzavarában; csak ezek az
igaz gondolatok: a hajótöröttek gondolatai, a többi: retorika, póz, önáltatás; aki nem érzi magát igazán
elveszettnek, menthetetlenül elvész, vagyis nem találkozik soha önmagával, nem bukkan soha a saját
valóságára, hagyjuk! hagyjuk!, a kurfürst hangja a magasba csuklik, hagyjuk, ez így rossz, ahogy van,
csak még magukban bíznak, az idejükben, mely majd elmúlik, én pedig a hatalmamban, mely időn
kívüli, legyint, egy nemzet folyton építi vagy rombolja magát, tertium non datur, Daisyt nézem, ékes,
csillogó szemekkel bámul, örülök, hogy itt vagy, olvasom le a szájáról, én is, én is, mutogatok túl
hevesen magamra, ülj ide, s mutatom, hogy csinálok neki mellettem helyet, gyorsan helyesbítek, hogy
az ölembe, Daisy ne hülyülj!,

»araszoljunk«,

ugrálnak a reflektorfények, Gaby lustán felnyújtózik a színen, csöndesülünk,
remélem, pitinkéim, kipihentétek magatokat az újabb rundra, lepedőkirályok,
numeravarázslók, tudom,
ne szerénykedjetek, az ő hóna alja is üres, üres, üres, köszöntöm, ó, hivatalosan úgy értve, újdonatúj
vendégeinket, remélem, pitinkéim, elengedett a zord, de bizonnyal szép mama, pfuj!,
hogy folytál volna el apád térgyén!, veszed ki, fiam, a kezedet a zsebedből, ezt itt meg ne lássam,
édesfiam, mert kapsz akkora csárdást, hogy a kegyelmes úr adja a másikat, ezt lehet otthon, a mamánál,
majd ő csóválja nemes fejecskéjét, de itt, fiam, ingyért!!!, azt már nem!, lássa, fényes
úr, micsoda úrféle emberek nőnek, mint a dudva, ilyenek lesznek ivarérettek, csak úgy lóbálják a
lőcsüket, kihalt ezekből a stíl, mi itt szopunk-nyalunk, az éjt nappallá téve, például
a drága Daisy, ugye Daisykém, még a protézisét is kiveszi, oly igyekvő, illetve ez szakmai tisztesség
dolga!, hát, édeseim, nem is fogjátok kitalálni, oly, nevessetek, fogas a kérdés, hogy végül hol
leltük meg, mondd meg Daisykém, kincsem, kicsi
kincsem, mondd meg nekik, hol!, dögölj meg, sziszegi Daisy, alkarján megfeszülnek az izmok, mint
egy matróznak, ó, ó, ő hát duzzog, bizony, édeseim, érzékeny szerkezetek vagyunk mi művészek, mi,
kik naponként, vagy más periódusban, öntjük elétek a beleink, s egyetlen gondunk, miként
helyezkedjenek hossz, vastagság és szín szerint, tudjátok meg!, a Daisy protézisét az én bugyimban
leltük meg, nevetünk, bugyi!, kiált föl Daisy, bugyi, egy frászt, gatya!, Gaby mérges,
szedd össze, cunci, magad, mert kapsz, hogy nem tudod, fiú vagy vagy lány, ez jó, ez a dolgunk, hogy

»ne tudjuk, fiúk vagyunk vagy leányok«,

Robikám, készen vagy már?, egy szerb asszony egyszer basszon, rettenetes, mint egy nő, annyit
tollászkodik, mint egy nő,

»addig én kitöltöm az időt«,

Robikám, édes, hol kujtorogsz, kicsi csönd van, mintha csikorogna a gépezet mintha keveset próbáltak volna, mintha Gaby rimánkodnék, hol kujtorogsz, Robikám?, látom, Daisy gonoszul figyel, gonoszsága nem játék, hol császkál a cemende, súgja Gaby még mindig kifelé reménykedve,
lassan visszafordul, a hátsó, nagy, homályos állótükörhöz farol, hol császkál a cemende, mondja a
tükörbe, csókoljuk szájon tükörképünket engesztelésül, szánalomból, így, így, elhalkul
a csúnya zaj, Gaby finoman a tükörhöz lép, leengedi a karját, a tükörkép ágyékához nyúl, gyöngéden
az üvegre csókol, visszaveszi a fejét, visszanéz, kikacsint, jól csókol, mondja hátra, ez olcsó volt,
mondja a kurfürst, feszülten figyelünk, Gaby az üvegre lehel, vissza, egyre szenvedélyesebben csókol,
lihegve hagyja abba, kicsit görcsben a teste, mintha a belei csavarodnának, túl
jelképes, mosolyog Gaby elkínzottan, túl jelképes, evvel méltóztatjuk vigasztalni magunkat, szeretettel megsimogatja a tükröt, Gaby szédült, mintha részeg volna, szegény Robi, azt ti, bogárkáim, el sem tudjátok képzelni, hogy a szegény Robinak mennyi baja, mennyi műhelygondja van,
bizony!, mennyi műhelygond,

»műhelygond: részegen egy (salétromos)

falnak dőlve, miközben édes angyalok ál-

dozatkészen leszopnak«,

Robi oldalt áll, nézi a főnökét, kopjunk le, anyukám, mondja halkan,

»takarodjunk«,

mondja halkan,

»szedjük az irhánk«,

ráugrik a reflektor fehér hernyófénye, Robi diadalittasan mosolyog, Gaby elslisszol, felpörög a zene
is, Robi győztesen kiáltja,

»taknyunk-nyálunk egyben«,

itt vagyok, belévaló vagyok, oké vagyok, bírom magamat, a szemhéja vad zöld, ajka korallpiros, nagy,
zsíros festékdarabok, terebélyes dáma, főként a feje tűnik sokkal nagyobbnak, olyan öreg nő, akin
látszik, tüneményes fiatal lány volt, minden feszül, száj, szemhéj, szemöldök, minden mintha fiatal
volna: de öreg, öregsége botrány,

»teljes békekörnyezet, békeellátás«,

kurjantja Robika, nutriadíszes, duplasoros, Patou-kék, könnyű szövetkabát van rajta, megfordul, a kabát
hátul deréktól hiányzik, nincs, a fara meztelen, fekete harisnyakötők kúsznak, kitolja, cikázik, rázza,
fölmerevíti, kicsit terpeszbe áll, így látszik, lába közt hatalmas pamacs műszőr sötétlik, fekete erdőség,
rázza, jaj, anyám, de nagy szája van a maga macskájának, majd lesz a tiednek is olyan, ha annyi egeret
fogott, mint az enyém, röhögünk, csitt, ma jóravaló leszek, ó Henrik, Robi összekulcsolja a kezét, nincs
benne semmi túlzás, hölgyeim s uraim, rövid időre bár, de függesszük föl vígságunkat, feledjük, hogy

itt lehetünk a boldogság e szépecske szigetén, könnyűimmel küszködve megrendült bejelentést kell tennem, Veronika, és van önök közt bizton ki ismerte e sugaras, drága lényt, tegnap,
a tapőr itt kezét a billentyűkre ejti, többen bosszúsan rája néznek, Veronika tegnap megnassolta a
vazelinemet, a legjobban Robinak tetszik, odalép egy szemüveges férfihoz, ön entellektüell?, jóuram,
a férfi vihog, Robi legyint, nyilván Goethe-kutató, látszik a kéjsóvár tekintetén és a remegő kezecskéken, onanizáló mozdulatot tesz, nem szokott ínhüvelygyulladással bajlódni?, ínhüvely veritas, mondja Robi magamagának, a férfi lába közé markol, esküszöm, kishúsom, hogy
neked csináltam legelőször, Robi eltűnődik, milyen finom szalon-puckód van, kishúsom, majd
szappannyal játszom vele, Robi mintha báboznék, ne töröld az ingedbe, kishúsom, nálam az nem
szokás, ott a tiszta törülköző!, áldassék Goethe neve, milyen kristálytiszta ondód van neked, kishúsom,
milyen szép gyermeked lesz neked, mondd, hogy én mondtam, ellép a vihogó férfitól, szalutál, a másik
kezével megérinti az ágyékát, a nadrágnyílás a katonaember legfontosabb fegyvere, röhögünk, a fiúcskák kipirultak, ne vidulj, fiam, láttalak gáláns férfiú a rabló májusi fölvonuláson,
felénk fordul, kit találtam, midőn farkát pucolta az asztalon, melyre szétterített fitymája úgy borult,
mint a spanyolgallér, piszkos tramplik, drága közönségeskéim, itt vagyok újra köztetek, oké vagyok,
folyócskám nem száradt ki még, nem csermely már, nem tiszta vékonka hegyi patak, hölgyeim, uraim:
egy Volga, szün!, maga kis kópé persze szeretne lenni a kujbisevi erőmű, s vajon ki
nem kópé?, én tocsogok, kishúsom, ne félj, nem megy szálka bele, Robi egy küblit tart a kezében,
benne félelmetes fekete rongy, mint valami állat, hiába mékap etc., Robi pucfrau
azonnal, savanykás izzadságszag terjeng, pfuj, munkaszag, mondja Daisy, ez pedig
a stafirung, mondja Robi, megemeli két roppant kebleit, lássátok, az öröm dombja, hegység, mely az
élvezet völgyét bezárja, kemény, mint a márvány, rózsás, mint a barack, és oly magányos, mint a
dagadó párna, az biztos!, kiáltjuk közbe, megcsörgeti a pléhvödröt, mennyi szerelemélvezés, kishúsom,
mennyi szerelemélvezés egy ilyen ergya lépcsőházban, amelyik rám van bízva,

»nohiszen»,

kiáltom, Robi visszanéz, zavarba jövök, vesszőt húzok, pontot teszek mi csak ragozni fogunk a végsőkig, az elsőn lakik egy anya a lányával, szeretnék láb alatt lenni, fűzd nyakamba édes combjaid, drága özvegy, a lányka: édes; minden áldott reggel tejecskébe ül a kis puncijával, Robi egész elérzékenyült, aztán torokból mondja, punciját a tejecskébe!, röhögnöm kell,
mesélje ezt a rigai bélyeggyűjtőknek!, ugyan!, a nagy randa veres farkát belógatja a kafirba, Robi hagyja, hadd nevessünk, a kurfürst a térdét csapkodja, van egy rendőrünk is, szegény azt
hitte, homokos vagyok, pedig én a lehető legnormálisabb, lévén leszbikus, ön egy hímringyó, ah disznó
kéjkancsuka!, vágtam vissza, rendőrünk, nagy ház ez, rendszerint őrlődni szokott, ott áll és őrlődik,
golyóstollát rágicsálva csóválja fejét, Róbert úr, mondogatja, Róbert úr,ez nem logikus!, Robi az ajtó felé int, gyere be, kishúsom, jól fogsz élvezni, ahogy te akarod, egyszer meg
egy emigráns orosz herceg megállít a lépcsőházban; föltart, mondhatni, továris, ha megengedi, mondja, avval egy nyulat húz ki a lábom közül, kedves állat, vigasztal,
látván megrökönyödésemet; zsemlegombóc, zsemlegombóc, zsemlegombóc, sziszegem az arcába, igen,
igaza van Daisynek, öreg ribanc vagyok én, öreg, de dolgos, megcsörgeti a pléhvödröt, én, kishúsom,
naponta felnyalom, naponta, a lépcsőházat tudniillik, professzor úr! vallja be! maga megint Goethére
gondolt!, disznó! perverz!, a férfi vihog, nyelvemen már fekély, fekély e kéj, kiált Daisy, ugyan,
szívecském, vonja meg Robi a vállát, kilógatja a nyelvét, hosszú, nagy, vörös hús, nézzétek, nézzétek,
uracsok,

»ez a nyelv szégyentelen«,

minden elmondható rajta, semmi, széttártan előttünk,

»ne legyünk finnyásak«,

kicsi, no, lenne kedved?, Robi kinyújtott nyelve remeg, önkéntelenül többen is
kinyújtják a magukét, a kurfürst is, én is, érzem, ahogy szárad a levegőn és egyre nehezebb lesz, ez a

nyelv mindent eltűr, érzéketlen, Bólintgató János, Robi nyög és csúnya hangot csinál, ez a nyelv nem
hajlandó önmagát megérteni vagy nem képes felfogni, ez a nyelv nem állítja önmagát: ez a nyelv
szédült, bódult, mámoros,

»ez a lágy, adakozó, toleráns, ámolító,

lojális, andalító nyelv«,

ki befogad, bólogat, mosolyog, biztat, überel, kit alig valami hozza ki a sodorból, ki azonban hazug,
fűzőcskéző, képmutató, nyugodtnak mutatja magát, pedig remeg a fölháborodástól,
merev, súg-búg, meg van hatódva önmagától, mindent elfogad és
semmit sem tűr el,

»dadogjunk«,

trafáljunk mellé, szarva közt a tőgyét, motyogjunk, legyen gombóc a torkunkban, kavics a szánkban
és kő a mellünkön, artikuláljunk szarul, legyünk költőiek, kuss!,

»igyekezetünket színesítsük egyénileg«,

ed a nelv kin ad aki a dódokat nevén nevedvén edáltal megnevethető let hatnálhatatlan et tét kel tintálni
med tel dömötködni megmontolni dötöjni kel, Robi pörög, reng az ocsmány műpamacs, mutatja: rámás

picsát visel a babám!, mettel batni, Robika mosolyog, lelkes taps köszönti csitt!, a mi nyelvünk ne legyen fegyver, ne legyen égő fáklya, se ne (égő)
dsida!,

»anyám, nekem férfi köll, vagy fel-

gyújtom a házat«,

bunkós botocskám, szivárgó öl, durva hímvihar, susog Robi,

»nem!«,

nem ellenkezésre vagyunk, hanem állításra!, könyökét a csípejére teszi, ökölbeszorított kezét fölfelé
lóbálva mutatja az állítás-t, röhögünk, de azért ne gondoljuk, hogy olyanok vadunk, vad lehetnénk, mint
a mezői vadvirág, Robikám, nem gondoljuk!, kiált a kurfürst, s ez remek tréfa!, igényeinkből akkor se
engedjük, ha amint folyamatosan csődöt mondunk, mondjunk csődöt, csőd,

»viselkedjünk siralmasan«,

megfigyelvén annak rángatódzását, rémült elszűkülését, buja kitárulását, szorító és ingerlő görcseit és
indignálódott megráncosodását, csodáld a Rést a rózsa-közben, ó, csak nem?, »tudtomon kívül
reményeket keltettem Önben?«, ó, ah, oh, tán a külvárosokban hamarább alkonyol? állva a
Luna-parkban remegő vádlikkal? mulassunk? hadd lobogjon a hajunk? egy ordenáré polka?

használjunk műfaszt, ó, ti dilettók! társunk egy cafka? no-no? lotyócska? könnyű vérű? kevés a pénz?
mi küldjük őtet? de azért alaposan helyben hagyjuk? rúgunk is? mi magunk is meg volnánk, tisztelettel,
erőszakolva? széttúrva? a rézágy sarkához kötöztek, és eleinte még tetszett is a dolog? később már
nem? mér? mindazonáltal volt bennünk ez ügyben valami természetesség?, de mi ez a diadalittas
sóhajozás?, mi ez a vágyakozás és elbűvöltség?,

»ez a halk tombolás?«,

szelíd szaxofon szól, Robi kacsint, édes úr, legyünk elemünkben, jöjjünk kapóra, ó,
uram, eressz, kemény a markod s bíz' a mankód, ez rendkívüli, mondhatom, sem atyámnál, sőt
fivéreimnél sem láttam eme többletet, ó, anyám, kérlek anyám, ne rontsd meg gyermekeid!, Janókám,
te már borotválkozol?, azért vagyon a kulcs, forró nyár éjszaka volt, a combok közt mély sötét honolt,
hogy forogjon a zárban, nosza, fölé!, cseléd, szilajon, szegény haskóm más se bántja, csak a fűző…,
drágám, az én testem gyönge, kemény erődtől megrepedne, s miért folyjon vér az éjen, melytől annyi
szépet reméltem, szánj meg engem, légy kegyes, ha kedves lész és nem vad, adok én örömet másképp,

»Béla, fusson ön, férjem mindent tud«,

kellemes, be kellemes!, belesimogatunk hát a nagy parasztos tőgybe, Röltex Rózsi!, kurjant valaki,
ujjaink remegve fúródnak a húsos emlőkbe, szeretnők marcangolni s tépni őket össze, jaj, a borzalmas
kis ágyú, rózsás batisztinge felhajlott szűz öléről, odanyúl, csalódottan tekint a férfira, mi ez a lazaság?,
bocsásson meg! kérem! kérem!, de miért jött akkor ide? hogy kínozzon! igen! hogy kínozzon, de ne
kínozzon, mert eztet én nem bírom tovább!, hívott a fiatalúr?, hívtam, mint két növendékbarom, farod

két dobja közé szeretném arcom temetni, nagy pompával, aber Bubi, dass muss doch nicht sein,
ilyenkor azután igen közönségesek voltak, a kulcsárnő gyümölcsöt és fűszeres vajat tálalt föl, jöjjön
kelmed lóháton éjjes éjcaka, egy-kettőre odanyúlt a nadrágjához és nevetve kérdezte, mi van benne,
a legény, aki nem volt tökkelütött hülye, nyomban megértette, mit akar a menyecske, a dudám,
Madonna, felelé, mellyel a falubéli lányokat táncoltatom, s halászgatni kezdett huncutul a selymes pehellyel benőtt völgyben, ily fürge és kitartó táncos, a dáma oly vitézül kitartott, hogy egy nyúl kényelmesen átszaladhatott volna a dereka alatt, bűbájos gyermek! milyen félénk és milyen szerény! ó, és gonosz!, no, jöjjön csak, kis vadóc, jöjjön!,

»szájunkban illatos bétel«,

nézd, mekkora compót fogott az a legény!, erre aztán kezemmel úgy cirógattam egérkémet, mint a
macskák dörgölik össze januárban a farkukat, kapjuk be a horgot!, üljünk fel, felfelti, miközben
az emelkedő árbocon vitorla módjára leng az ing, nyalós természetünk van, nyalkák vagyunk egy fügefa
árnyékában,

»legyünk félvilágiak?«,

holnapra nemzetközivé lesz a félviláhág, ennek okát, kisasszony, a Velencei Kurva legendájában
találhatod meg, olyan ez, másfelől, mintha valaki, aki rühes, este hazajön, lehúzza
a harisnyáját, és már előre élvezi a vakarózás gyönyöreit, élvezzünk,

»élvezzünk«,

élvezzünk, gyere édeskám, piríts rám, ámbrával szagosított selyemruha volna rajtunk, fejünkön
aranysapka, melyet a szüzesség rózsa- és ibolyakoszorúja övezne, a szag vonz öledbe, kedves, ó, az
ezüstbidé!!!,

»lopattam a szembenlevő elvtárssal egy bidét«,

persze a férj levágá a szerető férfiágát, s azt gaz asszonyának alabástrom keblei közé lógatá, vagy tán
tágas fürdejében magát szétterpesztve úszatni kicsinke rabszolgáit lábai között!, no és az oroszok! az
ő kis szerelmi trojkáikkal! nekem legyen mondva! ne mondja már!

»hot dog«,

ennyi szörnyűség, ennyi folyós genny, átvérzett géz, ragacsos seb, a legundorítóbbakat s
visszataszítóbbakat szeretem kötözni, vajha gyomrom éhét is így csillapíthatnám!, s önté magvát a
földre, szent düh, zsidó rüfke, jóétvágyú keresztény középasszony, valóban, Madame, ön kockára teszi
jó hírnevét, a térd a barátság végső állomása, bár aki igazi szűz, elbírja a lökést, a kicsike megreszket,
mintha földrengés rázta volna meg, a bátorság helyébe a szemtelenséget, vagy fordítva, a csintalanság
helyébe a buja turkálást, vagy fordítva, tették, bár nincsen olyan bíbor barack, amely oly szelíden és
gyöngéden hasadt volna, és nincs kicsiny hely, amely oly dús volna, mert mi szellemesebb, mint egy
szépasszony öle?, a borzas valagodról beszélsz, sziszeg közbe Daisy elszántan, szívecském, Daisy, te
úgy vagy, mint a lókupeccel a ló, aki is besózza emez seggét, hogy ez a farkát délcegen
emelgesse, mosolyog rosszul Robi, Daisy dühösen, dermedten figyeli Robit, aki felsóhajt,
fátyolosan mondja, ma, Isten segedelmével Mária Ivanovnát végre megbasztam Puskin, vérszopó
szelindek voltam eddig, oh Natasa,

»pusztulj gyilkos, hercegi lókötő«,

szavamra, a jólét savanyú borától bárgyú eszetek még ezt is bevenné,

»nos ti bűnös, gyarló, condra nép?«,

mily bátor s merész e hang ma itt, fordulok kedvesen a kurfürsthöz, ajka, mint valami tengeri gát, damm, zárja el metszett kristály kis poharát, kétségtelen, mondja, majd tűnődőn hozzáteszi, a Kéj ítélőszéke előtt mindnyájan egyek vagyunk, apály-dagály a pohárban, a fejlődés,
kedvesem, az egy bonyolult, hullámhegyekkel s völgyekkel tarkított valami, szürcsöl
a nagy úr, tudod, az a lényegesen fontos, hogy a

»haladás«

oldalán találjon bennünket sanda bíránk, a Történelem, Robi táncol, s közben mintha figyelne, forog,
vad és obszcén, combján és csupasz farán reng a hús, öreg, töppedt hús, szinte likacsos, mint a télvégi,
kormos, olvadozó hó, ki adhat tanácsot a szerelemben? ki adhat tanácsot, mi jó, mi rossz?, hirtelen
felugrik, szétcsapja lábait, s nyekkenve lemegy spárgába, jaj, kiáltunk föl néhányan,
Daisy arca aggódó, ez a régi száma, ez a régi, súgja, érkezzünk meg, Robi liheg, a folyót híjjuk
Dunának, a víz folyjék lefelé, a képződményt a lehatárolt területen híjjuk hazánknak,

»gyűlöllek hazám, bogár lépjen nyitott szemedre«,

mondja Daisy egyszerűen, harákoljunk, érezzük otthon magunkat, a himnusznál pattanjunk föl,
hajoljunk meg, nem mozdul, hogy volt!, kiált a magas fiúcska, hogy volt!, Robi olyan, mintha nyomorék volna, lábatlan törzs, Daisy segíts!, mondja ez a nyomorék, a festékben látszik az öregember, Daisy gyöngéden fölemeli a férfit, még segítgetne, de Robi eltuszkolja,
menj már el előlem, Daisy visszalép, Robi felüvölt, a sötét pamacs a lába közt megrezeg, mint fejtetőn
a haj nagy pofon után,

»a jó morva anyádat«,

a zene bejáratottan elhallgat (hisz miért is kéne megfeledkeznünk a kis bárzenekarról?), a kurfürstre
nézünk, a fiúcskák mozdulatlanok, beleizzadtak svejfolt ingjeikbe, Robi kecsesen pukedlizik, halkan
mondja, hát persze, a jó morva anyádat, sziszegjük pirult arcunkba,

»minden tendencia a határai felé törekszik«,

te, te, mondogatjuk magunknak, hát a derekad köré tekerem a farkadat, te gennypióca, dehát, már
bocsánat, ilyent nem lehet mondani, hívogató, csalogató,

»édesgető«,

dele, dele tak, pitinke tinke, ne félj, dele, dele tak, a rothadt béledet, ne félj, avval
csak rontasz patkány helyzeteden, te siradék, te állomány, te függvény, te nyahatna, ezt üvöltjük
rettenthetetlenül saját rettenthetetlen arcainkba, hogy volt az elég volt!, kiált közbe ismét a fiatalember,

Robi köp, béjbi, nézem a fiút, nincs zavarban, orrát piszkálja, béjbi, oké, legyenek allűrjeink, és
legyenek azok kéznél, legyünk szeszélyesek, kiszámíthatatlanok, raplisak, legyünk megbízhatatlanok,

»faxnizzunk«,

kérdésre hányavetin vállakat vonjunk, és kacagjunk, mint a szél a sztyeppén, legyünk buták, buták,
konokok, fafejűek, ne értsük a csíziót, trappoljunk tahón a cizellákba(n), sértsünk példásan érdekeket,
ne legyen alternatívánk, nincs választásunk, vagyunk, hogy rogyadna ránk az Ég, oké, béjbi,

»az Elrejtett Nyílt Titok«,

oké, figyelsz, pitinkém? Robi úgy beszél, mint egy eszelős szerető, Daisy arca sötét, észreveszi, hogy
nézem, vállat von, homloka kisimul, akkor tehát óvatosan, tapintatosan, leleményesen és főként
megvesztegető kedvességgel s finomsággal cserkésszük be magunkat, nehogy megneszüljünk,

»Elsőfokú Neszültség«,

oké, nem neszültünk meg, még csak nem is kapizsgáljuk!, érdeklődés nélkül mérjük végig a fickót, aki
vagyunk, fakó hangon szólítsuk föl magunkat, mennénk abba a pitinke szürke fülkébe be, álljunk a
falhoz, mondjuk (még) szenvtelenül,

»hodan?, hod hodan?«,

kérdezzük naivan, és fejecskéinket döntsük jobbra, mintha, itt Robi hangja férfiasra brummosodik,
röhögünk, mintha nővel beszélnénk; bizony, Daisyre néz, jó benyomást tennénk most arra a nőre: azt
gondolná, szeret minket, végigsimítana könnyű kezével fejtetőnkön, mikor pedig fiúcskásan
ránevetünk, ártatlanul, de szemtelenül, üstökön ragadna, te! te! te!, mondaná szenvedélyesen, mi
örülnénk ennek, a nyakát néznénk, hogy majd tán oda fúrnánk be magunk magunkat forrón, a falhoz,
mutatunk a falra, a falhoz lennénk szívesek, így mondjuk, nem mentegetőzve, de oldottan,
valamint a kezeket a tarkóra, megint arra a nőre, röhögünk, gondolnánk, kinek hosszú ujjai
oly igen finoman játszódnának védtelen tarkónkon, mi ez?, édes, suttogna, ujjai keresgélnének,

»mi ez?«,

csak nem pattanás?,

»hod?, hod hová?«,

kérdezzük most már elvből, az utolsó pillanatban, a kezeket, azt föl, mondjuk mérgesen, mert minden
esztelen ellenállás bosszant, fölháborít és gyöngít, gyöngít, gyöngít, oké, egyezzünk bele, nem vagyunk
önmagunk ellensége, kezünk lágyan végigfut magasra emelt karunkon, a hónaljban csiklandást várunk,
de hoppon maradunk, bezzeg, ha hamvas gyerkőcök maradunk, pfuj, te okádék, kiált Daisy, magunkon
kívül fetrengenénk akkor a visszafoghatatlan nevetéstől, botrányosan, erre a sanszra sáncra
alkalomadtán azért emlékeztessük magunkat, szeretnénk ismét törékenyek lenni, mint az őzsuták a
nádasban,

»pelyhesek és törékenyek«,

lejjebb az ingzsebeknél elidőzünk, szelíden, bánatosan cicizgetünk, a derékon gyorsan át, mintha
kifutnánk valaminő időből, hogy azután a lábak közt előre keményen, szemérmünket tartsuk a markunkban,

»a markomban vagy örezsem«,

súgjuk ügyefogyott kedvességgel, fejünket lehajtván látjuk, ahogy kezünk lassan szétnyílik, akár a
virág, enged, visszahúzódik combunk melegébe, botánat, kérdezzük, vajon irdatlan
gyanús voltam? vagy miért? miért?, hepciásságunk minket bosszant a legjobban, elsőre nem
válaszolunk, tárgyszerűen jegyezgetünk, azután fáradt, okos tekintetünket a miénkébe fúrjuk, és
csalódottan, mert azt hittük, több eszünk van, válaszolunk, megvannak, édes úr, az indokaink,
módszereink, megfontolásaink,

»értünk a szóból foglalkozásunk«,

majdan lerogyunk egy puha, mély fotelba, és ízlésesen zokogunk – Daisy széket húz közénk, annak a
reményemnek adok kifejezést, nagyúr, hogy pompásan szórakozol, éjcakád derűs, látod, törekszünk
a változatosságra, nálunk az alja nép is kap valamit, felkacag, végtére mink is az vagyunk, és
kegyelmességed is talán, bízhatom abban, nagyúr, hogy nem orroltál meg?, ha néha, olyan… forradalmi
volt… érted… ez ma hozzátartozik valahogy, ez a kritikai szellem, mindegy, tudod, nagyúr, fáradt
vagyok, szívesen aludnék így az éjben; bocsáss meg a méltatlan szóért, hogy magamról beszélek,

mintha én rendelkeznék időm felett, micsoda vakmerőség!, a kurfürst nevetgél, hirtelen egy kezet érzek
a combomon, durván belemarkol az izmomba, majd mintegy bocsánatot kérve simít körözve egyre
följebb, gombolj ki két gombot, súgja Daisy, kezem útjából az akadály így hárulna
el röviden örökre, nem merek lenyúlni, Daisy erős ujjai hiába erőlködnek; dobol rajtam, lélegzetem
gyorsul, felugrom, kibotorkálok az utcára, hűvös van, a falnak dőlök, a templom előtt társzekerek
állnak, előttük muraközik, az egyik társzekér mellett fiúk s lányok állnak feltartott kézzel terpeszben,
álljunk terpeszbe!, egy fiúcska rugdossa széjjelebb a lábakat, a talpak nehezen mozdulnak a hajnali
tratuáron, széjjelebb!, kiáltja a fiúcska, hagyjon, kiált egy lány,

»nosza, nosza«,

mondja a fiúcska, és rugdossa tovább, dehát nem érti?!, szétszakad a picsám, megijedek, látom, a ló
elöl horkanva fölkapja fejét, visszarontok a helyiségbe, alig hajtom el a nehéz, foltos függönyt, egy kar
ölel át keményen, igen, mondom a szívemben, eljött hát az

»idő«,

próbálnék szabadulni és szeretnék ütni, ütni, de nem, a kar nem enged, fölismerem, Daisy az,
betapasztja a számat, hátrahúz a folyosó felé, látnak, de nem szólnak, elveszi a kezét a szám
elől, ne csoportosulj, öreg, mondja, akár egy rendőr, állunk egymással szemben, zuhog
a környezet, kikérem magamnak, mondom, hogy ilyen közelről az arcomba nézz, Daisy vár, ölelj meg
engemet; félek, ez itt, drága, se nem jó, se nem rossz, hanem hideg, elviselhetetlenül hideg, kérlek hát,
ölelj, ölelj, ölelj, még mindig erősen tart, mint egy férfi, ellenfél, apánk, száját a számra teszi,

»vetemüljünk el«,

visszakapom a fejem, mint elébb a ló, te dohányzol, mondom halkan, igen, súgja, hideg van, rácsap a
szájával az arcomra, hagyom, csináljon, amit akar, nyelve jó, jó és meleg, karjai meglazulnak, most már
ölel, fogdos, ujja a tarkómon babrál, hosszan csókolózunk, ölelj, te ármányos, leheli a fülembe, hirtelen
ellépek, ököllel az arcába csapok, hátra esik; visszaülök a kurfürsthöz, drágám, a Semmivel ölelkezik?,
mondja?, mondja a kurfürst, kérdezem, mondja még, és bölcs szemeit reám függeszti, pezsgőt bontunk,
sámpány!, Robi jön az asztalok közt, törékeny, öreg férfi megint, leül a pamlagra mögénk, a
meztelenvállú hölgy csókot hajigál neki, megköszöni, Gaby sört hoz neki, hátrafordulok, arca ismét
arannyal van kiverve,

»szép volt«,

mondom, és nagyon meg vagyok hatódva, ó,

»szóra sem érdemes«,

mondja kedvesen, de, folytatom megrendülten, ez, Robi, nagyon fontos, amit te itt csinálsz, és ez
nagyon szép volt, lehajolok és gyorsan megcsókolom sápadt, májfoltos vén kezét, ekkor rámnéz, azt
mondod, szép volt?, már nem merek bólintani; hogy szép, Robi a sörét nézi, hogy szép, azt mondod,
csóválja a fejét, ó, fiam, dehát mondd meg, mi ez?, arca halott, mi ez?, fiam, mi? mi? micsoda?, Daisyt
látom, hogy a háttérből kukucskál, durcásan mutatja az arcát, valaki elémáll, látsz így?, apa, kérdi
udvariasan, nem, mondom, de nem is nézek; a falnál Daisy azt kérdezte,

»boldog vagy?«,

és én azt válaszoltam, boldog.

Ágnes

„Die Lage ist hoffnungslos, aber nicht ernst.”

(A helyzet reménytelen, de nem komoly.)

Élt egyszer egy lektorijelentésíró. Valójában lektorijelentés-fogalmazványírót kellene mondanunk, az
írások ugyanis a Kiadó számára, belső használatra készültek, s noha a lektorijelentésíró egyiküket-másikukat megjelentette változtatás nélkül, recenzióként, reciként, és a föl nem használtak jó részét is tervezte hasznosítani egy „valamelyest összefoglalóbb” jellegű dolgozatban, és amelyiket nem, abban sem volt semmi de semmi hevenyészettség vagy vázlatszerű, mindazonáltal az a furcsa nem-hivatalosság, túlzott természetesség
és mindennapiság, ahogy a Kiadóban kezelték és használták ezeket az írásokat, ahol pedig, a napi
robotban, az Írás Szent-sége bizony el-elkallódott, ami föltűnt tehát, az igencsak létezett, az a gyakorlatiasság fájdalmasan hívja elő a fogalmazvány szót. Nem volt ez nagy állás,
de érteni kellett hozzá, és a lektorijelentésíró értett is hozzá; nem esszéket és recenziókat (!) írt, nem
dolgozatokat és nem „töredékeket”, hanem „hatékonyan segítette elő a Kiadó döntéselőkészítési
munkálatait”, igaz, a maga módján, belerejtve az írásokba a hasznosítás szempontjából fölösleges pontosságokat, kis finomságokat, az itt megvalósítható teljességet, ami neki, a lektorijelentésírónak, egyszerűen szólva, örömet okozott.

Az idő tájt, ez tavaly volt, midőn a lektorijelentésíró egyre gyakrabban és egyre véletlenebbül, egyre vadabb, hevesebb véletlenszerűséggel találkozott (látta, megleste, követte, feltűnés nélkül molesztálta etc.) a város különb-különb pontjain, utcáin, a nagy, vastag, hírhedt bulvárokon, a
kietlen mellékutcákon, az ilyen-olyan tereken, bezárt lacipecsenyések védő árnyékában, a mozgólépcsőn vagy egy lépcsőkarfa setét díszeinél, egy tömeg izgékony takarásában, lehúzott zsalugáterek mögött és bedeszkázott kirakat deszkaérzékiségében, lakásokban, műtermekben, az
értelmiségi mindennapok és esték színterein – ugyanavval a sörényes nővel, Ágnessel, akkor éppen a
kelet-francia írókkal foglalkozott; szerette őket a dallamosságuk miatt.

A városban sok fa nőtt, s nem azok a betonrengetegbe bújtatott művi klorofilszigetek, nem formatervezett zöld, hanem egyszerű fák, melyek a földből nőttek ki, folyományaképp
az egy főre jutó városizöldmennyiség terén előkelő helyen álltak az európai
nagyvárosok között, amit számos színes prospektus és szórólap megemlített, olyik táblázattal, olyik
anélkül, több-kevesebb büszkeséggel, részint profiljuktól, bevallott, illetőleg bevallatlan vagy bevallhatatlan céljaiktól, részint a felelős szerkesztő rátermettségétől vagy csak egyszerűen vérmérsékletétől függően.

A lektorijelentésíró a maga részéről a lomberősség, mondhatni, megszállottja
volt, e szerint, a lomberősség szerint, vette szemügyre és tartotta megfigyelés alatt a város fáit,
lényegében állandóan összehasonlította az „övéivel”, azokkal, amelyeket a lakása ablakából látott; a
mérések egész rendszerét dolgozta ki, és ezen szak-értelmén csak a saját fáihoz fűződő elfogultsága
ejthetett foltot, s az ejtett is.

A Kiadóból igyekezett hazafelé, felmálházva az új olvasópéldányokkal, táskája, mint egy duzzadt,
fekete hurka himbált az egyik kezében, a másikban az új kelet-francia könyv; hideg szél bolyongott az
utcákon. Ugyan márciusban, ami a lomberősséget illeti, egyik fa olyan, mint a másik – az avatatlan
szemlélőnek. Mert már a csupaszokon is lehet látni, a hideg, szürke, fagyott ágacskákon, hogy mit
remélhetni majdan tőlük. Az övéi közül egy vad, friss vadgesztenye volt az azévi favorit, melynek

csenevész ágacskái között most még gond nélkül átlátott a szemben levő házsorra, ahol, vele egymagasságban, idős házaspár lakott, akik állandóan reparáltak valamit, és a lektorijelentésíró minden egyes, még, hogy úgy mondjuk, időben kilesett mozdulatnak, például hogy lefestették az ajtókereteket, különösen örült, gondolva a várható kapitális lomberősségre. Az asszony alig látott már, egy ízben találkozott velük az utcán, vastag és nehéz szemüveg mögül hunyorgott, sőt fehér botot is tartott a kezében; fagyiztak, mint két diák, csoszogtak.

A lektorijelentésíró ügyetlenül topogott a terhével. Bent azt hallotta, nyílt itt a közelben egy jópofa kis kávéház. „Tudja, olyan, mintha még a… na most mondjon nekem egy nevet… ülne ott, hitelben nyilván." „Musil", válaszolta a lektorijelentésíró. A szerkesztőnő selyeminge hátul, a hát közepén kigombolódott; lebegett, fodrozódott a két szél, s a lektorijelentésíró alaposan belenézett, míg a nő a köteteket kereste a polcon. „Musil, nutriadíszes, duplasoros, Patou-kék, könnyű szövetkabátban, mely hátul deréktól hiányzik, nincs, a fara meztelen, fekete harisnyakötők kúsznak, kitolja, cikázik, rázza, fölmerevíti, kicsit terpeszbe áll, így látszik, lába közt hatalmas pamacs műszőr sötétlik, fekete erdőség, rázza, jaj, anyám, de nagy szája van a maga macskájának, majd lesz a tiednek is olyan, ha annyi egeret fogott, mint az enyém, Musil." „Maga nem gondolja, hogy egy szoba olyan hülye könyvespolc nélkül?" „Begomboljam?", kérdezte a lektorijelentésíró a hajladozástól gondterhelt szerkesztőnőt. A fehér, puha, enyhén elhízott, szalonnás háton, mely a lektorijelentésírót bizonyos Fruzsinára emlékeztette, szemölcs is volt (tanyázott) vagy anyajegy, valami efféle. Szerette a szerkesztőnőt, mert az nem hazudott; pedig gyávácskának látszott, és az is volt, főként önmagával szemben, s ez a lektorijelentésírót, afféle fogatlan prókátorként, roppant bosszantotta. Sajnálta is kicsit. „Maga milyen gonosz! Mért nem hagyja azt a szegény Musilt békén?!"

Arra pontosan emlékezett, hogy a kávéház egy nagy forradalmárról vagy filológusról elnevezett mellékutcában van, de hogy a kettő közül melyik, arra nem emlékezett pontosan, így, egy sűrűn felállványozott ház előtt, a bizonytalanságból fakadó agresszív szívélyességgel kérdezett meg két lánykát az utca végett. A lányok haja veresre volt föstve, a vállukat vonogatták, miközben bravúros rágógumigömböket fúttak, amik aztán, csudás külsejüknek ellentmondóan, utálatosan elpukkantak.

„Nem tudjuk, mit akarsz, dagikám”, mondta a magasabbik. Cseresnyés ajaka van, állapította meg a lektorijelentésíró. „Mármost akkor forradalmár vagy filológus?”, kérdezte a kisebbik. Összenevettek, „nyilván a mindennapok forradalmiságára gondol a pasas”. „A Nouvelle Cuisine valódi revolúcióvá vált a francia hagyományoktól gúzsbakötött és terrorizált európai konyhában. Le a nehéz szószokkal, le a keresettséggel! Éljenek a természetes ízek! Éljen a főtt karotta!” – ezt olvasta nemrég. Nem szerette az Új Konyhát, meglehet, tán csak balszerencséje volt, és a revolúció perclovagjaival hozta össze az éhség, nyegle, fiatal, hatalomvágyó, mámoros szakácskákkal, akik még azt a legelemibb fáradságot sem vették, hogy legalább azt ismerjék, amit elvetnek. Az ő kezükben a friss lendület, az ízek eredete és eredetisége iránti lelkesültség, mely mért ne lehetett volna kíméletlen is akár a felpöffeszkedett, tocsogó tradíciókkal szemben, az ő kezükben ez arisztokratikus látványszakácskodássá fajult, a fiatal sztárok csak különbözni kívántak, ízről és vendégről úriember nem beszél, tartották, és a főtt krumplira vízszerű spárgafejeket hánytak szemforgatón. „A Nouvelle Cuisine megbukott, halott”, lehetett olvasni egyre több szakértő tollából, és a lektorijelentésírónak nem volt érkezése egy döglött oroszlánba rugdosni, inkább azt remélte, őszintén, hogy azért ezek után nem lehet majd a régi módon főzni. Az alkotóműhelyeknek nem szabad elszakadniok a valóságtól, hallotta (hallgatózta) a Kiadóban, ahogy ment a folyosón; az észt irodalom legdinamikusabb fejlődő ága: a novellisztika.

A lányok még nevettek, nevetésükben nem volt semmi kedv, se jó, se rossz, inkább valami összefogás, összefogódzás, bár talán nem védekezés és nem támadás, midőn odalépett hozzájuk, mintegy a lektorijelentésíró vaskos háta mögül, egy szőke, vékony nő, Ágnes, lóden pelerinje bágyadtan lebegett. „Csajok, küldjetek egy kis kánikulát a végére”, szájában cigaretta billent, orcája idegesen, szippantásra készen remegett. A nő miután tüzet kapott tüzet fogott, elszáguldott, a lányok pedig úgy sétáltak (kis pukkanásokkal) tovább, mintha a lektorijelentésíró ott sem lett volna.

Ez volt az első találkozás. A lektorijelentésíró ingerülten gondolt Ágnes beszédére, erre a túlságosan is keresett ál-szlengre, mindenesetre hosszasan foglalkozott a nővel. Ön kétségbeesett, merész és vonzó asszony, ezt kellett volna mondania. Menjen a fenébe. Az állványok tövében törmelék terült el, egy homokbuckába rézsút meszes talicska állt bele. A lektorijelentésíró halovány, összetöppedt kutyaszart is regisztrált. Hideg volt, mégis megizzadt.

Eszébe jutott az utca neve, egy forradalmáré, de már elszállt a kedve, egyébként sem tudta pontosan, hol az utca. Az egyik sokatígérő, ezt még az elmúlt szezonból tudta, fácska törzsére papírt tűztek. Olvasta: KEDVESEIM! A SZÉL ODANYOM BENNÜNKET ANYÁNYI FELHŐKARCOLÓINK TÖVÉHEZ, SEM ARCUNK, SEM SZÍVÜNK FÖL! (BARÁTAIM.) A sorok között ugyanavval az írással még ez állt: HÚGAIM, NŐVÉREIM, FIVÉREIM, NE FÉLJETEK. „Jó, nem félek”, mondta a lektorijelentésíró a szívében.

Asztala fölött, néhány Klee-reprodukció közt kockás papírlap függött: EGYESSZÁM HARMADIK SZEMÉLYBEN ÍROK, ETTŐL BIZTONSÁGBAN ÉRZEM MAGAM, AZT REMÉLEM, HOGY NEM HALOK MEG OLYAN HAMAR. A végére filccel nagyobbacska pontot tett – bármikor fel tudta magában idézni az akkori dühöt –, pontot, mely sötéten átütött a papíron (amit sajnált, mert minden szabad papírfelületet, melyre nem lehetett írni, sajnált).

Édesanyja, aki időről időre átjött a város másik feléből, és viharos segítő készségével napokra feldúlta a férfi életét, de legalábbis az életmenetét, többször kérte, vegye le.

„Féltelek, fiam. Miért kell ilyeneket írni.”

Az életre vonatkozó tanácsokat, a tapasztalatból leszűrt maximákat az anya rendesen a búcsúzáskor szokta kapkodva fölmondani, többnyire a tükör előtt, rúzsozás közben. „Legalább a fiókban tartanád”, s kérlelve a lektorijelentésíróra nézett, aki látta, ahogy az asszony, két szó közt, titokban, megfeszítette az ajkát. „Csinos vagy”, mondta az édesanyja, „de megint van egy kis fölösleg rajtad.” Homlokon csókolta a fiát; kinyitotta a retiküljét, szemlét tartott, majd anélkül, hogy fölemelte volna a fejét, szinte a táskába bele mondta: „Te mióta szereted ennyire Klee-t?”

A rádió magazinműsorában arról folyt a vita, hogy milyen színű szeme volt Bartóknak; ifjú Bartók Bélának több ízben a leghatározottabban föl kellett emelnie a szavát megvédendő a valóságot az emlékezők személyes szempontból esetleg érthető és, úgymond, megbocsátható torzításaitól, apjának szeme barna volt, nem pedig metsző kék, ahogy talán hihetnők. –

A lektorijelentésíró édesanyja lakásában, a mindég is üzemen kívül levő kandallóban, melyben a
legkülönfélébb kacatok vannak titokzatos rendetlenségben behányva, talált egy régi, elsötétedett fotót;
amely egy fiatal nőt ábrázolt, aki a válla felett kacéran visszapillantott.

„Kacéran?! Fiam, te hülye vagy, vagy egészen zöldfülű.” „Nem vagyok zöldfülű”, vágta rá a lektorijelentésíró. „Rendben, akkor: hülye”, bólintott az édesanya, aki szívesen tudta magát „egy
logikus elmének”, egy logikus elmének, „akiből azonban, ho-hó, nem hiányozik a specifikusan női, a melegség másszóval”.

„Nem látod, hogy szinte vonyít a fájdalomtól, fiam?! Olyan buta vagy, hisz ez
egy kétségbeesett, merész és vonzó asszony.”

A lektorijelentésíró forgatgatta a rajzlapra erősített képet. BUDAPESTPÁRIZS, ez volt ráírva, a
hátuljára meg néhány szám, és egy rejtélyes, izgató vagy nem is tudja milyen följegyzés: NAGYON
SZÉP, BARNA ÉLMÉNY. „Dagerrotíp-e vagy sem?” A nő válla
hegyesen fölfelé bökött, a finom és vékonynak tetsző ruha ráncokat vetve hullott alá, a háttérben,
kiszámítottan, ugyanígy egy műtermi függöny; a túl-vállon szőrme lógott.

„Milyen állat ez?” „Ezüstróka, nyilván.”

A nő derekától lefelé a kép el volt roncsolva, az erős és következetes ceruzavonalak egész elsötétítették itt a fotót. „Az előtérből is háttér lett”, mondta félhangosan a lektorijelentésíró, és arra
gondolt kajánkodva, hogy megvolt nyilván a jóoka ennek a firkálásnak, valamit eltüntethettek. A nő meztelen volt például; ez jóok.

„Mi ez?”, kérdezte édesanyját. „Látod, megpenészesedett, s hogy ne terjedjen a baj tovább, ceruzával levakarták.” „Kicsoda?” „Tudom én?!” – A lektorijelentésíró édesanyja
beleiben lakozott a halál. Ezt a kezelőorvosa fogalmazta így: „Öregem, anyád beleiben a halál lakozik.” A lektorijelentésíró tehát tudta ezt, de azt nem tudta, édesanyja tudja-e ezt, és a kezelőorvostól sem merte megkérdezni, minthogy félt tőle. „Öregem, anyád siethetne

a meghalással”, mondta bólogatva az orvos, s mikor ő dermedten ránézett, mint egy színész, még azt mondta: „Nem kell úgy megijedni, én egy cinikus voltaire-iánus vagyok.” „Értem”, bólintott sértetten a lektorijelentésíró. Ha ránézett a fényképre, ezt gondolta: „Úgy érzem, mintha ezer év óta ismerném”, és kellemetlen érzése támadt. „A halált is akarni kell.”

A kelet-franciákban, így gondolta a lektorijelentésíró, van valami furcsa, idegesítő törekvés a személyességre, mintha megnyugtatná őket, hogy valami megtörtént (meg is történt); neki, őszintén szólva, nincs nagy bizodalma az író iránt, ha esküdözéssel fog hozzá a dolgához, mondván, apámanyámtűzbeégjen, ez így igaz; őt ez az igazság nem érdekli, s kicsit szamárnak tartja azt az írót, aki így lenézi az olvasóját, vagy ha nem nézi le, antul rosszabb. Őt a történet igaza csak a történeten belül érdekli. – „Amikor tehát arról beszélek, hogy mindaz, amit előadok, velem megtörtént, nem a hamis jóindulatra ácsingózom, hanem, remélve, hogy a történet igaz, arra az érdekességre hívnám föl a figyelmet, hogy olykor igaz történetek megtörténnek. Inkább csak úgy, a reménytől függetlenül, ahogy egy ötlábú borjúról is szót ejtünk.” Dallamos.

Kóstolgatta a kelet-francia könyvét. Talán arról szól, mit jelent utazni, helyet változtatni? Minthogy a kelet-franciák nem úgy utaznak, ahogy hajdan Turgenyev kóricált Európában (egyszerűen: szoknyák után) – újabban a lektorijelentésíró sokat gondolt Turgenyevre –, a kelet-francúzt pedig (úgy tűnik; ezt biztosan nem tudhatja: senki) a (vagy egy) négyhatalmi egyezmény finom és indirekt kijátszásával meghívták vendégprofesszornak egy messzi, nagy városba, az ezzel kapcsolatos „kulturált bonyodalmak” láthatólag élénk visszhangot vertek a kolléga érzékeny lelkében. Persze a kelet-franciák, írja a kelet-francia, tüzesvérű, nyalka nép, s noha „a művész hazája a nagy világ, azért a művész igazán csak hazájában lehet boldog, és mindig vissza-visszavágyik abba a hegyes-völgyes szép országba, hol csengő-bongó anyanyelve édes danája mellett ringott bölcsője”.

Bekérették a kelet-franciát az elöljáróságra, ott a rangjának és a helyzetének megfelelő előzékenységgel és tisztelettel viselkedtek vele, – bőrét, írja, roppant füves térségek levegője és az ott

hömpölygő folyók vize edzette –, mindazonáltal a hivatalos személyek, főként pedig az alacsony,
villogó szemű irodavezető artikulációja, ez a kissé éneklő, közönséges mód, a szavak
édeskés tili-tolija, ez az elvetemült, pelyhes és törékeny, léprecsaló, etető, bepalizó, lágy, adakozó,
toleráns, ámolító, lojális, andalító nyelv, ez a nyálas, fraternizáló közösségiség, melyet a kis ember
föltűnően forszírozott, amely részint és főként kirekesztés volt, részint és következésképp irónia,
mindez, figyelembe véve a definiált erőviszonyokat – amelyek az auktor javára szóltak –, nyilvánvaló
fenyegetést tartalmazott. (A nyelv mint egyenruha, a nyelv mint kitüntetés, a nyelv mint paroli, mint
vállap, mint érdemérem, mint partizán, mint hősi halott, mint szegénke rehabilitált, mint icipici mind
megette.) Minthogy a kelet-francia csöndes, de bűntudatos köszönésére a gőgös és élveteg titkárnő nem
válaszolt, hacsak nem tekintjük válasznak azt, hogy combjai elváltak egymástól, „láttam, barátim!
láttam", s kezét tüzes, vad macskájára tette, rögvest benyitott az irodavezetőhöz, akit így meglepett,
szalonnázás közben lepte meg.

Ollálá, drága ser barátom, lássa, hát így reámtör, fortélyos fickó, sebaj, de
legalább látja, hogy a magamfajta kis hivatalnok, hogy fogyasztja szűkes, ám ízletes reggelijét, nézze,
abárolt szalonna, kenyér, jó kelet-franc abárolt szalonna, jó kelet-franc kenyér, búzánk, kell-e
mondanom, világhírű, és tegyem hozzá, jó kelet-franc hivatal, mert ne feledkezzünk erről meg,
egyébként szagolja csak meg, valódi, valódi jó abárolás, ó, édes úr, bocsánat, elfeledkeztem,
maga már finnyás, és higgye el, igaza van, ne, valóban, ne mentegetőzzék,
igaza van, ha fintorog, ma már minden szinten szinte mindenütt, ó, most találtam ki,
a minőségé immár a vezető hang, no persze az abárolt szalonna végül is ízlés dolga,
tudja, tudja én leginkább, lehalkítom a hangom, leginkább friss zöld hagymával kedvelem, ZŐD
HAGYMÁVAL, főleg hogy úgy ropog, ért engem!, csak lássa, betiltották az
irodákban a hagymát, mondván, büdös!, büdös, drága barátom, hát ez az! ez az,
amiben igazat adok magának, oly jól megértem, mert kérdem én, előfordulhatna-e, hogy egy francia,
millpardon, látja, nem vagyok begyepesedve, e házban tán méltóbb volna, ollala,
nyugat-franciát mondani, nos, hogy egy francia a sajtra azt mondja, büdös, tudniillik,
ezt még hozzá kell tennem: negative, de tessék!, nekünk a hagyma, a mi hagymánk
büdös, és akkor, ugye, mi itt bent csudálkozunk, ha keresik a nemzeti karaktert, és csudálkozunk, hogy
ím a maga szájaszélét is undor fodrozza, de nem, igazán, megértem,
ha, ez tán érthető, személyesen nem örülök is igazán neki, megértem, hogy hiába
mondanám magának, a lényegesen fontos az az, hogy a HALADÁS oldalán találjon sanda bíránk, a

Történelem, úgy, úgy, de most már lássuk, miből élünk, a szalonnázásra egyébiránt a mozgalomban
szoktam rá, ott, bizony, ott, NOSZA, higgye el, a maga esete nem kis gond nekünk, nézze, én, személy szerint, már rég azt mondtam volna, tudja, mit mondtam volna, dehát ez egy intézmény, mégha oly kóceráj is, mint a miénk, mert aztán ennél nagyobb kócerájt keresve sem találna,
jaj, pedig mennyit töröm a fejem, még szalonnázás közben is töröm, hogyan lehetne, valahogy hogyan lehetne, mégiscsak egy intézmény, ahol forsriftok vannak satöbbi,
és még azt sem mondhatnám, hogy evvel nem értenék egyet… ezt egy leendő porosznak, ollala, nem
kell magyaráznom, tudom, hogy nem érv, tudom, tudom, tudom, de eszembe jutott, és azért, mégis,
tudja, mindenesetre nem árt, hogy eszembe jutott, azt maga el sem tudja képzelni, vagy ha a szomszédos osztályra… nohiszen nem is folytatom, tudja azt maga nagyon jól!, én egyébként őszintén biztatnám magát, ezek olyan kérdések, melyeket körön belülről nem lehet igazán
tisztességesen megválaszolni, minthogy a határokra vonatkoznak, és azok, per def., nem érhetők el…
ó, mennyire meg fogok öregedni, megbocsát, magának persze nincs titkárnője, nem is tudja, milyen szerencsés ember, megfigyelte már?, hogy itt az irodában valahogy olyan lógós a nők
melle, férfiak vagyunk, olyan szomorúan lógálnak, mért van ez?, maga nyilván szokott ilyeneken gondolkodni, gondolja, ez is a mi hibánk volna?! TE JÓ ISTEN, ha így belegondolok, mi minden nyomhatná a lelkünket, ne higgye, hogy ezt mi nem tudjuk, sőt, nálunknál jobban nem tudja senki, talán, talán, talán ez volna a záloga a fejlődésnek, hja, az önismeret, tudja, a főnököm, ha már nagyon rossz a kedvünk, de ez maradjon
köztünk, vagy szabadszombat előtt, behívat, kibontjuk az iszákunkat, bánatosan szalonnázunk, és
tudományos alapon azon tűnődünk, hogy melyik titkárnőnek hány ceruzás a melle, ért engem! megbocsát, nohát, informálva vagyok épp most, annál jobb, barátom, látja, a haladás feltartóztathatatlan, mégha ilyen méltatlan szolgái vannak is, aminő, nem, ne vigasztaljon, jómagam volnék, noha bocsásson meg, egy befejező kérdést, mondja, de ne válaszoljon, ha nem akar, mondja, nincsen magában valami, de, tényleg, ha nem akar,
akkor ne, valami ontológiai derű? – A lektorijelentésíró súlyos szótárt vett elő, hogy megnézze, mi az az iszák, és ércesen káromolta a kelet-franciákat.

AZ ÚTIPAPÍROK ÁTADÁSA IS ILYEN FENYEGETŐN FOLYT. PÉLDÁUL:

„TESSÉK PARANCSOLNI, URAM.”

Vannak bizony, léteznek ezek a kényes, váratlan és valamiképpen illetéktelen
márciusi napok, midőn úgy ömlik a városra a meleg, mint mondjuk a láva vagy más fenyegető anyag,
miközben azonban a lomberősségek tetemes része nullás: mezítelen, vékony, szürke ágacskák szabdalják az osztott város osztatlan égboltját. A lektorijelentésíró lelkéhez közel álltak ezek a különc
ajándéknapok, az időtlenségnek ezen kissé harsány követei, csak éppen fizikailag nem bírta őket.

A lektorijelentésíró ugyanis nagy darab, kövér ember volt, igazi kövér, és nem
olyan valaki, aki meghízott. ÉN ÚGY VAGYOK KÖVÉR, AHOGY A HOLD EZÜSTÖS. Szuszogott,
izzadt, zihált, szinte görgette magát, s tudta, ez gusztustalan; gyakorlottan vette észre az emberek – embertársai – szemében az enyhe undort, amely, tapasztalta,
könnyen váltott át részvétbe. Mindkettőt becsülte.

Voltak azonban, ritkán, napok, amikor e sok test erő volt és nagyság, csak úgy zúdult át a városon,
csak udvariasságból használta a hidakat s tapintatból érte talpa mindegyre a földet,
ilyenkor mondották a szerkesztőségi titkárnők, kicsit félénken és kuncogva: „De szép nagy mafla
ember.” Ő meg, érezve magában a fölös erőt rögvest aránytalan lett, kicsit fennhéjázó, tervezni kezdte,
hogy felhagy a lektorijelentésfogalmazványírással, ezért utóbb mindig szégyellte magát,
minthogy nagyon szerette a lektorijelentésfogalmazványírást, és érteni is csak ehhez értett,
felhagy vele, és valami elsődlegesbe fog, kezdetben inkább „valamelyest
összefoglalóbb” jellegű esszéket írna, talán Bataille modorában, ez jó átvezető lehetne a regényhez, hisz
ehhöz a testhez mi más műfaj volna is választható, a regényírók mind korpulensek,
a jobbak persze, vagy nem is; ilyenkor minden nő pillantását kihívónak érezte, és azt így is válaszolta
meg, KISASSZONY, HOGY ÉN ÖNT HOGY LÉGBŐL KAPNÁM, mindeközben valóban rengeteg
jelet kapott a nők köréből, ha például sorban állt, a patikában gyógyszerért
édesanyjának, vagy valamelyik túlméretezett nevesincs üzletben, ahol a fogamzásgátlótablettától a
csecsemőtejig minden kapható, ő ez utóbbiért, pult alól, egy volt osztálytársa anyjának jóvoltából, és
a sorban mondjuk valaki előtte állt fehér szoknyában, amely feszesen fölfeküdt a nő
farán, akkor szinte biztosra vehető, hogy ő látta, amint a nő megfeszíti és elernyeszti a
farizmait, integet, mondta vidáman a lektorijelentésíró a szívében, a két halom feszesen
összeugrott, görcs a torokban, aztán elterjeszkedett, mint a nyugalom maga. – Bárhogy is igyekezett

a férfi, bármennyire halogatta is édesanyja soros és köteles látogatását, nem tudta a lakásból vagy magából a nyomokat eltüntetni. „Benőhetne már a fejed, fiam.” A lektorijelentésíró mit csinálhatna, hallgat és eszeget. „És miért mindig ezek az alkalmi nők?!” A mondatokat izgatottan elválasztotta egymástól az asszony. „Miért nem vagy egyszer már végre szerelmes?” „Ezméltatlan hozzád!” „És miért mind tepsiarcú?” (Rejtély, ezt honnét veszi.) Édesanyja lassan elveszíti a fejét, „DE HÁT MILYEN ÉLET EZ”, emeli föl a hangját, s hogy ő erre még mindig nem mozdul, majszol tovább, vagy ami még rosszabb, bánatosan felpillant, édesanyja finom, illetve ahogy öregedik egyre inkább finomkodó arca eltorzul, rikácsolva üvölti: „És egyébként is, fogyjál le!!!”

A lektorijelentésíró enyhén hajlottan járt, ez volt az ő udvariassága; vállai begörbültek, mintha girhes volna, és a fejét kicsit előrenyújtotta, mintha támasztékot keresne tetemes állának. Az ingeit rendszerint kívül hordta, KIVING, reggelente ugyan korrektül betűrte, de azután az viharos gyorsasággal, elszakadván a nagy szalonnás, és egyébként újra-meg újra egymástól alig különböző, de mégis mindig finoman változó, változékony pörsenésektől elborított deréktól, kilobogott a nadrágból! Szerette a nagy mintás, színes darabokat, többnyire pörkölt szélű lyukakkal a közepén (esti mámoros cigarettázások bűnhődése). Arrafelé minden has. Leülésekkor érezte, hogy széjjelebb ment; ha a kövérek kötelező derűjéről hallott, erről a primitív otrombaságról, a hátsójára kellett gondolnia, e hatalmas borzas valagra, valagi tájra, melybe valóban, mint karosszékbe süppedhetett bele – önmagába. De evvel azután vége is a test bókjainak! Legföljebb még a tréfálkozások; olvasta, hogy a bögyös – mellben derék – Jane Mansfield úgy tudott zuhanyozni, hogy a lábfeje száraz maradt: hát ő is! Sőt: még a töke is száraz marad; meglehet, vélhetőleg, a Jane Mansfieldé is… Persze ő, perverz szakbarbár, a maga részéről inkább azt nézné végig szívörömmel, ahogy Katharine Mansfield zuhanyoznék. Virginia Woolf kezelné a zuhanyzó csapjait, a gyors csapmozdulat!, hideg, meleg, forró, hullámokban, selymes, fonnyadt, szájában szivar, s őrült az, aki nem retteg tőle.

A lektorijelentésíró kedvetlenül látta e meleg időtlen napon, hogy más is gusztustalan, az emberek nehezen tűrték egymást, „egymást és ennenmagokat”. Ó, de mennyire másodrendű, mellékes, elhanyagolható, alárendelt, jelentéktelen, közepes, semmitmondó, érdektelen, elenyésző, semleges, közömbös, tárgytalan és időszerűtlen, üres, lapos, hiábavaló, hasztalan, céltalan, lakatlan, tartalmatlan,

élettelen, kietlen, kiürült, kopár, letarolt, sívó, fenyér, beesett, csupasz, nyomott, vérszegény, terméketlen, kilátástalan, fölösleges, puszta, egyhangú, vigasztalan, szomorú, örömtelen, lélektelen,
rideg, szeles, nyomorúságos, horpadt volt most mindez. A lektorijelentésíró követett valakit, egy
bizonyos sörényes valakit, aki gyors, lebegő ballonkabátban vagy a pelerinben szinte röpült az ilyen-olyan járdákon.

Noha lemenvén a nap azonnal hűvös lett, a lektorijelentésíró úgy határozott, kiül egy kávéház teraszára, minthogy az élelmes kávéháztulajdonosok vagy azok megbízottai
vagy a bérlők vagy azok megbízottai sietve kiszórtak mindenütt néhány széket s ernyőt. Így is tett.
Hosszasan tologatta a fehér vasszéket, míg eltalálta a megfelelő helyet, a hasának kellett a tér, újra meg
újra elcsodálkozott, hogy a kövérség ilyen: gyakorlati. (Például az alsógatyái: hogy
annyi anyag van bennük!) Az embereket megfogta a nap: kipirult arccal, kabátkáikat fázósan magukon
összehúzva nyüzsögtek a város főkirakatsétálóutcáján, mely úgy feküdt rá a városra,
mint egy gyönyörű, fölékszerezett órjáshernyó, ein Wurm. – A lektorijelentésíró nem
helyeselte a nyáriidőszámítást! Nem volna szabad az embernek ilyet csinálnia!
Hogy az órákat… csak így… ide-oda. Félt ettől. Tavaly egy ideig még
visszaszámolta, hogy valójában mennyi. Megivott egy korsó sört, és nézte a szürkületben az autók és
emberek folyamszerű hömpölygését. Úgy érezte, az ujjbegyén érzékeli a várost,
kedvtelve nézdegéli a sétálókat, ha meg sétálna, az üldögélőket. Kicsit hamis mindez, de jó.

ÉLEK, suttogta magának, majd fizetett. Nem olcsó hely.

Azt, hogy Ágnest Ágnesnak hívják, férje van, ki a keresztségben a Tamás nevet nyerte el s két gyermekük, és hogy a nő egy fantaszta, értse a lektorijelentésíró, ahogy akarja, a lektorijelentésíró
Fruzsinától tudta meg, a Kiadó műszaki osztályán dolgozó grafikusnőtől, aki egy híres francia festő
babája vagy felesége volt egy ideig, ezt a kapcsolat komolysága miatt nem lehetett pontosan
megállapítani, azonban a nő otthagyta a festőt, aki, úgymond, ha nem nyomta is el, ha annál finomabb
volt is, hogy a férfitársadalom erőszakosságát személyesen érvényre juttassa, de „nem segítette elő
Fruzsina egyéniségének a kibontakozását”, amennyiben csak a magáéval törődött igazán;
Fruzsina rendesen férfi kalapban és zakóban járt s többnyire szürke selyemingekben,

melyeknek gombjait rosszul vagy sehogysem gombolván, a hasa minduntalan ki-kilátszott, mely fehér volt feltűnően, mint a keletlen tészta, s így puha is, mégis a lektorijelentésíró folyamatosan nagy odaadással gondolt erre az elkényeztetett haskóra; Fruzsina egyszer mezítelenül nyitott neki ajtót, pedig nem tudhatta, hogy a lektorijelentésíró lesz az (kliséket kellett hisztérikus gyorsasággal megmutatni „valakinek a műszakról” – azóta is szívesen röhög ezen: ahogy szállítja a KLISÉKET), lehetett volna egy idegen is, illetve a lektorijelentésíró lévén idegen, egy kényelmetlenül közeli valaki – kérdezhetnők, ön egy kényelmetlenül közeli valaki? –, csurgott a nőről a víz, teste gyöngyösen hajladozott, „szervusz”, mondta avval a természetességgel, amely mindenkit elbűvölt volna, de a lektorijelentésírót inkább kissé megbotránkoztatta, félénken megbotránkoztatta, „olvass addig”, mondta még Fruzsina, és ment vissza a fürdőszobába, a parkett tocsogott a víztől, nagy, sötét, félelmetes alakú lábnyomok maradtak utána, és a lektorijelentésíró jócskán bosszankodott önnönmagán, hogy olyas izgatottsággal itta az idegen mezítelen női test ajándéklátványát, miként egy gimnazista – de ez már régebben volt.

A Kiadóban időnként megőrültek (érdemes volna egyszer e rohamok szabályszerűségeit kifürkészni) és napirendre tűzték A FEGYELMIHATÉKONYSÁGERŐSÖDÉS FOKOZÁSA és az IRODALMIMINŐSÉGMUNKA FELTÉTELJAVÍTÁSA meg más szokásosan hazug és frappáns jelszavak kampányát, s ilyenkor napokig percnyi pontossággal kellett bejárni, s minthogy a lektorijelentésíró magát szabad ember-nek definiálta – a szokásos megkötésekkel –, ezért ezt módfelett utálta.

De nemcsak utálta, ezt jelszó ide, jelszó oda: meg kell adni. „Csak nem fogom parányi percekre bízni magam és népem”, idézte maga sem tudja honnét, és már hajnalok hajnalán nekiindult, hogy semmiesetre se késsék el: a korai buszjáratok egészen különös képződmények, a konkrét busz megjelenése szinte váratlan, van benne valami ajándékszerű, az utas kicsit úgy érezheti, megfogta – aznap – az isten lábát. (A kampányszám növelésével persze csökken a költői elem: hajnal hasad, recseg.) A lektorijelentésíró szokása szerint legelébb a nőket nézte, még érezni vélte rajtuk, mindegyikőjükön, az ágy langy melegét, ezt fogdosással gondolta ellenőrizhetni. Azután a kifestések! Olyan furcsa, természetellenes ilyen korán egy kifogástalan make up! Miképpen lehet valami ennyire fölösleges? Látta a színes anyagok fénylő zsírosságát az arcokon; rúzs és köd, púder és szellő: nehéz. És a sok futás! S főként a zihálás

utána, amit kíméletlenül ki lehet hallgatni! De hiába volt e sok néki szóló apróság, nem vetekedhetett a buszsofőrök lehetőségeivel, azokra irigykedhetett, oly heves cinkosság fűzte őket e nőkhöz, fölülmúlhatatlan reménytelenül; láthatóan ismerték egymást, gyönyörű fölületesen, ismerték egymás gyöngéit, a sarkokat, ahol egyik fél például méltányosan átvághat a bozótoson vagy sem, illetőleg biztatóan fékezhet vagy sem, tudták, miben számíthatnak reálisan egymásra és hol kezdődik a kicsit már feszélyező áldozatok sora; ilyenkor a lektorijelentésíró úgy érezte magát, mint aki úgy odacsöppent, és gyermekes bosszúból az arcok reggeli puffadtságát figyelte, főként a szemek körüli álomdagadást, melyről alig hihetni, hogy magától lelohad; néha versenyeztette őket: vajon melyik mikorra lohad le?!

„Fruzsinka, neked úgy látom, lelohadt.” A lektorijelentésíró ezt kedvességnek szánta, a reggeli kávé előtti bénaságában, de a nő úgy válaszolt – „le, az hétszáz” –, hogy a lektorijelentésíró kicsit megneszült. Olykor a hétvégét (szombat estétől vasárnap délig) Fruzsinánál töltötte, s noha indokaik közt fő helyen „a mondott időszakban egyedül levéstől való viszolygásuk” szerepelt, a gyakorlati alapot éppen az adta, hogy kölcsönös tapintattal nem fenyegették egymást avval, amit egyszerűen, mostanság, magánynak szoktunk nevezni. A szerkesztőnőnek, Klárának, eltekintve attól, hogy csúnya, ezért sem lehettek sanszai, „rá volt írva, szegényre”. „Én azt szeretem tebenned, hogy szerelemélvezés közben nem zavar – tégedet – a hasad” – Fruzsina részéről ez volt a legmélyebb vallomás kettejük közt, és ez jó volt így.

A LEKTORIJELENTÉSÍRÓ GYORSAN A KÖNYVÉBE TEMETKEZETT. A kelet-franciának be kellett illeszkednie ajándékul kapott városa élénk kulturális életébe, ez volt az egyetlen feladata, a megkötés, azt kérték tőle, hogy legyen egy színfolt a palettán, és ő ezt felelőtlen szívélyességgel páváskodva elfogadta. Hamar érezte, hogy nem turista, hanem egy enyhén gyökértelen odavalósi, és gyors, igazságtalan ítéletekkel akarta lakhatóvá tenni (belakni) új helyét, ahol széles utcákon sivít a szél, az égbolt állandóan ólmosszürke, és a falak tövében fal van; minden áron néven akarta nevezni a környéket, ahol van, ehhez persze ahhoz kellett volna szó, ahonnét jött, s ha eddig nem talált, miért talált volna épp akkor, midőn épp eljött, s a fejebúbjáig töltekezett az idegen szavakkal. A lektorijelentésíró jót mulatott ezen a kissé zavaros

circulus vitiosus-félén. A kelet-francia kezdetben eljárt mindenféle estélyekre s fogadásokra, amelyeknek akkor szezonja volt, s ott, hogy, hogy nem, két alkalommal is ledisznózta majonézes borsóval (mindkétszer majonézes borsóval) Günter Grasst; a híres író legyintett, úgy tett, mintha nem történt volna semmi, bocsánat, Böll úr, mondta zavartan a kelet-francia, és – a kelet-franciák szalmaláng természetének megfelelően – első vak dühében arra gondolt, hogyan lehet egy író szociáldemokrata, a Grass pucerájszámlája persze meg sem fordult a fejében, de a hideg, aszpikos vesepecsenye lenyugtatta. A lektorijelentésíró átérezte a leírtakat, vajon ő kit disznózna le a szíve szerint majonézes borsóval?, rövid tűnődés után Turgenyev mellett döntött, akkoriban néhány ügyben Turgenyev mellett döntött, csak utazgatna a mester után, s olykor: zsupsz, majdan elfogódottan szedegetné a szemeket a gojzervarrott cipőről, ha létezett már; számára a könyvekben „feltáruló világ” legalább olyan valóságos volt, mint az, amit, mondjuk, az utcán látott (sőt, ami az életteliséget illeti…), s nem talált, igaz, nem is keresett, semmi komoly okot arra, hogy e fölfogást megváltoztassa; a szakmájából adódó olvasáskényszer sem hozott fordulatot.

A lektorijelentésíró úgy olvasott, mint egy gyerek. – De azért a margóra olykor jeleket tett: fölhasználásra.

Ekkor Fruzsina reggeli ügyetlenségében levert egy mappát, a lektorijelentésíró – ingerülten, mint egy férj – fölkapta a fejét, a mappából fényképek hulltak ki, azonos méretű portrék, a lektorijelentésíró rémülten látta, konstatálta, hogy az egyik fotóról Ágnes néz rá, NAGYON SZÉP BARNA ÉLMÉNY, villant az agyába, de még mielőtt akár csak felkiálthatott volna, egy beszökkenő szellő, a huzat, néhány képet, azt is, kilibbentett, illetve kilibbentette az ablakon. A lektorijelentésíró felugrott, kinézett, a lapok szállдostak a többemeletnyi mélységben.

„Jaj”, mondta. Fruzsina értetlenül, bávatagon figyelte az ide-oda ugrándozó, hajladozó férfit. „A rejtőzködő nádszál”, nevetett Fruzsina, de a lektorijelentésíró akkor már száguldott lefelé a lépcsőkön, leérve elírás: leírva előbb nem tudta, hol is van, de mikor már tudta, fotókat akkor sem talált. Megizzadt.

„Ki ez a nő?”, kérdezte Fruzsinát, mintha az valamiben hibás volna. Minthogy azonban épp az tűnt el, amiről beszéltek, nehezen értettek szót. Fruzsina gunyoros szeretettel nézdegette a lektorijelentésíró hebehurgya izgatottságát; aki azután nehézkesen beszélni kezdett arról a lényről, aki betölti mostanában a lelkét, valahogy azonban nem álltak kezére a mondatok, az elején például

elfelejtette mondani, hogy nőről van szó, ezt később hangsúlyozta, de akkor viszont eszébe jutott, hogy
ez nyilván magától értődő, és ha ő ezt kiemeli, az azt jelentené, mintha számára nem volna az, kérte
tehát Fruzsinát, vegye úgy, mintha ezt nem mondta volna, nem mintha nem volna igaz, éppen ellenkezőleg, Fruzsina hallgatott; a lektorijelentésíró azután úgy vélte, túlságosan az általánosságban maradt, egy profán megváltásról, illetve annak esélyéről értekezett, mely képesnek
látszik benne szenvedélyt ébreszteni, s csak szenvedélyből, valódi önmagunk felkorbácsolásából
születhetik valami, nem, inkább konkrétabban, földhözragadtabban kell beszélnie, egy hús-vér,
loboncos hajú, szőke, vékony, kabátos nőről, de Ágnes arcát alig sikerült maga elé idéznie, sokkal
inkább a két rágógumizó lánykáét, így hát azokról beszélt, és Fruzsina szerint elképzelhető-e ebben a
korban, amit ő 15–16-nak saccolt, hogy a lányokon az a felesleg, melyet ő megállapítani gondolt, hogy
az a BABY-SPECK?

Elkészült a kávé. A lektorijelentésíró szuszogott, forgolódott, minden túl kicsi volt és rossz helyütt, kövérségét megint hibának, romlásnak, romlékonyságnak érzékelte. Fruzsina kedvetlenül
hallgatta a heves és érzékletes leírást a cikázó nőről, aki úgy vonzza – mostanság – a lektorijelentésírót.
„Ágnes”, mondta aztán, mint akinek nehezére esik a beszéd, „így hívják, Ágnes”. Fruzsina úgy beszélt,
ahogy azok az egyneműek szoktak egymásról, akik ezen azonosságban valaminő küzdelmes tényt
látnak, enyhe rosszindulattal tehát és rögvest az efölött érzett lelkiismeretfurdalást is csatolva. „Nálunk
külsőzik.” Mert ez az Ágnes az egyik legjobb előzékes, borítót a főnök nem bíz rá,
de előzékben megbízható és gyors. „Előzékben verhetetlen”, mondta sunyin Fruzsina.

A lektorijelentésíró nem kutakodott tovább, elfogyott a mersze, hanem délután
a szokásos kedves otrombaságával körüludvarolta Klárát; a szerkesztőnő már be volt csípve
(szalonspicc), Edit-napot tartottak, és nem tudni miért, a Kiadóban az Edit-napot tavasszal tartották;
midőn a lektorijelentésíró a Kiadóhoz került volt: ez már így volt. (És valahogy ennek nem is igen
lehetett utánamenni…)

Amilyen veszélyes volt a szerkesztőnő ivottsága – gátlásosan levetkezte

gátlásait, aránytalan lett, követelődző, harsány, feszélyező, ízléstelen –, olyannyira hasznosnak is
bizonyult: a nagyszájú, kárörvendő locsogás; a lektorijelentésírónak természetesen állandóan résen
kellett lennie, „nehogy a fuldokló magával rántsa”. A vész nem is maradt el.

Bóléspohárral kezükben kerengtek az egybenyitott irodahelyiségekben, a bólé Móczár híres receptje szerint készült, igen, a szerkesztőnő már várta, tévedés ne essék, nem vágyta, hogy a lektorijelentésíró mikor esik bele ebbe a savanyú mézesbödönbe, túl sok volt itt már a veszély, nem is
hibáztatja a lektorijelentésírót, egyfelől Fruzsina, tudjuk, másfelől Móczár, tudjuk szintén, bár még két
ilyen válogatott kelepce mellett sem világos előtte, mivel operál ez a nő, mi az,
amivel operál, merthogy mindenkit magára csábít, az látnivaló, csak nézni kell, egyfelől egy oltári nagy
kurva, másfelől, mit mondjak, egy szent, valami kerámiákat is csinál, ahová úgy zarándokolnak, akár
egy feminista Godot-hoz, a lektorijelentésíró itt orrot fújt harákolva, egyébként, hogy értse, akonstelláció úgy kezdődött, hogy ő visszautasította Móczárt, erről nem akar részletesebben szólni, legyen elég annyi, hogy Móczár nem megbízható valaki, Ágnes férje Tamás, szobrász, még a gimiből, diákszerelem, de mikor Fruzsina otthagyta a francia festőt,
mert az nem segítette az egyénisége kibontakozását, Ágnesékhez költözött, meglepetésre, és nem
Móczárhoz, akinek a szeretője, Torockó Anna, A SZÉP TOROCKÓ ANNA, Ludwignak, a galériásnak
a felesége, aki galériás halálosan szerelmes Ágnesba, és még jó is, mert el tudná adni az Ágnes dolgait
vagy a Tamáséit, ekkor kezdett Ágnes, Fruzsinával, átjárni a város túloldalára találkozni egy kelet-francia fiúcskával, aki a reggeli géppel érkezett és tisztesség ne essék szólván a bujálkodás után
az estéli géppel röppent vissza – nagy város ez, nagy, kompakt város –, ez illett, egy kelet-francúz
szerető, egy balos egyetemista lányhoz, aki volt Ágnes, csak éppen, egészen pontosan
nem tudni kitől, terhes lett, Fruzsina vitte a SAAB COMBI-jával Hollandiába, mert ott sokkal egyszerűbb vagy csak olcsóbb, és állítólag csak úgy kiszippantják, már-már kellemes bizsergés, no nem mintha ő ki akarná próbálni, ha érti a lektorijelentésíró, hogy mire gondol, ettől kezdve Ágnes és Fruzsina úgy éltek, mint a nővérek, szegény Tamás, áldott jó fiú, és áldott tehetség, a munkájában keresett menedéket, megszállottként építgette finom szobrait, attól fogva festi le őket feketével vagy fehérrel, ezt most nem tudná konkrétan megmondani, pedig fontos, csak az egyik színnel értelmes az akció, és gyümölcsládába teszi a műveket, egy mű, egy gyümölcsösláda, és oly ravaszul van
egybeaplikálva, hogy ha valaki kinyitná a ládát, megnézendő a szobrot, a szobor darabjaira esnék,
állítólag Ágnes napokig zokogott, mikor ez kiderült, és tetejébe a gyümölcsösládák megőrizték a szagukat, például szilva vagy starking, jaj, szegény Tamás, a galériás, Ludwig, őszerinte csak hogy megalázza a másikat, szag szerint fizet-ne, mert Tamás nem ad el semmit,

de állítólag Ágnes, hogy őt fogja gazdaságilag Ludwig felkarolni, mindenesetre viszonyuk Fruzsinával immár korántsem felhőtlen, ám erről tán Móczár kollégánkat kéne megkérdezni.

„LÉNA ELTŰNT EGY HAJNALON”, dúdolta mosolyogva mellettük Móczár, kezében a maga keverte bólé, a másik szobába ment, ahol megkezdődött a ruhacsere. A lektorijelentésíró szerette Móczárt; az a hír járta róla – az a kis gonoszka –, hogy húszéves korában írt egy jó regényt, ám azt lefoglalta a rendőrség, Móczár újraírta, szinte szóról szóra, mert a memóriája: félelmetes, természetesen megjelent, de a regény nem lett jó. Most művelődéstörténész, nagy fölkészültségű, finom ember. Szeretője-e vajon Fruzsina Móczárnak vagy akár fordítva?

A lektorijelentésírót nagyon érdekelte a ruhacsere, sokszor elképzelte, ahogy a Kiadó női állanak a halom ruhán, és húzgálnak egy fekete halásznadrágot, vagy ahogy szaporán csereberélik magukon a különféle verziókat; ha a szerkesztőnő visszaért, harsányan szokta volt lobogtatni a szerzeményt, és mindig úgy fogalmazott, mintha ez valami közös diadal volna. „Lássa, szereztünk egy réklit.” Kedve lett volna mondani: „Lássa, szereztünk egy trippert.” De elhessegette, mint alantast. A fekete halásznadrágok útját mindazonáltal mohón követte.

Móczárt Fruzsina becsempészte, igazán irigyelte ezért. Képzelje csak el egyébként, egyszer Ágnes, kvázi nem hivatalosan bejött egy ilyenre. És mivel jött be? A lektorijelentésíró nem fogja kitalálni, ahhoz ő túlságosan is úri ember. Egy bugyival, bizony. Ennek a nőnek úgy látszik falrahányt borsó a legelemibb higiénia. EGY PIROS BUGYI. Nem is talált gazdára; Ágnes nevetve kínálta azután, dehát gyerekek, ez egy értékes darab, maga Jenő viselte. Fülledt batiszt, gyerekek! Nevettek, már amennyire kedvük volt, Jenő, a táncparkett ördöge! (Akkor a baloldali áramlatok apálya volt soron.)

Klára egyre többet kapaszkodott meg a lektorijelentésíró nagy, húsos karjaiba. „Jöjjön el vacsorára”, mondta a szerkesztőnő, „lépjünk le”, és cinkosan hunyorgott. „Jó, majd megbeszéljük”,

válaszolta a lektorijelentésíró kitérően. De aztán mégis elment, ettől a nő ijedten kijózanodott. „A
spanyolok a kedvenceim. De ez egy portugál különlegesség. Egészen egyszerű emberek is eszik.” Evés közben a szerkesztőnő megint berúgott. A lektorijelentésíró oldalt az asztal alatt látta, ahogy kiereszkedett a nő hasa; amikor a nő felállt, hogy lemezt cseréljen, émelyedve vette észre,
hogy a barna (!) halásznadrág bevág a szerkesztőnő lelógó, lappadt fenekébe, s abban ott vattát sejtett. „Ez volna az a híres PINABÚ?”, kérdezte a nő, látván a lektorijelentésíró fancsali képét.

KEDVESEIM, EGY IDŐRE ELTÁVOZTAM KÖRÖTÖKBŐL EGY GYÖNYÖRŰ ORSZÁGBA,
AHOVÁ SAJNA NEM VIHETLEK TITEKET MAGAMMAL. AZ ÜZLET ZÁRVA LESZ.
DRÁGÁIM, SOKAT GONDOLOK RÁTOK, PEDIG AZON A VIDÉKEN, AHOVÁ KÉSZÜLÖK,
AKKORA SAJTOK NŐNEK, MINT A SEGGEM.

LE A FALLOKRATÁKKAL, ABZUG FERENC JÓSKA, ÉLJEN A SZABAD ÉLET!
DRÁGÁIM: ÖLJÉTEK MEG A KURVA FÉLELMET! ÖLJÉTEK MEG ŐT,

A lektorijelentésíró kicsit megijedt, nem számított erre a cédulára, melyet – láthatóan sebtiben – a kerámiaműhely kirakatüvegére ragasztottak. Vesszővel végződik, vesszővel végződik, mondogatta a szívében. A műhelyt már mondhatni jól ismerte, körben a terjengő homályban
szinte láthatatlan edényeket, a félig nyitott ajtón függő örökké pecsétes, mészfoltos, szürke, fakó kezeslábast (mely olyan volt, mint egy nagyon sovány ember), hátul a korongot, a hatalmas falendkerékkel, ismerte a padlat változatos piszkosságát, ezt a tárgyszerű, így rokonszenves
mocskot, az agyagfecniket, e puha, félhalott állatszerűségeket, a hulladékfákat és mindenféle rongyokat,
és ismerte, de hiába, a piros festékes öreg padon sorakozó tárgyakat, mert látván őket újra elakadt a
lélegzete, miként mindig, ha látta őket.

A lektorijelentésíró a fejét egészen közel vitte az üveghez, a halántékánál
tenyerével eltorlaszolta a fény útját. A kíváncsiság itt eleve fölületesség. Bizarr, szeszélyes, meghatározhatatlan színű agyagfelületek hajladoztak, egymásba hulltak és elváltak
egymástól, önmagukba hulltak és elváltak önmaguktól; mintha egyik darab sem lett volna azonos

önmagával, de a tény nem volt ily szépelgő vagy pszichéző, sokkal kézenfekvőbb, fénytelenebb, savanyúbb; a helyzet az, hogy nem volt mondható semelyik tárgyra sem, hogy az az, mert az nemcsak az, hanem a másik is, ha, mert épp erről volna szó, volna másik, mert az, a másik, ez is, ha volna ez, mert ez is kevesebb s több annál, amit az elébb, most, úgy hívtunk, ez.

Eszébe jutott a kelet-francia, azt írja: Lehet, hogy helyzetünkben nincs reális más lehetőség, de ettől még az, ami van, az, ami. – Az talán csak eldönthető, hogy a szabadságról vagy az öncsalás változatairól beszélünk? Teljesen megfertőz ez a kelet-francia! Mit foglalkozik ez annyit a szabadsággal?! A fazekak szabadsága? A fazekak nyíltsága? A nyílt fazék: más szóval: a lyukas fazék? Semmi hatalmat senkinek?

A lektorijelentésíró érezte, nézik, elemelte a fejét az üvegtől, homlokát meglegyintette egy fuvallat, izzadt, hirtelen nagyot dobbant a szíve – utoljára az egyetemi vizsgáikor érzett ilyet, illetve még egyszer később, mikor fölbontotta édesanyja egy levelét, amelyről azt gyanította, hogy egy férfitól kapott volt, valóban, bár a levél, különösen pedig a föltételezett kapcsolat jellegét egyértelműen megállapítani nem bírta, ami bosszantotta, úgy érezte: ez butaság –, a két gyerek állt ott, Ágnes két gyermeke, egy lány és a fiúcska, aki, midőn a lektorijelentésíró tenyerét még mindig ellenzőként a halántékánál tartva feléjük fordult, hangosan fölnevetett, és a férfira mutogatva kiáltozott:

„Néd, néd, Jitka, mint a lovatka, ojan mint a lovatka!” A lányka is kuncogni kezdett, kezét a szája elé kapta, miközben másik kezével igyekezett a kisfiút elhallgattatni, „arcán a lyukat betapasztani, ahonnét a szó jön”. A lektorijelentésíró a kezét úgy tartotta, ahogy addig, mintha süket volna: a szeme.
„Haddál békén”, tiltakozott a kisfiú.

„Légy elnéző, édes úr”, mondotta a kisleány, „öcsém ő, kit rövid habozás után a Károly névre kereszteltek, s jóllehet, hidd meg, értelmes és érzékeny lélek, koráról megfeledkezni méltánytalan volna, mely kor ugyan bízvást nevezhető édeninek, mindazonáltal tulajdonosa a társas érintkezés terén talán parlagi még.” A lektorijelentésírónak akkortájt kellett utánanéznie a parlagi

jelentésének, parlagon tenyésző növény, pusztán környezeti hatásra kialakult (háziállatfajta), parlagi sas: zömök testű, barnás tollazatú, rövid farkú sas (aquila heliaca), vidékiesen durva, műveletlen személy, megnyilatkozás, ~as mn rég vál Nyers (modorú). A lektorijelentésíró csak most vette le a kezeit, a hirtelen fénytől könny szökött a szemébe.

„Látom, retinád gyöngécskén bírja a napot; csudálni nem csudálom, e hirtelen tavaszi áradás igen félrevezető… Pedig amúgy, látjuk, kitartó vagy.” A gyerekek összenevettek. „Bizony, felötlött bennünk, hogy tán a titkos kamarilla embere lennél. Nincsenek előítéleteink a szakmákkal szemben, hidd el, meghitt otthonunkban, akár van lehallgató szerkezet ott, akár nincs, tégedet soha nem neveztünk rohadt spiclinek, büdös patkánynak, nem, hanem tudod hogy? VAKONDOKCSENDŐRNEK; azt hiszem, ez nem sértő, főként, hogy nem tudunk rólad semmit, csak kedves szokásodat, hogy leselkedel. Egyébiránt magam is zavartságot mutatok, semmi esetre sem szeretnék, ezt kérlek, értsd meg, a koromnál idősebbnek látszani!! Nevem: Jitka. S roppant boldog volnék, ha te, édes úr, a Péter névre hallgatnál.” A lektorijelentésíró könnyes szemét nyomogatta, úgy érezte, piros színű a szeme, csúnya piros. „Ha kedved úgy hajlik, választ kénytetni sehogysem akarnék, ne válaszolj, érzem magam is, kicsinyég rádrontottunk. Nem mondom, szedd össze magad, nem sértelek föltételezvén, meglepődtél. Van még időnk. Bár jókor legyen mondva, mind e kockás papír, mind a boltocska belső titkos szépségei föl látszanak tégedet dúlni. Ez melletted szól, ha megüthetek ily hangot. S akkor még nem is beszéltünk arról, ki amott közelg, anyánkról.”

A park elhagyatott hintái és fortélyos – és fortélyosan üres – mászóka építményei közt vékony nő közeledett apró, kapkodó léptekkel; hosszú viseltes ballon volt rajta, mely meg-meglebbent, mint egy abrosz. Jitka halkan megszólalt, úgy, mint ki nem akarná a látványt és élvezetet elrontani. „Anyánk a nyílt utcákon s tereken, és másutt is, ahol színpadnak nevezhető a keletkezett tér, gondolhatunk a gigászi angol csepűrágó bon-mot-jára, s valamiképpen az időjárás is illő, ballonban jár, ezekben a csüggesztően hosszú, vitatható tisztaságú, bő férfi lebernyegekben; minthogy ennek, mint ismeretes, olyan balos az image-ja. Valójában, nem mintha az önmagában retrográd volna, a lóden pelerin az, amiért él-hal. Van is egy darabunk, tegyem hozzá: pepita béléssel.”

„Te nadon kövéé vad”, mondta a kisfiú a lektorijelentésírónak, aki növekvő zavarral pillantgatott Ágnes felé. „Akkora a potakod, mint a vilád.” És mint aki tart ettől a világ-i pocaktól, átölelte Jitka combját, a lányhoz bújt, aki megsimogatta a fiúcska kobakját. „Vaclav, maga egy buta ember”, ezen megint nevettek.

A lektorijelentésíró nem várta meg, míg Ágnes odaér, udvariasan elköszönt a gyerekektől, és sietve elment. „Ó, édes úr.”

Van kísértés.

A lektorijelentésíró nem tudta, mi történt vele, hogy történt-e egyáltalán vele valami, de úgy érezte, megszokott élete megbillent, az a, megengedi, kissé savanykás biztonság és bizonyosság, amit reggelente érezhetett – főként ha az előtte fekvő napi munkájára gondolt –, az odalett; ha nem csúszott is ki a lába alól a talaj, mert csúszásról, ilyen határozott valamiről nem volt szó, mintha állandóan álomban járt volna, kedvenc hasonlata szerint mézben, nem tudta eldönteni, micsoda az, ami történik, micsoda az, ami valóságos; ha az asztalához lépett, és kotorászott a papírjai közt, örült és félt, hogy így ki van szolgáltatva a környezetének. Mi lesz ebből? – Kezét az asztalra terítvén érezte a papír mozdulásait, a papírszélek veszélyes éleit! A kiserkenő vér szeszélyes foltokat hagy; maszatolni. Úgy nyúlt szegény kelet-francia könyvéért, mintha az tehetne valamiről, úgy, mint annakidején nyúltak a Majakovszkij, vagyis hát a lírai én útleveléért! Ez a folytonos odaülés! S ez a rohadt fegyelmezettsége, amit olyannyira értékelnie kell magában! Nohiszen. Felelőtlenül lapozgatott a könyvben, megnézte a „végét”, hogy van „kifuttatva”, de az utolsó mondatot, mint csemegét tartogatta még, már jegyzeteket is csinált, folytak hát az átkozott előkészületi munkálatok, melyek „amennyire fölöslegesnek tetszenek, olyannyira nélkülözhetetlenek”, átugrott részeket, visszalapozott és újra olvasott, úgy járkált a könyvben, mint egy üregben – lyukat (odút) akarok ütni a természetben –, a hasát vakargatta, azután hirtelen, egy egyszerű utcaleírásnál meg hogy hideg van, de jól el voltak találva az arányok, hirtelen könny futotta el a szemét.

Vagy csak a böjti szelek? A lektorijelentésíró próbálta kinevetni magát, és Móczárra gondolt, aki még a Marlene Dietrich filmeken is sír, így tehát Móczárt nevette ki; amikor erre rájött, rögtön, jót nevetett magán.

Jutalmul megnézte az utolsó mondatot: SZÍVÜNK NEHÉZ, MINT A GAFFIOT-LEXIKON; jó, szívünk nehéz, mint a Gaffiot-lexikon, dallamos.

Úgy érezte magát, mint Rilke Berlinben, aki úgy érezte magát, mint egy rossz diák, aki mindenről lemarad, és a szamárpadból végül is már föl sem fogja, mi történik a táblánál. Ha betoppant az édesanyja, most hálásan fogadta, mert hirtelen ürügyek garmadáját látta anyjával együtt beköszönteni, a hála düh és bosszankodás alakjában öltött testet, hiszen hogyan is lehetne a teendők, az életteendők végére járni, ha állandóan az édesanyja szaporodó öreggondjaival kell foglalkoznia (mióta megözvegyült, rohamosan öregszik), az új szemüveg körüli bonyodalmakkal, a burjánzó visszerekkel, az arcon megjelenő furcsa új foltokkal, mondhatni bízvást: anyajegyek, valamint a magányossággal is, szintén. „Egyedül vagyok, fiam, nagyon egyedül”, mondta az édesanyja, mintha a harmadik felvonásban járnának, kevéssel a csúcspont előtt, „és aki egyedül van, az öreg, márpedig én nem vagyok öreg”, és harciasan nézett a lektorijelentésíróra. „Szép vagy”, válaszolta az őszintén és kitérőn, mert igenis öregedőnek látta édesanyját; aki továbbra is vadul figyelt, majd lemondóan legyintett. „A logikai finomságokhoz továbbra sincs sok érzéked. Egyébként is neked mindent a szádba kell rágni. Néha olyan durvának érzi magát az ember melletted – az anyja már kiabált –, melletted mindent ki kell mondani, meg kell fogalmazni, a foglalkozásod is micsoda?!, micsoda tapintatlan dolog mindent ezekbe a mondatokba gyömöszködni, és le is fogyhatnál egy kicsit!”

„Mit akar, édesanyám?” Az anya nagy levegőt vett, hogy uralkodjék magán, majd mégsem uralkodott magán. „Istenem, de buta vagy, buta, buta, hát nem érted?!, s kirohant a szobából.

A lektorijelentésíró az asztalához ült, hogy folytassa az előkészületeket, s noha az utóbbi napok alváshányadosa megnyugtató képet nyújtott, a papírokra dőlve mély, nehéz álomba

zuhant! ELNYOMTA A BUZGÓSÁG. Időnként felriadt, édes és keserű nyál csorrant a szája szegletében; úgy érezte, mintha mézből emelné föl ilyenkor a fejét, a mézet átsüti a nap, ragyog, ragyog, ragyog, mint az arany, de/és benne egy lassan kapálódzó százlábú; örült, hogy mindig újra el bírt aludni.

Midőn felébredt, már este volt, setét, ezen az új, istentelen nyári idő szerint és ellenére is. Arra gondolt, hogy félelemből aludt el, berezelésből; a szervezete védekezik: így hiszi. Gyűrődött ébredésünkből ne engedjünk egy jottányit sem. ELÍRÁS: GYŰRŐDÖTT ÉLETÜNKBŐL NE ENGEDJÜNK EGY JOTTÁNYIT SEM. Szemben az öreg házaspár vacsorázott, elfelejtették elhúzni a függönyt, a férfi kiabálni látszott. A lektorijelentésíró a halogató alvással nem ért sokat, mihelyst magához tért, élesen, izgatottan és olyan erős szorongással, melyet eddig még sosem érzett, de legalábbis nem emlékezett ilyenre, gondolt Ágnesra és mindarra, ami az asszonnyal kapcsolatosnak tetszett. Vajon mi történt azóta? Ott-e még a cédula? És mi volna, ha egyszer odamenne? Odamenne és megállna pontosan ott… Úgy gondolt a térre a kerámia-műhely előtt, mint valami örvényre, amely magába szippanthatja. Ingerülten kirohant a konyhába. És mit jelent ez? És mennyi az én személyes felelősségem? Kivel történik majd minden? Ki az? Nem lenne jobb adott esetben rettegni? Vagy ne fedjük föl ilyen nyíltan? – Túlságosan izgatott, állapította meg a lektorijelentésíró, amit szíve szerint fáradtságnak nevez, és túlságosan feltöltve a nap használhatatlan törmelékével, amit szíve szerint csalódásnak nevez.

A fridzsideren kis kockás lapot talált. FIAM, NE DOLGOZZ ANNYIT. MÉGISCSAK NEVETSÉGES, HOGY DÉLUTÁN ALUSZKÁLSZ, MINT EGY NYUGDÍJAS. AZ EMBER VIGYÁZZON MAGÁRA, TARTSA MAGÁT TISZTELETBEN. EGY MELLET ELVITTEM, A KRUMPLISALÁTÁRA TEGYÉL FÓLIÁT, MINDENT BEBÜDÖSÍT. NÉZTELEK, AHOGY ALUDTÁL, BÁR TUDOM, HOGY UTÁLOD. DE VEDD TUDOMÁSUL, HOGY ÉN VAGYOK AZ ANYÁD, ÉS AZT TESZEK, AMIT AKAROK. – ALVÁSOD KÖZBEN ÚGY LÁTTAM, HOGY AZ IGAZSÁG AZ, HOGY SEM NEM FOGYTÁL, SEM NEM HÍZTÁL. (KETTŐS TAGADÁSAIMAT TŐLED ÖRÖKÖLTEM, FIAM. EZT KRITIKÁNAK SZÁNTAM.) – CSÓKOLLAK, MAJD TELEFONOZOM, KICSIT ROSSZUL ÉRZEM MAGAM.

A lektorijelentésírót, mint rendesen, most is egy szó mozdította el a holtpontról; bombaalapanyag, ez volt a szó.

Minthogy egy délelőtt nem akart elkezdődni, a lektorijelentésíró, hogy az elkezdődjék, a fokozatos öltözködés mellett határozott, elébb lehúzta a pizsamanadrágot (hosszasan fontolgatott egy, azaz egy, önkielégítést, de azután, egyik pillanatról a másikra, megfeledkezett az egészről), így, félmeztelenül és félmereven járkált a lakásban, figyelmetlenül
ki-kilesett az ablakon (szemben az öreg kijött a loggiára ellenőrizni, megkötött-e a gipsz), amikor
észrevette: a lomberősség elérte a pozitív tartományt!!! Úgy nézett át az ágak közt
a házaspárra, mintha búcsúznia kellene; az öregember a falat simogatta.

Kiment a konyhába aszalt szilvát enni, de az aszalt szilva eltűnt, mint a kámfor. A pizsamakabát
zsebében talált egy cédulát, DORAL PARK AVENUE HOTEL felirattal; előző nap az esti heverészésből hirtelen felugrott, s erre ráírta: „Ha egy könyv jó, annak mindig ára van.", a van-t
lefelejtette. Megfordította a lapot. Anyám! Kértem anyámat, ugye ezerszer kértem, ne ajándékozza el
az aszalt szilvát. Az a kedvenc csemegém. A cédulát magától messzire eltartva hangosan, ellenőrzésképp, felolvasta. „Anyám! Kértem anyámat, ugye ezerszer kértem, ne ajándékozza el az
aszalt szilvát. Az a kedvenc csemegém!", üvöltötte a lektorijelentésíró.

Feldúltan ment hátra a kisszobába, a cselédszoba lehetett, mikor még voltak cselédek. Az ablakpárkány a lektorijelentésíró köldöke magasságába esett, szorosan odaállt, félve kicsit, hogy
hozzáér a radiátortesthez; megfeledkezett a nagy hasáról. A lenti irodában nők dolgoztak fehér
köpenyekben. Talán orvosok, doktornők, akik a rák leküzdésén fáradoznak. Ahogy
ott félmeztelenül állt a párkány takarásában, arra gondolt, hogy túljárt az eszükön, hogy rejtett meztelenségével túljárt a nők eszén ott szemben. Oldalt, a sarokban egy lány pucolta az ablakokat. Később egyszer megkérdezte Ágnest, szokott-e ablakpucolást vállalni. „Ahhoz képest nem.
Micsoda mafla kérdés!"

A Doral Parkról eszébe jutott Móczár, akit nemrégiben, mesélte, meghívtak New Yorkba előadást
tartani, s a hotelban a szobacica egy pazar néger lány volt vagy inkább néger asszony,

kivel, mikor megmutatta Móczárnak, mi hol van, ez itt az ezüstbidé!, már afféle pillantásokat cseréltek, csak hátráltatólag ott volt ez a Béla, a novellista, vacak fráter, egy fatökű, de
azért jól haladtak a dolgok, Móczár ott hagyott egy levélkét az asszonynak, ott a hideg férfiágyon, hogy tíz után itt várja, szerzett pezsgőt stb., és hogy reménykedik s a kisasszony nagyon kedves, délután, mikor visszatért a szállóba egy cédulát talált: „Mit beszél itt reményről és kedvességről! Túrjon szét: ezt akarom. A-KA-ROM!" Móczár úgy
mesél, mintha könyvet olvasna; azt mondja, neki vetkőznek a nők, meglátják, s vetkőznek, bújnak hozzá. A lektorijelentésíró ezt elképzelte. Nem hülyeség. Mi történt
vajon a néger asszonnyal?

Kivette a pizsama zsebéből a cédulát, és az utolsó sor – az a kedvenc csemegém – alá odaírta: A-KA-ROM! Egy ekkora irdatlan városban, gondolta, bizony elkelne egy árnyas terecske, amelyet Chamisso térnek hívnának; ő azután ragaszkodnék ahhoz, akár egy
kelet-francia. Mert az immár kiderült: a kelet-francia írók: ragaszkodók. Régi századeleji házak vennék
körbe, a sarkon ősi WC-fülke állna, egyedi kagylókkal, középen
park meg egy ódon, ónémet nyomóskút. A városban azonnal mindenféle új szófordulatok terjednének,
„jöjjön, nagysád samit járni", ez volna a sláger, mely a legharcedzettebb hölgyek
orcájába is vért kergetne, az ügyvédbojtárokat, e lenge fiúcskákat, attól fogvasamesszónak hívnák; és a samisszilis levelek volnának azok, melyeket el is küldtünk
meg nem is, egyes verzióiban ez az „államhatalom által alkotmányellenesen felgőzölt" leveleket
jelentené. De itt bizonytalankodnék, egy ideig, a nyelvhasználat, samizna.

Szemben a vékony lány mászott le a létráról, szoknyája fennakadt az ablakkilincsben. Nincs rajt'
bugyi. A lány észrevette, hogy nézik, vállat vont, leemelte a kilincsről a szoknyáját és elsimította
magán. (A lektorijelentésíró egész nap le sem vette a tekintetét róla, de nem nézett vissza.)

Fruzsina hívta föl nemrég, menne el Móczárért a kórházba, mert ott van. „Egy gennybánya rejtezik a szájában", nevetett az asszony, „gazdag ember", mondta még halkan, s a lektorijelentésíró hallotta a kagylóban, ahogy levegőt vesz. A kórház a világ végén volt, s rengeteg sok
balkanyar révén lehetett elérni; a balkanyaroknak megvan az a hátulütője, hogy a lektorijelentésíró kis
FIAT 500-asa, melybe a férfi alig tudta magát belegyömöszölni (a hasát mintegy ráborította a kormánykerékre), ilyenkor dudálni kezdett, valami rettenetes sipításos hörgést hallatva; állítólag a páva rikoltoz így, ami olyan volna, mint annak a nőnek a sikoltása, akit épp fojtogatnak. (A lektorijelentésíró olyan ember volt, aki erre azt mondja vagy gondolja, hogy nyilván
azért rikoltoz úgy a páva, mert ezt a nőt fojtogatják.)

A Schwester szeme fölvillant, amikor Móczárról kérdezősködött. „Móczár úr már izgatottan várja Önt, amennyiben Ön az, akit vár Móczár úr.” A lektorijelentésíró rendben izzadni kezdett, hónaljában a vizes félkaréj növekedett. „Milyen kövér maga”, mosolygott a Schwester. A kövérséget a legtöbben valami mulatságos dolognak tartották, és felhatalmazva érezték magukat a bizalmaskodásra. A lektorijelentésíró szeretett ilyenkor otromba lenni (parlagi). „Súlyomnál vagyok”, mondta csak. A lány kuncogott. „Az bizony könnyen lehet… úgy látom, tényleg ott van, a súlyánál…”

A visszaúton Móczár, váratlanul, a régebbi szeretőiről beszélt, s a lektorijelentésíró némi megrökönyödéssel és örömmel állapította meg, hogy Móczár, ez a finom, művelt és kíméletlen intellektus úgy beszélt, mint egy dzsigoló, egy hintáslegény; élvezte és megtiszteltetésnek vette, ahogy Móczár cinkossá avatja őt, „tudod, hogy van ez”, mondta Móczár, s hogy „egy öreg bikának kell a tejes, friss hús”. Azután csönd lett, csak a lektorijelentésíró szuszogott, egy balkanyarnál rendőr rebbent, s hagyta abba orra túrását, mellette, akkor, fiatal csitri szaladt nevetve, kék harangszoknyában. Ilyenek a csitrik (kék harangszoknyában), csak nem szívesen beszélünk róla.

„A lány – a friss hús – újbalos”, mondta a művelődéstörténész, és a lektorijelentésírónak, új szokása szerint, rögtön hevesebben dobogott a szíve. A lány cipelte volt őt, Móczárt, mindenhová, egyetemi klubokba, koncertra, underground felolvasó estre, bázisközösségbe, heppeningre, bulikra, röpülő egyetemre, s eközben lassacskán kiderült, hogy Móczárra állítva van valaki, egy valaki, és hogy e valaki napjai izgalmasabban és tartalmasabban teljenek, hogy a szabadidejét – Móczár röhögött – értelmesebben töltse ki, Móczár úton-útfélen, némiképp váratlanul, balosabbnál balosabb kijelentéseket tett, sőt archaikusan balosakat, főként Trockij volt szálka a szemében, de visszhangoztak a „vastag bulvárok” kritikus dörmögésétől a sehalsehús fridzsiderkommunizmusról.

„Balról betúrtam”, vihogott Móczár, mint egy szép kamaszfiú. – Úgy mesélték,

hogy azután hármasban kávéztak, a lány, Móczár és a valaki, és hogy a valaki azt kérdezte volna,
Móczár mindig és mindenkivel ilyen barátságos-e? „Ohó”, felelte volna Móczár, „nem, kérlek,
egyáltalában nem, csak rettenetesen félek tőletek.” „Hány cukorral parancsolod?”,
kérdezte a valaki. „Legszívesebben másféllel, de nem akarnék faxnizni, így azután vagy eggyel, vagy
kettővel iszom.” „És most?” „Most reádbíznám.” „Helyes.” A kelet-franciák, ha azt
hallják manapság, balos, egy úriszabó képe rémlik föl előttük, ki bizalmasan
hajlongva körüludvarolja az embert, s kérdezi, a nagyságos úrnak balos-oldalvást
vagy jobbos-oldalvást méltóztatik hordani? Az ember, meglepetésében a világ trivialitásán és örömében
egy szakma előzékenységén, nem is javítja ki fennhéján: kegyelmes. Kicsit laposka, de kedves.
„Uram”, mondja egy könyvben a főhősnek (?) egy rokonszenves öregember, ha nem is éppen veterán,
„uram, ön nincsen tisztában a szocializmus bődületes történelmi értékeivel, valamint
avval a tragikus helyzettel, amelyben édes, árva hazánk leledz.”

„Mindig”, mondta Móczár és enyhén a lektorijelentésíróra dőlt, „szagolgattam a ritiküljét, hogy
van-e benne bombaalapanyag.” „Fruzsina neked szeretőd?” Móczár megvonta a
vállát. „Fruska akarta régebben, de jobb így. Jó barátok vagyunk, nincs bombaalapanyag.”

Igen! Ez az, bombaalapanyag, erről van szó! A vidám anarchista! Rezignáció és terror! „A
szenvedély nem elkerülhető”, mormolta a félmeztelen lektorijelentésíró, úgy gondolt a
térre most, mint a forró, lüktető életre: amely betört hozzá, földúlja kialakult
ilyen-olyan kis életét, s ő most lényegében gyávaság és nyíltság közt hányódik, de immár úgy tetszik,
hogy, ha kis szótöbbséggel is, győz a nem tudni pontosan micsoda, s ő magára veszi azt, ami reá
méretett, lett légyen ez bárminő kockázatos is. „A helyzet turgenyevi”, mondta a lektorijelentésíró a
szívében.

Fölhagyva az addigra amúgy is felborult fokozatosság elvével, ripsz-ropsz
felöltözött. Kisütött egy kis húst; s mert a hús olyan hús volt, melyet nem szabad teljesen átsütni,
bosszankodott, hogy teljesen átsütötte.

Noteszt nem vitt magával, nem mert, szégyellte magát, úgy képzelte, meglátszik rajta a szándéka: amely alattomos. (Egy négyzethálós lapot mindenesetre kitépett a füzetéből, és az ingzsebébe rejtette.)

Szívdobogva járta körül a teret; tolvajnak érezte magát, bár azt nem tudta volna megmondani, mit lopni van itt. Egyáltalán, dohogott, minő gyerekség ez, de izgatottsága nem csökkent. A magas, merev, újonnan renovált, századelőn épült házak ablakaiban asszonyok könyököltek, mellüket, öregek és fiatalok, az ablakpárkányra támasztották. Mindenki őt figyeli, az asszonyok foga szuvas, de néha, ahogy átkiáltanak egymáshoz, rossz nevetésük mintha valódi volna.

Az ablakpárkányokat szürke, vékony horganylemezzel borították vagy boríttatták be a gondos s lelkiismeretes gondnokok, a lemezeket a nap fölmelegítette, jót tesz a melleknek, lágy simogatás, gondolta. Egy kék Opel alatt vénségesen vén ember feküdt, nagy odaadással szerelte a masinát. „Szereti, papa?”, kérdezte. Az kigurult az autó alól, drótkeretes szemüvege, akár egy diáké. „Én, fiatalember, egy embert szerettem világéletemben. Azt az embert úgy hívták: Konrad Adenauer és Nyikita Hruscsov.” Továbbosont, belesett a kerámiaműhelybe, a furcsán csillogó és lebegő kirakatüvegein át. „Félvéres emlékeim oly drágák nekem”, dúdolta.

Az orgona virágok kibújtak zöld burkolatukból, és rózsaszín mezbe öltöztették az egész parkot. A hatalmas világváros lármája, a dübörgő vasutak fülsiketítő sípolása, a nyüzsgő népség moraja már nem hallatszott fel, és mint a méhkasok szorgalmas munkásainak halk döngicsélése – egybeolvadt az idillikus madárénekbe, a park kis szárnyasainak csicsergő dalába. A felséges egyvelegbe bele-beleszól a fülemüle, és válaszul nagyot rikolt a feketerigó; így dicsérik ők az Egek Urát, hogy szabadságuk van, így rebegnek hálát boldog életükért.

A park elhagyatott hintái és fortélyos – és fortélyosan üres – mászókaépítményei közt közeledő

Ágnes viseltes ballonjának mindkét kitágult és lefelé hajló (bomló) zsebében könyvek voltak, melyekről a lektorijelentésíró szakedzett szeme rögtön megállapította, hogy zsebkönyvek, aminek gyermekdeden örült, hiszen ezeket oly ritkán láthatni: a helyükön. („Suhrkamp és Magvető”, s nagyokat rikkantott magában. „Múlatsz, édes úr?” – De Jitka nem azért kérdezett, mert választ várt.)

Ágnes egy egyetemistalány lendületével és kifogyhatatlan magabízásával közeledett, félkezét zsebrevágva, és még feltűnő, ideges vibrálására is látszott magyarázat, a vizsgák, melyeket egyre komolyabban vesz – az egyetem, evvel nyugtatja a lelkiismeretét, vagy valami bonyolult és érdekes zárthelyi; nem volt azonban, ebből a szemszögből, magyarázat a jobbkézben lógó cekkerre (tejet, kenyeret, sajtot látott benne a lektorijelentésíró és kafírt). A szeme körül nagy, sötét árkok hullámoztak, az évgyűrűk; az értelmiségi nők fáradt szemkörnyezete! Csupa váratlanság: mert a két orca meg oly friss, mint szélfútta arcú kisgyereké. Messziről; mert közelebbről inkább az öregasszonyokéra emlékeztetett vagy a piásokéra, a vérerek finom hálózata, külön látszódva a vékonyabbak, akár egy tankönyvi ábrán. Akkor viszont szembeötlött, mint valami 60-as évekbeli pop-poén, a fejtetőre feltolt nagykeretű napszemüveg, feltűnő, csillogó, szurokfekete műanyagszárakkal. Ám mielőtt elmosolyodnánk, látnunk kell, hogy nincs üveg benne, csak a keret, a keret, a keret; amin azután elmosolyodhatunk.

Ágnesban állandóan keveredni látszott a frivolság és a szigorúság, az elvi frivolság és az elvi szigorúság, a fáradtság és a tombolás; tényleg talán, mint egy léha német professzor – ahogy mondani szokás. „Ne tévesszen meg minket a lomberősség alakulása”, mondta a lektorijelentésíró a szívében.

„Rövid ideig volt szerencsém élvezhetni társaságodat, édes úr, s ezalatt, engedd meg, hogy ezt megmondjam”, szólt Jitka, „kimondhatatlan bámulással néztem pompás, fölséges árnyékodat, melyet egyúttal oly fennkölt hányavetiséggel vetsz lábad elé, figyelemre sem méltatva.” A gyerekek két oldalról megfogták az asszony kezét; a lektorijelentésíró látta magukat visszaverődni a nagy tábla üvegen. Most örült, hogy kövér.

„Nagyon szép”, fordult az asszony felé, és kicsit félvállról az edények felé bökött. „Ismerem”,

mondta Ágnes, „minden nap megnézem.” „Ma már látta?”, kérdezte önkéntelenül a lektorijelentésíró, a gyerekek elnevették magukat. KEDVESEIM, EGY IDŐRE ELTÁVOZTAM KÖRÖTÖKBŐL EGY GYÖNYÖRŰ ORSZÁGBA, AHOVÁ SAJNOS NEM VIHETLEK MAGAMMAL TITEKET. Tekintete a kiáltványra vetődött; a fenti mondatra mutatott – ujjai nem kövér emberé, nem hurkásan puffadtak. „Nohát, lássa, nem visz magával”, nevetett rá a nőre, mintha az cinkosa volna; nem visz, nem visz: több is veszett Mohácsnál (amint azt ezen a nyelven mondani lehet). A nő kelletlenül nézett a lektorijelentésíróra, de hagyta beszélni. Kelletlenség és beletörődés: ez is.

Elképzelte Ágnest a kezeslábasban ülni a korong mellett, a kezeslábas festékes (föstékes), lötyög Ágnes vékony combjain, onnét csüng le, az asszony lábai szétvetve, és hajtja és hajtja a korongot, de ahogy a látogató belép, a megtekintő, fölugrik, tegyük össze, amink van, kiáltja, a korong nagy fakereke nyekeregve forog tovább, a megtekintő hökkenten áll, a-ka-rom, nem!, mondja a megtekintő félve, az asszony sírva fakad, összegörnyed, elöl a kezeslábas zippzáras, zsebe előre púposodik, mintha az asszony terhes volna, valami baj van?, kérdi a jószándékú, mamlasz megtekintő, az asszony, mint akit kígyó csípett meg, rúgja magát egyenesre, hozzám ne nyúlj!, megint görcsösen összegörbed, ráng, hüppög, leül a földre, a friss agyag mellé, a megtekintő leguggol, letörüli az asszony könnyűit, könyörgök, ne hagyj el, ne hagyj itt, nem bírom már, a megtekintőnek fáj a térde, letérdel, mennem kell, mondja, nem, nem, nem szabad menned, ne hagyj itt most, megfogja a megtekintő kezét, simogatja, nagyokat csuklik közben, csak egy kicsikét maradj, hogy hihessem, más is él még a földön rajtam kívül, a megtekintőnek már semmi nem gyanús, tudom, mire gondolsz, mondja a nő, de kérlek ne!, nem is akarom, hogy személyes légy, szánj meg, kedves, a megtekintő keze föl le mozgatódik a kezeslábas combján, gondold azt, hogy nem vagy, nem vagy, csak én vagyok, csukd le a szemed, nem vagy, csak akarat van, egy megtestesült szeretet, egy szeretet, melyet te közvetítesz, látod, úgy, nem méltatlan ez az alkalmi, a megtekintő ájultságból riad, meztelen feneke az agyagba ér, összeborzong, nadrágja a bokájánál gyűrve, a nő tápászkodik, jól van, rendben ment, most pedig menj, dolgoznom kell, belebúvik a kezeslábasba, nagy csalás (átb…szás, per def.)!

„Merre gondolsz most, édes úr?”, kérdezte Jitka, a lektorijelentésíró felkapta a fejét, a lányka nevetett. „Gondolataid lépte hosszú és sebes, úgy sejdítem.” A lektorijelentésíró a sajtra gondolt, amely

akkora, mint… amit a ballon takar, a kabát széle feslőben és fényesen koszos.

Noha Ágnes arcán a barátságosság semmi halovány jele nem volt felfedezhető, inkább csak a szokott kelletlenség, a meg-meginduló beszélgetést nem akasztotta meg, sőt a maga módján, ha kissé
mogorván is, alátámasztotta ezeket, s nem szólt akkor sem semmit, csak a helyzetnek megfelelően elindult a házak árnyas tövében, amikor Jitka, miután meggyőződött arról, hogy a
lektorijelentésíró is estebéd előtt van, arra való hivatkozással, hogy ahol annyinak jut, ott eggyel
többnek is, meghívta a lektorijelentésírót estebédre. „Gyere. Csak – és megsimogatta a férfi pocakját
– uralkodj magadon."

„Micsoda légtér", mondta a lektorijelentésíró, ahogy belépett a lakásba, mely nagynak látszott, áttekinthetetlennek, a meszelés már sárgult, s az öreg, setét parketta nyikorgott. „A táncpárkett ördöge." Ágnes egy ajtóra mutatott, most nézett először teljes egészében a lektorijelentésíróra. „Ott van a férjem, ilyenkor aluszik." A férfi ijedt pofát vágott, mint aki csapdát gyanít.

„Ülj le", mondta Ágnes.

A spagetti hamar elkészült, a lektorijelentésíró óvatosan vett másodszor, aztán felállt, hogy mennie
kell, mire Ágnes kissé agresszíven azt kérdezte, hogy tán nem ízlett a koszt?

„Nem vagyok tésztás", válaszolta a lektorijelentésíró; az ajtóból visszanézett, a gyerekek veszekedtek, Ágnes az asztalról pakolt le, s ha keze a sikamlós tésztához ért, arcán undor
futott végig.

Ettől fogva a lektorijelentésíró, ha csak tehette, ott sündörgött a sötét lakás nagy, homályos, szinte

teremszerű szobáiban; a lakás nagy volt és szerteágazó, különféle utakon lehetett benne járni és egyszer csak a másikkal találkozni, a hosszú-hosszú folyosó, úgy látszott, véget ér egy falnál, de aztán egy hajlattól tovább folytatódott egészen a leghátsó szobáig, amelyben Ágnes néha a gyakorlatait végezte egy audiovizuális francia nyelvtanfolyamra, és aludni is ott maradt, ha, mint mondta, úgy elfáradt, hogy félt végigjönni a folyosó sok kanyarulatán, olyan zegzugos volt a lakás, hogy gyakran szólongatták a családtagok egymást, ha elveszni nem veszhettek is el, „hol vagy?”, a gyerekszobába három oldalról is be lehetett lépni, a folyosóról, a hátsó szobából, melyet Ágnes „dolgozószobának” nevezett, és a „szülők hálószobájából”, amelyet csak idegen látogatók neveztek így, az előtt volt még az ebédlő és a konyha „cselédajtóval” (nem volt cselédjük), és mellette külön cselédvécével, a retesz sajátságos módon az ajtón kívül volt, és egész elöl, az utcai fronton, a „szalonok”, amelyeket Ágnes „nappalinak” nevezett, Jitka az egyik szalont egy fal menti fülke miatt „könyvtárként” említette, a kis előtérnek pedig, amely közvetlenül az utcára nyílt, „antichambre” volt a neve a család szóhasználatában.

A tény, hogy végre megismerte Ágnest – hogy be lettek mutatva egymásnak –, enyhített a lektorijelentésíró nyugtalanságán, s néha már lelkiismeretfurdalásos megelégedéssel, sőt renyheséggel gondolt arra: a nehezén túl van. Bár tüstént, ha ezt az érzést szavakba foglalta – az előzőkbe: a nehezén túl van –, az jutott az eszébe: és akkor most jön a fekete leves! A fekete levest kora gyerekkora óta vonatként képzelte el, jön a fekete leves, csihu-hú, vagy jön a 6.20-as fekete leves; de ebben a lektorijelentésíró, és ezt egyszerűen sajnálta, semmi tréfásat nem talált.

Mindazonáltal a fura látogatásai, maga a kalandos utazás a térig, az erőfeszítés a környezet, főként édesanyja gyanakvásának elaltatására, s aztán ott Ágnesnál, a jelenlét, egyszerűen a jelenlét, annyira kimerítette és mégiscsak felizgatta, hogy pihenőnapokat kellett beiktatnia, melyeken nem kelt föl az ágyából, állig betakarózva hevert, elhelyezte a hasát, szinte letette maga mellé, mint egy párnát, melyet, fölváltva, szeretett és utált; ha telefonoztak, nem vette föl, ha csöngettek, szívdobogva lapult; az ilyen esemény újra nagyon elcsigázta. Egyszer édesanyja hangosan kiáltozott a lépcsőházban:

„Tudom! Pedig, tudom.” A lektorijelentésíró elnevette magát. „Az én okos kis anyácskám.” Mostanában mindig hozzátette, és ezért nagyon utálta az orvost: „Anyácskám, kinek
beleiben lakoz a halál.” („Mire! Mire! Mire nyugodjam meg!”, szidta magát, ha az egész napi fekvéstől, a nem-történéstől sem nyugodott meg. Órákig mozgatta a bokáit, „e roppant
bonyolult építményeket” egymáson, és azt figyelte.)

A kelet-francia a rosszkedvű reggelekről ír, a gyűrődött ébredéseiről – ahogy ő mondja: fölkel,
nem bánja az egészet, s hozzálát európai félelemgyakorlataihoz –, a fölriadásokról, ólmos égről és az impotens tili-toliról új városában, melyet, ellenkező irányú túlzás folyományaként,
habkönnyű városkának nevezett, noha láthatóan nyomta a szívét. Vagy más nyomta. Ha meglátott egy terítőt – a lakás bútorozásáról szintúgy a meghívó fél gondoskodott –, s rajta morzsákat, vagy még inkább morzsákat a fölmelegedett, rossz lepedőn, pettyezve, mintha
állatok szállták volna meg a felületet, ismeretlen ragály, akkor (más összetevők mellett)… hát akkor
az a nap már olyan volt, amilyen, olyan lett. Ez némiképp fölfedezésszámba ment; a napminőség majdnem független a képződménytől. De azért itt láthatóan minden pillanatban mást
gondolt. Mert valóban semmi nem szavatol a napok biztonságáért, illetve éppen hogy valami biztonság
van csak szavatolva, a biztonságos ügymenet. Viszont ez is valami. Mert legalább kellemes. Jó, legyen,
kellemes, de mikor azután akkora rohamokban volt kitéve a kellemességeknek, s újra és újra pirospozsgás, vidám vásárlóként kellett önmagát látnia, főként a város nevezetes ősfőszuperáruházínyencalosztályetázsán, ahol a bíbor növekvő színe szerint állottak tréfa azok a tehénhúsok, melyeket háziasszony keletfrancia-emberemlékezet óta nem látott (lám, ez is mélyen nem igaz, mert arrafelé a háziasszonyok leleményesek és a hentesek vajszívűek), tengeri rákok mozogtak lustán a hatalmas akváriumokban s valódi homár és egy méteres harcsa, a szarvasgomba dobozok úgy álltak gúlában, mint a jólismert, átkos kínai húskonzerv (ismert nevén: gyíkhús), a különféle sajtok úgy sorjáztak, mint Nyugat-Párizsban – ez jó: így írja: Kelet-Párizs meg Nyugat-Párizs; hogy a Szajnából kiszivattyúzták
volna a vizet, az volt benne, és a medret beültették szögesdróttal, ez szép, ízlelgette, beültették szögesdróttal, szép; valami folyó mindig akad, a Temze, az Isar, a Néva, a Donau, a Spray Flyaway: Freiheit hat einen Duft! –, a hidegtálak dekadensen rafináltak voltak, a fűszerek, főként a Provence-ból valók, káprázatosak, és a mustárok is, különösen azok, melyekben
egész gyümölcsök rejteztek (ilyet addig még nem látott), a borok nemesek, a WC-papírok ezer- és ezerféleképpen perforálva – hogy ettől nem tud elszakadni! –, s a papír ott szakad
(és nem törik riadt szeszéllyel, ahogy ha(m)vas leánkák alatt álnok jég folyón, hogy szaros lesz az ujjunk, tapasztalataink szerint többnyire: a középső), s mindez oly botrányos perfekcióval

és fölöslegben, hogy azt gondolta: itt a lehető legjobb eséllyel van eladva valami rettenetesen romlott.

Demagóg módon még éhező, felpuffadt hasú néger gyermekek képét is fölidézte maga előtt, nagy ábrázoló erővel. (Vett ezt-azt, jócskán; pl. aszpikos szarvasvesepecsenyefilét!) No de, hányódott tovább, ha hazug is, hazug a velejéig, legalább működik, és amúgy is, mi az hogy hazug?, vajon nem az az igazság, amit az emberek igaznak tartanak?, azután meg, újra a ló másik oldaláról, az idegenek hányavetiségével szidta, hogy csakcsupán működik, lassan már nem is bírta magában szétválasztani a képződményeket, az ittet, az ottot, egy kultúra, egy civilizáció, egy csőd; mert rend van, mert rend van ugyan, de a rend nemcsak életet menthet, hanem megsemmisíthet is, a káoszból rend lett, amely beérte avval, hogy rend, A REND, MELY REND; de ha működik, ha működő, akkor meg működjék, ezek amúgy is olyan képződmények – hogy kerüli a szót; szókerülő –, melyeket a működés minősít, és nem is oktalanul, mert közben-közben csak-csak kialakul egy tér, mely természetesen ugyanúgy zárt, de az esély nagyobb, hogy létrejön egy gesztusrendszer, melyet legegyszerűbb emberinek nevezni, hogy tehát az életével inkább tud mit kezdeni; no persze az életével azután ugyanúgy nem tud mit kezdeni, sőt, némi cinizmussal az az előny is látható, ami ezekből a heroikus, feszített, reménytelen, historikus életálfeladatokból: csurran-csöppen.

Ilyképp őrlődött, e halovány notic-ok, ahogy a lektorijelentésíró elnevezte, közt a kelet-francia. Rendkáosz. Egyre több olyasmi történik, amihez nincs semmi néven nevezhető közöm, nincs. Felbomlott a világ tisztes rende. Valamiképpen harcias ez a kelet-francia, szelídséggel leplezi, hemmungos. Nyelvünket, akire azt mondjuk, a miénk, minél inkább birtokoljuk, annál inkább hull a hó jobbak az esélyeink a védekezésre. Ne legyünk védtelenek. Ne mutassunk előzékenyen nyílt sebeinkre. De legalább a bennük mozgó férgekre ne. A seb rózsaszínű, sok árnyalattal, a mélyén sötét, a szélei felé világosabb, a közepe lágy, benne itt-ott alvadt vércsomók, nyitott, akár egy felszíni bánya. Ilyen távolról. Közelebbről nézve még súlyosabb az eset. Ki állná meg, hogy ennek láttán halkan ne füttyentsen egyet. Kukacok, olyan vastagok és hosszúak, akár a kisujjam, eredendően és a rájuk fröccsent vértől is rózsaszínűek, s a seb belsejébe tapadva fehér fejecskéjükkel, sok-sok apró lábukkal tekerednek a fény felé. Szegény ifjú, rajtad nem lehet segíteni. Mintha mindig valami harctéren látná magát, izzadós martalócok közt, ahol őtet el akarják pusztítani, minthogy eddig mindenkit, ki akarják csinálni,

ő meg, ez volna a cselekmény, ő meg szomorkásan kicsúszik a karmokból. Szomorkásan kicsúszik a karmokból. Megható. Micsoda illetlen elgondolások! Ahogy azt a kis Sziszüphosz elképzeli! „ÁRVA A HÁZ, NINCS KACAGÁS”, sziszegte a lektorijelentésíró.

A mondatokért is küzd; mondhatni leleményes. De egy ilyen kelet-francia mondaton érződik – nem a teljesítmény vagy a bravúr vagy a könnyed vagy izzadságos erőfeszítés: hanem a személyesség. A mondat magántulajdon. Magántulajdon a tulajdonnak az a formája, amelynél a termelőeszközök (a munka tárgyát és a munka eszközét együttesen termelőeszköznek nevezzük; a munka tárgya az, amit megdolgozunk, érc, fa stb., munkaeszköz az, amivel dolgozunk a munka tárgyán, kéziszerszámok, gépek stb.) magánszemélyek tulajdonában vannak. A társadalom egyes csoportjai, osztályai ki vannak zárva a termelőeszközök tulajdonából. Valamennyi osztálytársadalomban a kizsákmányolás alapja a termelőeszközök magántulajdona.

Jó, akkor személyitulajdon. Minden egyszeri, személyhez kötött, s az elért csúcs: nem nyugtathat meg senkit, és nem is segít. Földönjáróbb itt az extravurst; valamelyest parasztosabbak – a gondolatok: ahogy épp az egyéni szóhasználat kicsit véletlen zsenialitásain döcögnek, ahelyett, hogy siklanának egy Satzbau bejáratott vonatkozó névmásain. (Nehéz elérni, hogy a kötőszavaknak ne legyen stiláris értékük, csupán logikai.) Ennyi volna hát, és ez nem kevés, tartozni egy úgynevezett nagy kultúrához? Tudni valamit: személytelenül? Von Haus aus? Eleve? Fejünkön csücsöl ledér Goethe? De ne sajnáljuk és tassuk magunkat, írja a kelet-francia, ily visszásan, ez csupán az alaphelyzet, az elvi váz, melyet tartalommal a mindennapok gyakorlata tölt meg, tehát hogy végül is ez – kis kultúra, nagy kultúra és a többi – kinek kedvez, s ki pusztul bele s minő áttételekkel, ebbe, abba, az, ismét, egyéni.

Valami kies kis cselekmény azért lehetne, dohogott a lektorijelentésíró; unogatta ezeket az esszéisztikusmemoárszerűsítettpszeudorománformációkat. Nem a krimik zajára vágyott – Sartre írja, hogy még „ma” is szívesebben olvas detektívregényeket, mint Wittgensteint; a lektorijelentésíró épp fordítva állt ezzel igen: a szónak nincs jelentése, csak szóhasználat van –, ó, nem, hanem talán arra a soványka de csörgedezésre, amely

a Flaubert regényekben van, aki az utolsó ember volt, kinek még jutott történet, igaz, olyan is, micsoda
történet a Bováryné?, link, röhejes, dögunalmas (zseniális), igen, ilyenekre, vagy,
megint, mint Turgenyev: kajtatni (éjjel lumpol, nappal pumpol).

Egy kelet-francia, ez mintha igaz volna, érdekesebb díszletek közt mozog, s ennek kétségtelenül
megvan az etikai hozadéka. Sőt, amint eközben otthagyja, a, föltéve, de meg nem
engedve, fogát: az érdekes. Kérdés, az egyetlen, hogy testet ölt-e?
A lektorijelentésíró mindenesetre LÉGIES FORDÍTÁST javasolt.

Olykor magával vitte a céduláit, füzeteit, mint csiga a házát, a puffatag aktatáskában; behúzódott velük
az egyik nagy, kongó szoba sarkába, kibélelte a nagy fotőjt „magával és a papírjaival”, ez volt szinte
az egyetlen bútor, Ágnesék párnán ültek vagy a földön („ez még 68-ból maradt, ez a
törökülés”), a fal mellett két szék állt még, a biztonságialapkészlet a
burzsoászemélyikapcsolatgördülékenységfokozására, de csak a galériásnak volt bátorsága
ezekre ülni. A lektorijelentésíró fizikai jogot érzett a tisztességes
ülőalkalmatossághoz.

Időnként elkövette azt a hibát, hogy úgy hitte, ha ő valamivel intenzíven foglalkozik, akkor az,
akinek ehhez köze van, az is így van evvel, ha tehát ő egész nap Ágnesről tűnődött, a ruháiról, a
járásáról, a szóhasználatáról etc., akkor ez legalábbis, ismeretes. Ilyenkor azután úgy
toppant be Ágneshez, mint egy lottófőnyeremény. (Mi Önből készítünk milliomost! – Számolja csak
ki mimindent lehet 2 millióból csinálni: házat venni, autót venni, no és egy világutazás (míg csillapszik
a felhajtás!) – és még mindig maradt egy óriásösszeg. Az Ön számára: biztonságként!
És a gyermekeknek.)

„Itt vagyok”, kurjantotta a lektorijelentésíró, visszafogva szuszogását, diadallal. „Jól van, üljél le,
vasalok”, mondta Ágnes; a lektorijelentésíró nem szívesen ült hokedlira, mert annak nincsen
partja – érthető. Szerette a vasalásszagot meg a spriccelést. Ágnes a kék farmerjában volt. „Te
nem szereted a szoknyákat?” – és már el is képzelte az asszonyt bő, lebegős anyagokban, súlyosan

mozdulnának minden lépéskor, harangoznának a lépcsőkön jövet, és szétterülnének a kecses topánok előtt, ahonnét mindig csupán az utolsó pillanatban emelkednének el. Bár talán az ilyen szoknyához dúsabb far kell.

„Én még láttam szénnel működő vasalót.”

„Ez nem az.” Ágnes fáradtan és fonnyadtan végezte a házimunkákat. Midőn a lektorijelentésíró megkérdezte, segíthet-e, úgy ráförmedt, hogy ez végre lehuppant a parttalan hokedlira. „Ne bámulj, menjél ki a konyhába, maradt pizza, egyél.” A lektorijelentésíró továbbra se bírta levenni Ágnesről a tekintetét, s úgy gondolta, ez a kitartás meghatja az asszonyt.

De tévedett. „Ne nézz rám”, sziszegte Ágnes, és a lektorijelentésíró ijedten kucorgott. Ekkor fölszakadt a nagy, szárnyas, fehér ajtó, és kirontott rajta Tamás. A lektorijelentésíró ekkor találkozott először Tamással. Sokáig csak ezen ajtókra mutattak, Jitka, Ágnes, ott, ott van Tamás. „Ládd, édes úr, ez itt nemzőatyám”, Jitka fotót húzott elő egy furcsa, kicsiny, mocskos nyakbaakasztható táskácskából, átmenet egy koffer s egy ritikül közt. Tamás szőke haja felnyírva, oldalt hosszabb, éles tincsekben repked a füle körül, füle szabályos, egészen a fejhez tapad, tarkója olyan, mint egy fiúcskáé.

A borostás, dúlt arcú fiatal férfi, Tamás, Ágneshez ugrott. „Te, te!”, üvöltötte. Ágnes meglóbálta a vasalót, mintha az valóban faszenes volna; a falból kiszakadt a konnektor. „Ne nyúlj hozzám”, mondta Ágnes. Tamás megtorpant, a torpanás-ban kiáltozott. „Gyűlölködj csak. Jól van hát, gyűlölködj.” Vicsorgott. „De szó nélkül. Ne! Használj! Szavakat!” Lihegett. „Meg-til-tom.” A lektorijelentésíró gúnyos kifakadást várt, de úgy látszik, mások voltak az erőviszonyok, vagy más más.
Ágnes ledobta a vasalót, mely szinte beleállt a parkettbe mint Gregor Samsába az alma, és kirohant, Tamás meg, ugyanilyen fürgén vissza a szobába. Miként az állat a barlangjába, mondta a lektorijelentésíró a szívében.

„Te, én nem tudom, mit csinálok veled”, kiáltott Ágnes az ajtónál ácsorgó Jitkára, és rávágott a

fejére. „Kérlek, édes anyukám, ne verj meg.” – Jitka félt. (Nemrég olvasta valahol: Soll Mutti dich töten, Schätzchen?) Az asszony arcát az undor még jobban megfeszítette, száját félrerántotta, kilátszottak a sárgás, csálé metszőfogak. Ágnes elment, Jitka behajtotta a fehér szárnyas ajtókat.

„Most majd szegény az aludásban keres feledést”; az apjára értette. Kecsesen meghajtotta magát.
„Viharos nap elé nézünk. Olyan gusztustalannak, rohadtnak érzem, édes úr, magam félés közben. Pfuj!
Ahogy dobog az a kis szív!” Túlzó mozdulatokkal a szívéhez kapott; Jitka barna térdnadrágot viselt,
a trikón ormótlan zsiráfok kergették egymást.

„Látom, te is megijedtél”, Jitka lehajolt a lektorijelentésíróhoz, „jót tenne most mégis a kevéske pizza”, átölelte a férfit, „gyere, Péter, ülj át a helyedre, jobban esik ott lenned”, vonszolta a lektorijelentésírót, nevetve mutogatta, hogy milyen nehéz, milyen nehéz minden. Hozott pizzát. „Másodlagos frisseségű”, állapította meg a lektorijelentésíró, „mint némely lazacok”.

„Nem zavar, ha mesélek?”, kérdezte a lányka. „Te csak üldögélj. Ma a fürdőház mellett vitt az utam, és hallom, bentről kiáltoz szegény kurfürst. Tiltva vagyok tőle, de nem a kukucskálástól. A Lars Gustafsson nevezetű szolgáját teremtette le épp. Mostani ijedtségünkre jól esik majd hallanunk, hidd el, édes úr. ’Átkozott szolga, így a kurfürst, ne használj szavakat. Hogy merészelsz! Valóban, a világ élete botrányos hevenyészettséget mutat. Helyéről elmozdítani a beszédet, annyi, mint forradalmat kirobbantani. Még megérem, hogy szóhasználatod egyéni lesz. Hogy lesz szó, mely tiéd. Vigyázz, fickó, tudd ezért mi jár: urad megajándékoz tégedet, s attól óvjon tégedet az ég. És most eridj, hozz bort és édes lepényt. De ne vaklizz!’” – Jitka kezét ajkaihoz kapta. „Jaj, igen, buta vagyok, mert nem is így kell kezdenem, hanem az estélytől, melyet a kurfürst a minap adott. Kedvenc egy történet. Visszatérve egy megjegyzés erejéig a fürdőházra, nagyon szeretem a kurfürst szőrös mellkasát. Kicsit már őszül kunkorin!

Halld. A herceg ebédlőjében, ahol a falakat a padlótól a mennyezetig tükrök borítják, vendégek

százainak zsongzsibongása hallszik, a falikarok világolnak, Smirnow-Wodka áll a tálalóasztalon,
mellette óriási vedrekben pompás fekete kaviár, a fény rubinpirosan törik meg a hölgyek fejdíszén, az
urak tar koponyája fénylik, a gárdatiszti egyenruhákon ragyognak a váll-lapok.

Egyszerre csak kinyílnak az ebédlő szárnyas ajtai, hosszú sorban hozzák az inasok a második fogást, sült fajdkakasokat, melyeket ezüsttálcákon, kinyújtott jobb karjukon egyensúlyoztak; könyökük
táján, a vakító fehér hangedli (étkendő). Mindegyik ezüsttálcán vagy harminc sült fajd úszkált a kucsmagombamártásban, enyheden és kellemesen illatozván.

Ekkor valami hihetetlen történik.

Az egyik lakáj, ez a Lars Gustafsson nevű, elveszíti egyensúlyát, a fajdkakasos tálca kis híján kicsúszik a kezéből. Bal karját továbbra is makacsul előírásszerűen a hátán tartja, de ide-oda ing
terhével, mint valami elbizonytalanodott cirkuszi zsonglőr.

Az ebédlőben egyre inkább elcsitul a vidám csevely. A gárdatisztek jobb szemükhöz illesztik monoklijukat, a hölgyek vékony orrukhoz emelintik lornyettjüket, orrcimpájuk vibrál. Különös csend
szivárog szét a teremben. Magányosan küzd az inas az ezüsttálcájával, mely hol az egyik, hol a másik
oldal felé billen. Ő ezen ingásokat úgy egyenlíti ki, hogy rövid sprinteket hajt végre különböző
irányokba.

Most már kétségkívül ő az ünnepély központja. Egy szörnyű pillanatig úgy tetszik, egyik vágtája
végén rögvest hasmánt landol a terített asztalon, s szállanának a fajdmadárok a hölgyek csillogó
ezüstruháján, ám az utolsó pillanatban mégis sikerült kiegyenesednie, körülbelül úgy, mint bukdácsoló
vitorlásnak.

Arca a félelem izzadságában fürdik, egyszerre sápadt és felhevült.

És most már valóban leesik a tálca, most már igen!

Nem, nem ez történik, mert az utolsó pillanatban sikerül az inasnak az egész tálcát fajdostul, mindenestül laposan az egyik falitükörhöz nyomnia.

Fajdkakasok és tükörképük eggyé válnak. S ott áll a kurfürst jobbágya, haja izzadtan tapad homlokára, és hangjában különös, őrült triumffal kiáltja: MEGVAN! ME-EG-VA-AN!"

Jitka kipirultan hallgatott. „Néha úgy megtelik az ember az érzékelés képességével", sóhajtotta.
A kurfürst jobbágylakája: az én vagyok. Én vagyok az, akin nevettek. Én, nevetéstek tárgya, én állok
itt holtsápadtan, izzadtságtól gyöngyösen, a nehéz ezüsttálcát a sült fajdkakasokkal a tükörnek szorítva,
úgy, hogy egy pillanatra fajdkakas és fajdkakaskép egynek látszik. Én vagyok az,
akin nevettek, és ha majd eleget nevettek, ki fogtok küldeni a mord konyhamesterhöz méltó büntetésemért.

„Te nyilván Ágnes miatt vagy itt." Ez volt az első mondat, melyet Tamás a lektorijelentésíróhoz
intézett, aki a fotőjben ült, és, maga számára is váratlanul, zavarba jött, ELPIRULT, nem tudta
fölálljon-e vagy sem, mindenféle „anyagok" voltak az ölében; ügyetlenül azt kérdezte, szabadfoglalkozású-e Tamás.

„Szabad?!", nevetett föl Tamás színpadiasan. A lektorijelentésíró egyáltalában nem találta őt elsőre rokonszenvesnek, túl lágy volt, túl kulturált. „Nem szeretem a kedves, szomorú, okos fiúkat." „Szabad?!… Sziszifuszi ez a mi szabadságunk. Világosabban?
Tudod, úgy vagyok magammal, mint Rousseau és Diderot egymással, akik nem tudtak megegyezni a
döntő kérdésben: hogyan lehet és kell a jelen korban élni." A lektorijelentésíró kis megvetéssel hallgatta Tamást. „Persze, aki féreggé lesz, nem siránkozhatik, hogy lábbal tiporják", és
megint nevetett, akárha színpadról.

Tamást csak ritkán lehetett látni színről színre, bonyolult szoborépítményein dolgozott bent a szobában – az „antichambre”-ban álltak a gyümölcsösládák, a lektorijelentésíró meg-megszagolta őket;
Jitka rajtakapta, de nem tette szóvá –, tulajdonképpen csak veszekedni – jobb esetben pörölni, rosszabb
esetben acsarkodni – jött elő a szárnyasajtók mögül.

Kiszámíthatatlan volt, mi zaklatja föl. Biztosan a tv-bemondónőkre és a kvíz műsorokra lehetett
számítani. „Nem bírja őket”, súgta Jitka. „Tudod, nekem három példaképem van: Lumumba, Fácianegra és az apám.” Ha meglátott Tamás egy ilyen csókos szájú, halott szépséget, ahogy – mint egy betanított munkás – a szabadságról, igazságról, jóságról, a hajnali fagyokról és a műsorváltozásról beszél, rémült arccal meredt a képernyőre, remegő hangon ismételte: „Hazudik,
hazudik, hazudik.”

Eléggé kínos volt. „Mit számít az, hogy hazudik?”, gondolta a lektorijelentésíró. „Mit jelentene
az, ha nem hazudnék? Mit.” Ha kvízműsor ment, befogott fülekkel járkált föl s alá; főleg a Rilkéről
szóló kérdéseket gyűlölte, hogy mikor élt és efféle. Ezeken nem tudott napirendre térni, vagy csak idővel.

Néha csak kijött, nem szólt semmit, azután visszament a szobájába. Minden Ágnestől függött. A
galériás sokat telefonozott. „Igen”, mondta Ágnes a kagylóba. „Igen. Nem. Igen.” „Ez a galériás.
Ludwig. De senki nem szólítja a keresztnevén. Gondolom, ez rosszul esik neki. A mama evvel is
lefeküdt. Tuti. Látni utána az arcán. Egyébként a galériásnak van felesége, de azt
nem kell számítani; ha a mama igent mond, a derekát, édes úr, már beadta, akkor a galériás rögtön
szélnek ereszti. Szélnek ereszti.”

A kislány az orrát túrta. „Csak veled nem fekszik le, tudom. Biztos, mert szeret. Hidd el, jó Péter.”
A kis táskájából fényképet húzott elő. „Mutatok, neked, valamit.” A képen Ágnes állt kis ingben valami

bozótos tövében, nyaralófénykép; arcán nagy, szabad térségek, a talaj mintha homok volna, rónát idéz, a háttérben falusias ház, előregyártott elemekből. Az ing combtőig ért, alatta sötétszínű, fekete vagy kék kisnadrágot látott a lektorijelentésíró. Visszaadta a képet.

„Ó, édes úr, nézd, nézd csak, nézd csak meg tüzetesebben.” Ujját a fényképasszony combjához nyomta, erősen, szinte elhajlott a merev, fényes papír. „Nézd.” Ottmaradt az ujja lenyomata. A lektorijelentésíró szeméről csupán ekkor hullott le a hályog, és vette észre, hogy Ágnesen nincsen semmi, meztelenül áll a kisingben, amit lát, az nem bugyi, hanem: BOZONT. Áhítatosan nézte. Jitka büszkén figyelt.

A lektorijelentésíró nagy tisztelettel gondolt e pillanatban Ágnesra, halántéka forrón lüktetett. Nézni nem mert volna a telefon felé.

„El kell mennem”, mondta Ágnes. Tamáshoz lépett, megsimította a férfi haját. Tamás belekarolt Ágnesba, Ágnes azt mondta: „Jól van, na, jól van.” Ágnes elment, az ajtónál állva Tamás így szólt: „Milyen meleg volt, ahová nyúltam, a hónalja. Kicsit megemelte a könyökét, eltartotta a testétől, akár valami háziszárnyas. Zavartam tán? Mintha kibújt volna.”

„Nem tudom”, válaszolta a lektorijelentésíró.

„Édes úr, oly esdeklő és nehézkes vagy, mintha egyszerre volnál bútor és családtag.”

A nyár folyamán a lektorijelentésíró boldog volt. A boldogságra, ha az ember boldog, nem gondol, alkalmasint észre sem veszi; a lektorijelentésíró azonban, szokása szerint, mondatba gyömöszkölhette

ezt is – egyszer ugyanis Tamás, a falnál, azt kérdezte, „boldog vagy?”, és ő azt válaszolta: „boldog”.
Ezt nem felejtette el.

„Te vagy az, aki megtanított arra, hogy ne hazudjam magamnak”, mondta lelkesen Ágnesnak. Evvel párhuzamosan, úgy tűnt föl, egyre többet hazudott másoknak.

Főleg az édesanyjának, aki elől valósággal bujkált, de egy anya elől nem lehet elbújni. „Ne nézz
rám ilyen szeretettel!”, kiáltotta a lektorijelentésíró az édesanyjának, aki ott állt az ajtóban, barnára sült
arcán a megelégedés mosolya volt, „ne nézz rám ilyen szeretettel”, majd tovább, ugyanolyan hangon,
erővel és dühvel, „bocsáss meg!” Anyja a haját kontyban hordta, „súlyos kontyban”, fülében az ismeretes ezüst fülbevalók lógtak, azok az ezüst lemezkés függők, melyek tán még muzsikálni is tudnak, a lektorijelentésíró mindenesetre őriz a fülében egy zajt, melyet ezeknek tulajdonít.

„Miért néz, édesanyám?, tudja, hogy nem szívelem. Olyan mintha meglesnének.”

„Fogytál. Kicsit hasonlítasz most apádhoz, szegényhez.” A lektorijelentésíró feszülten figyelt; édesanyja azonban, könnyedén, mint egy úriasszony járkálni kezdett föl s alá a szobában, akár a city
ravasz passzázsaiban volna, vagy a középkori városmag egy reprezentatív turista utcácskájában
(Nyugat-Bukarestben például), ösztönösen kikerülve a földre hányt kézirathalmokat vagy az örökké
ingó, de csak nagyritkán feldűlő HI-FI könyvtornyokat, s közben beszélni kezdett, le-lehajtott fővel,
szemérmetesen, akár egy bakfis, arról, hogy az utóbbi időben néha találkozik Oszkár bácsival. Nem
is állítaná, hogy véletlenül. A szemérmetességet a bátorság és önállóság attakjai követték.

„Fiam, én nem akarok a sajátmagam cselédje lenni.” Ő egyébként tudja, hogy a fiak helyzete ez ügyben elég nehéz, megterhelő, de azért reméli, hogy az ő fia nem tekinti árulásnak ezt a kései nem is tudja micsodát, őszikét, ami bizony egész sor nem várt
gondot vet föl. Mit csináljon például, ha Oszkár bácsi a megbeszélthez képest negyedórával elébb
telefonál, s így őt – hogy fejezze ki magát? – a fürdőszobában találja, s mivel az ő korában egy jól

véghez vitt ürítés: az ajándék, váratlan és szép, melyért őszinte hálával tartozunk Istennek és a beleknek, ő nem mozdul, egyszerűen nem éri meg, így is fennáll az a veszély, hogy a bűntudat elviszi az ihletet, tehát ottmarad tovább, viszont Oszkár bácsi, a rendes időben megismételt hiváskor idegesen és féltékenyen kérdéseket tesz föl, ravasznak szánt keresztkérdéseket, „mondd meg hát, édesfiam, mit mondjak ilyenkor ennek a szerencsétlen öregembernek?”

„Mondd, hogy a konyhakerttel foglalatoskodol momentán. Snidling, kapor, répa!” Elnevették magukat; együtt ebédeltek (mandulásan panírozott pulykamellet). „Tudod, fiam, én nem vagyok amondó, hogy edd túl magad, de enni kell. Nem azért van anyád, hogy ne kapjál tisztességes ebédet. Ma megint hová mész?” „Hazudnom kell”, mondta a lektorijelentésíró a szívében. Hová? Mindig mondott valamit, a könyvtárba, szerkesztőségbe, vernisszázsra, vagy egyszerűen a kurfürst hívatja. „Asszonyanyám legyen belátással, a kegyelmes úr látni kíván. BAROKKHOMÁRVASZORA lesz.” „Te tudod, fiam. De gyűlölöm, hogy ezeknél a lacipecsenyéseknél eszel, hogy zsíros a szájadszéle, és kenyérdarabkákkal törülgeted. És minden oly koszos! És hagymás!”

Ebéd közben látta, ahogy édesanyja egy már megrágott kenyérdarabot szinte kiöklendez, a tenyerébe rejtve a szalvétába csomagolta. „Köszönöm”, mondta az ebéd végeztével ingerülten, „és ne tessék olyan áldozatosnak lenni”.

„Igazságtalan vagy”, mondta az asszony váratlanul szelíden. („Feliratok magamnak valami hashajtót, rendetlenkedik a hasam.” – „Nem gondoltam volna, fiam, hogy ilyesmiről fogok veled beszélni. Nem egészséges dolog felnőtt ember anyjának lenni. Még szerencse, hogy fiú vagy.”)

„Kifosztottál.”

„Valóban.”

A lektorijelentésíró nagyon kívánta Ágnest, és lassan másra sem tudott gondolni, csak arra, hogyan feküdjék le vele. Többnyire a fotőjében üldögélt – úgy érezte, beszívta egy örvény, s ő fázósan örökké ott fog gubbasztani a Tamás plédjébe burkolva –, ha nem, akkor társtalanul kerengett a nagy lakásban, a gyerekek óvodában, Tamás az illesztéseket próbálta ajtói mögött, Ágnes hol itt, hol ott. A lektorijelentésíró léptei nyomán finoman hullámzott a padló; a neszt – e neszt – nem szerette.

Hacsak tehette, Ágnest nézte, a sörényét (arra gondolt, megszámolja a hajszálakat), minden mozdulatát, hajladozásait, lassan megismerte a ruháit, tudta már, melyik hogy vet ráncot, s hogyan ád betekintést, főként az ingeket ismerte, a különböző szabású, színű s főként szagú ingeket, rájött ugyanis, a szennyeskosár tüzetes vizsgálata vezette rá, hogy az anyagtól függ a szagösszhatás, lényegében a műanyagszálhányadostól (bár nem érdektelen a szűk-ség sem); Ágnes olykor csak melltartóban járt, melyen átlátszottak a mell hatalmas barna bimbói. Soha nem látott ezidáig még ekkorát. A vékony (sovány és majdhogynem fiúcskatestű) Ágnest szinte meggörnyesztették a mellei, mintha nehéz zsákok lettek volna gyönge nyakába, nyakszirtjébe aggatva.

Néha komolyan gondolkodnia kellett, hogy lefeküdt-e valójában már Ágnessal vagy sem, mert olyan közel érezte magához az asszonyt, viszonyuk annyira nem tartalmazott távolságot, annyira nyílt és szemérmetlenül titoktalan volt, amit a lektorijelentésíró ezidáig csak a szeretőivel élt át, ezt a fájó és kicsit csalódásos közelséget. („Menj el. Menj távolabbra. Úgy szégyellem magam. Közellenni szégyellek. Hagyj magamra. Legyek egyedül és sírdogáljak.” – A lektorijelentésíró ezt már mondotta egy ízben élő embernek.)

De azért tudta jól, hogy nem feküdtek még össze.

„Mit koslatsz egész nap utánam, mikor tudod, hogy periódusom van?” A lektorijelentésíró, mint rendesen, megijedt. Ágnes arca elfelhősödött, csúcsos, kisoványodott állán mintha árnyékfoltok ültek volna, vagy régi pattanások emléke, makesz. „Értsd meg”,

mondta Ágnes csöndesen, „nem nyugtatsz meg. Nem tudok mit kezdeni veled.” Fölkiáltott: „Csalódást akarok okozni neked.”

Otthagyta a lektorijelentésírót, s felült a fűtőtestre, lábát az egyik székre tette, kicsit széttárva, gondtalanul, miként, ahogy mondani szokták, a férfiak. Vékony combjai eltűntek a merev farmerszoknya sötét, bő hangárjában; ideges forgolódása közben a fény átvilágította a sötétet, a
lektorijelentésíró a bugyin egy vércsíkot látott meg, a bugyi szegélye vértől volt átitatva.

„Te”, mondta a lektorijelentésíró halkan és tapintatosan, „te, csukd össze a lábod, véres a bugyid.”
Ágnes szeme összeszűkölt, „ne érj hozzám”, sikította, felugrott, a szék csikorogva szánkázott előre.

„A kurva anyádnak, annak, annak mondjad!!”

A lektorijelentésíró elveszítette a fejét, s egy kiváltképp váratlan mozdulattal
maga alá gyűrte Ágnest. A GÁNCS, MELLYEL A FÖLDRE VITTE, A NEVETSÉGESEBBNÉL IS
NEVETSÉGESEBBEN HAT, OLYAN TÖKÉLETES. Ágnes meglepődött, azután kifejezéstelen arccal
bámult alulról föl. Nem számít. (Mellékes csodálkozással észlelve, hogy férfitag nem erősbödik,
jelszók kiáltva segíteni, hasztalan. A medencecsont keménye megteszi, és meg a comb izmos rohama
– visszaijesztés!)

Egy nap egyedül maradtak hosszan, Tamás egy rockhangversenyre ment, melyet a közeli homokbányában tartottak; a szokottnál is izgatottabban figyelte Ágnest, s midőn leszállt az est, és
Ágnes befeküdt az ágyba, a lektorijelentésíró mellé bújt; Musil nyomán részletezve beszélgettek a
szerelemről; a lektorijelentésíró végre így szólt:

„Ágnes, szeretlek.”

„Nézz a gyerekek után.” A lektorijelentésíró dobogó szívvel ment a gyerekekhez. Jitka mindenáron beszélgetni akart vele. „Kérlek, beszélgessünk. Tudom, hogy van dolgod, mely sürgető.
De ne zihálj, édes úr. Minden megvár tégedet, mert ami nem, az nem reád várt.”
„Beszélgessünk.”
„Beszélgessünk az afgánokról. Mégpedig arról, hogy hogyan szülnek az afgánok. Ugyanúgy miként
a medvék?” A kisfiú közbeszólt. „Inkább aól hodan tülnek a füdőköpenek.” Kuncogott, mint aki nagy
disznóságot mond.

„Ó, az egyszerű. A fürdőköpenyek mindig ikreket szülnek, egy kéket és egy pirosat. Fúj,
a frotír, az végig szőrös!”

„Vide el a tündé a taknomat Orotortágba ed mátik deleknek.”

„Karcsika, úgy utálom ezeket a gyerekszáj-dolgaidat!”, fintorgott Jitka. A
lektorijelentésíró türelmetlenül rájuk csapta az ajtót, és visszacsúszott Ágnes mellé az ágyba. Előbb
levetette a nadrágját.

Az asszony mögé feküdt, és simogatni kezdte. Ágnes azonban időközben elaludt.
A lektorijelentésíró az asszony fenekét tapogatva suttogott még – a két félrészt érintgetve mondogatta
Ágnes fülébe: „Kelet-Párizs, Nyugat-Párizs”, hallotta a saját szuszogását –, Ágnes
azonban nem mozdult. A lektorijelentésíró sértődötten visszament a helyére, vesszejét marokra fogta,
úgy gondolva, így talán nem vész kárba a merevsége, de kárba veszett.

„Fáradt vagyok, a lelkem és a testem mélyéig elhasznált; ha fejedet a hasamra teszed, miközben
megfélemlített kezed végre kellő óvatossággal köröz, akkor figyelni vagyok képtelen, az jut eszembe,
hogy meg kéne egy szót nézni a szótárban, vagy a mappát újrarendezni a galériásnak, fáradt vagyok,

minden testhelyzet rossz, húzod a hajam és elzsibbad a könyököm, a fenekem lúdbőrzik, a mellem kiugrik a szádból, és az ölem kiveti magából ujjadat, és fáj.”

Hogy ennyit foglalkozott – foglalatoskodott – Ágnessel, kicsit többet járt föl Fruzsinához, aki kicsit többet jegyezte meg: „Úgy szeretem, hogy nem zavar a hasad szerelemélvezés közben.” Azután megismerkedett egy Mari nevű festőnővel – Ágnesnél, otthon, egy bulin („bulin”).

Olykor, váratlanul, megtelt a lakás emberekkel, hihetetlenül sokan voltak ilyenkor; az asztalon olcsó borok álltak és zsíroskenyér, hol hagymával, hol anélkül. Ágnes egészen megváltozott mindig, élénk lett, sokat ivott, és a társadalomtudományokról konverzált, amennyire a lektorijelentésíró megállapíthatta, tájékozottan, de legalábbis intelligensen.

A szerep őszintétlensége nem volt kétséges a lektorijelentésíró számára, mivel azonban ezen alkalmakkor Ágnes hihetetlenül bőkezűnek s adakozónak mutatkozott, amiből ő is hasznot húzott, sápot, nem zavarta mindez. Ágnes olykor végighúzta kezét a férfi homlokán: „Mindig olyan agyonhajszolt a képe, barátom. Rendes ember nem vág ilyen képet, rendes ember, akinek nyugodt a lelkiismerete.”

A lektorijelentésíró hálásan kezetcsókolt, szerette magát agyonhajszoltnak hinni, ez hízelgett volna neki, Ágnes nevetve tapsolni kezdett.

„Gyerekek, gyerekek, figyeljetek”, kiáltotta, „képzeljétek csak, mit mondott nekem ez a drága galériás.” Mindannyian a galériásra néztek, furcsa volt látni, hogy ő is hagymáskenyeret eszik; kék, duplasoros blézerben volt, mint a tévékommentátorok, borotvált tokás arca magabiztosságot tükrözött, de kedvesen igyekezett hasonulni, mindenkit tegezett, ez láthatóan erőfeszítésébe került, mindazonáltal

nem akart másnak mutatkozni, mint ami. „Azt mondta: Mindig olyan agyonhajszolt a képe, Ágnes. Rendes ember nem vág ilyen képet, rendes ember, akinek nyugodt a lelkiismerete.” „Igen”, mondta derűsen a galériás, és harapott a kenyérből, „Ágnes úgy rohangál a világban, mint egy nyitott beretva.” Ágnes belékarolt. „Az ember megvágja magát.” „Milyen hagymaszagod van”, nevetett Ágnes. Újra zsongott minden.

A lektorijelentésíró egyedül maradt; két marékkal vett a sósmogyoróból. „Uram. Ön lumpol!”, szólította meg egy alacsony, nagymellű lány. Ő volt Mari. Nagy kockás egyberuháján festékfoltok virítottak, kis gonosz manócska, aki nevetve mondott mindenkiről valami rosszat, barna szemei alulról villogtak a lektorijelentésíróra, pihés bajuszkája volt, egyfolytában beszélt, s a lektorijelentésíró szívesen hallgatta. „Gyere”, mondta Mari, „menjünk ki, gyere csak, ez egy ilyen buli, ahol időnként ki kell menni a balkonra a csajokkal. Az ablakba tett cserépben snidling van, a sarokban meg poros papundekli dobozok, s míg smárolunk, megpróbáljuk elolvasni, mi is van rájuk írva. Elárulom, nem fog sikerülni.”

Kimentek, a lektorijelentésíró ráült az egyik dobozra, Mari pedig az ölébe ereszkedett. „De jó volt”, mondta Mari, „ugye?” „Igen”, válaszolta a lektorijelentésíró, „jó volt”, és nézte, hogy igazgatja magán a lány a festékes ruhát. Azután többször is találkozott Marival.

„Mondd, Mari jó szerető?” „Ne kérdezz ilyet.” „Kínos rá válaszolnod? Talán zavar a hasad?” Miért mindig a hasa? Fruzsinának van igaza. A lektorijelentésíró fázósan összeborzongott, a lakásba egy rövid félórácskától eltekintve nem sütött be a nap, barna homály terjengett a szobában, mint valami felhő vagy moszat; anyag.

„Fázol, édes úr?”, kérdezte Jitka bocsánatkérőn. „Ládd, a nap halovány, de kibújt a kinti tarjagos fellegek mögül, s ha fölemelkednél, mit ne tégy, mert takaróid elmozdulván álnok lég szökne a redők közé, szemeddel látnád, amint a parkban zsibongnak a népek, már megint kigombolták a könnyű

felöltőket, szvettereket s nemkülönben a farmerdzsekiket, s arcuk, az oktalanoknak, fénylik a boldogságtól, vagy legalább a vágytól, s noha ez kicsit lepusztult környék, csak a homlokzatok renoválva, azért a kirakatok tele, az autók krómozva, az emberekre kiül a biztonság látszódása. Biztonságban érzik magukat, velük baj nem történhetik. Hasonlatosak ők a kalauzokhoz. Mert tudd meg, minden kalauz a halállal jegyes, homlokán a halál pecsétje; úgy mondják a szerencsétlenek, főtérmegállóátszálló, mintha pillanataik, legyenek azok akár a legragyogóbbak is majd, fényesek, és teltek, mint a görög fiúcskák fara, nem volnának megszámlálva. Ostoba páriák! Hogy megnyugtatja őket a díjszabás!”

Mintha ugyanazt, ugyanazt a marhaságot gondolnák magukról, gondolta a lektorijelentésíró, amit a dallamos kelet-franciák gondolnak: róluk. „Minden megtörténhetik”, mondotta hangosan. A kislány figyelmesen ránézett.

„Tudod, édes barátom, én már csak itt rohadok meg, inter muros, ebben az átkozott s elátkozott városban.” Felsóhajtott. „Rengeteget, rengeteget tudok erről a városról, sokat szenvedett, hősies, nyomorult, csalárd és félénk népéről, köveiről, a folyóiról s az urairól. Tudom, mi történt, tudom, kivel történt, és mindent itt tartogatok ebben a fejemben. Tudom, hogy ki kit szeret, ki kit öletett le, s merre csorrant a vér. De te azért ne tarts, édes úr.”

Jitka matatott körbe a lektorijelentésíró körül; egy töröttnyelű partvissel, azaz a partvisfejjel söpörgette a setét, szinte fekete parkettről a morzsákat. (Morzsált a kenyér.) A lektorijelentésíró látta, ahogy a morzsák belefordulnak a parketták közti mély, mocskos résbe (résekbe). Jitka föltérdelt, fejével az ablak felé bökött. „Bort e gazok nem érdemelnek!… Mert mit jelent, édes úr, élni? Élni annyi, mint bizonyos lehetőségek közt habozni, élni annyi, mint végzetesen erősnek érezni magunkat a szabadság gyakorlására, élni annyi, mint megválasztani, hogy mivé legyünk a világban. Egyetlen pillanat sincs, amikor ez a készenlétünk alábbhagyhat és megnyughatik. Még amikor csüggedten hagynók, hogy történjék bármi, akkor is választottunk: a nem-választást.” „Hagyjuk!”, kiáltotta a lektorijelentésíró. „Élni annyi, mint elveszettnek érezni magunkat, s az, aki ezt elfogadja, már meg is kezdte a magáratalálást, már hozzá

is fogott a maga igazi valóságának a feltárásához, már szilárd alapon áll. Ösztönösen, mint a hajótörött, fog fürkészni valami után, amit megragadjon. És ez a tragikus, határozott, abszolút igaz tekintet, amivel a szabadulást keresi, el fog igazodni az élet zűrzavarában. Csak ezek az igaz gondolatok: a hajótöröttek gondolatai, a többi: retorika, póz, önáltatás. Aki nem érzi magát igazán elveszettnek, menthetetlenül elvész, vagyis nem találkozik soha önmagával, nem bukkan soha a saját valóságára.”

„Fel fog töltődni morzsával”, mondta a lektorijelentésíró a szívében. „Egy karmantyú, az kéne neked, édes úr.”

„Ma a kurfürst volt kegyes fogadni. Még föl sem száradt a hajnali pára a park zsenge pázsitján, s nem oszlott terebélyes és rigorózus útjainkon a fátyolos köd, midőn izent értem a nagyúr. Tudod, Péter, ez udvarban, ezt pirulás nélkül állíthatom, messze én vagyok a legszebb, nem csak fitos orrom, rózsás arcocskám és arany hajam, de mondhatni élénk szellemem is azzá tesz. És a seggem se olyan deszka, mint az Ágnesé. Kicsit félnek is tőlem.” Jitka túrni kezdte az orrát. „Csakhát. Csakhát az a hátulütő, hogy egy ordas nagy cafka vagyok, így hallom, és minthogy ez köztudomásos: ez hátrány. Mindenféle formális kifogásra ad módot.

Mondd, nem akarnál a férjem lenni?… Mert akkor lefekhetnél velem.” A lektorijelentésíró felnőttes képet vágott. „Miért. Úgy észlelem, a mamával szívesen lefeküdnél, csak, úgy észlelem, nem vagytok megházasodva, minthogy, ahogy úgy észlelem, a mama a papával van összeházasodva…
Mondd, ez általános?!

Én egyébként olyan akarok lenni, mint a mama. Mindenkivel le fogok feküdni. Persze a Tamással nem, mert az az apám. Nagyon jó lesz! Élvezni is fogom, és mindenki nagyon jól fog járni. Én szép leszek és adakozó. Oda fogom adni magam, mert jó szívű vagyok. Az jó lenne, ha a mellem olyan lenne, mint a mamáé. Mert ez itt semmi, az világos!

Néha gyűlölöm Tamást, hogy így szenved! Mért nem lehet vidáman szeretni!

Tudd, édes úr, én kétségbeesett, merész és vonzó asszony akarok lenni. CSAK ÉN VÉGIG! Mert
nem igaz, hogy Ágnes úgy rohangál a világban, mint egy nyitott borotva. Azt a galériás mondja, mert
okos. És mert gazdag, célhoz fog érni. Célhoz nálam is gazdag pasasok fognak. Csak én mindenkit
becsvágyamba vonszolok. Mint, az igaz, mint egy nyitott borotva. Ő a mint; de nem az,
szegény Ágnes. Pedig egy nő, szerintem, nagyon sokat számít.

Képzeld egyébként el, hogy az isiben Ágnest minden hónapban, maga mesélte személyes hitellel
megerősítvén, a mentő vitte el. Minthogy elájult. Ugyanaz a kopaszos szőke kirurg jött mindig, „á, á,
kisasszonyka, hát ismét eltelt egy hónap”, mosolygott köszönés helyett, s azután midőn a mamát
befektették az autóba, azt mondta, de mindig azt, „adjanak a kezébe egy pacsnit”,
ismered e hangulatos péksüteményt bizonnyal, amit azután Ágnesnek másnap ki kellett fizetnie, meg
még egy iskolatejet is, nem épp méltányos módon. Egy kopasz szőke kirurg. Én, személy szerint,
mostanában, még nem szoktam elájulni, de mumim azért nekem is van. És szaga is
van, sőt nem is valami jó szaga. Ehhez mit szólsz, édes úr, mert úgy tetszik, szólásra
vagy. Torkodra akadt szavad tán?”

Behozott egy rajzlapot. „Erre jönnek rá a levelek, érted, ideragasztom az őszt. Érted?”
„De most nyár van.” „Mindegy”, válaszolt rosszkedvűen.

Volt olyan nap, hogy Jitka csak egyetlen szót szólt: „HONDERŰ”.

Azért csak csurrant-csöppent a kelet-francia is előre. Hirtelen, de valóban, szinte egyik időegységről a másikra, azon kapta magát, hogy a vendégprofesszorsága lejáróban, és hiába ült le eltökélten, hogy elgondolja az elmúlt időt, úgy érezte, nincs mire emlékeznie, s noha utazásának egyik legkézenfekvőbb élménye volt a tárgyak, az elhájasodott tárgyak fokozódó uralma, a tárgyak vakmerősége, mégis tárgyakat kívánt magának az emlékezéshez, letéteményeseit az anyag és az idő forróságának; így képzelte. A szalmalángos hisztériával azt kérdezte magától, mi volt ez?, honnét fogja tudni, visszaérve a csöpp hazába, hogy egyáltalán itt volt, mi bizonyítaná ezt?, milyen jelek, kapcsolódások, nyomatok (a Grass majonézzel pöcsétes zakóján kívül)?

Elhatározta, hogy viszonyba kerül a várossal, ha kicsit késő van is már ehhez, s ha kicsit természetellenes is ezt: elhatározni. Nem értette magát, hogy miért nem így kezdte… Mennyi idő!

Minden reggel rigorózus tervekkel ébredt.

A lektorijelentésíró elmosolyodott; szegényke. Bezzeg manapság! manapság: a lektorijelentésírók élete: pazar. Fényes élet, gyönyörű, unatkozó és élveteg nőktől kölcsönkapott alacsony, nyitott sportkocsikon száguldoznak föl-le a városban, a rendőrök mosolyogva csóválják elnéző fejüket, ej, micsoda kópék vagytok, fiúk, és irigykedve nézik a szélben sikongó olcsó szőke nőcskét a vezetőülés mellett.

A lektorijelentésírók az élet birtokosaként, élénken, szellemtől s erőtől duzzadtan ébredeznek ágyukban, s rögvest, alig az első nyújtózások után, melyek kéjesek bár, de férfiasak, orcájukon még az édes álom selyme, magukhoz kéretik s tárgyszerű tanácskozást folytatnak a fiatal szakáccsal, ki tehetséges, picit gátlásos fiú, vagy ha a lektorijelentésíró maga is fiatalocska, koraérő koraérett fajta, akkor az idősb szakácsnéval, a szakácsné tenyeres talpas, nem főz elegánsan, igaz, nagyon jól, de: anyja helyett anyja; enyhe izzadságszaga van, homloka nagy, csillogó, ujjhegyei repedtek. Vagy mégis inkább a szakácsfiú, a lektorijelentésírók kezüket a csontos fiúcskavállra teszik, úgy kérdik: No, fiam, mit együnk ma. Mihez van kedved? Mit főznél te szívesen? A fiú elpirul, meghajol. Szereztem lepényhalat és maradt múltkorról nyúl. Elegyíthető ez, fiam? Hogyne, uram, csak úgy hinném, kellene hozzá

néhány vendég, főként nők. Nem. Azt ma nem. Ma vendéget nem. A fiú tűnődik, nem baj, majd kieszelek valamit. Jól van, mondják a lektorijelentésírók, ma a kertben reggeliznénk. Oda terítettem. Nem szeretem, fiam, ha kitalálod a gondolataimat. Bocsáss meg, édes úr.

Kicsit biz' elhanyagolta a kelet-franciát (ellustázta), valahogy megszaporodtak az estélyek, a spontánbulik, egyre gyakrabban aludt Ágneséknál, sőt lassacskán a lakásból is csak csínyján mozdult ki; pedig a lomberősség ügye jól haladt – kezdetben jól, majd „a terveknek megfelelően" –, elérte szélső lehetőségeit, amit megállapíthatni mindig az árnyékokból lehet, abból a nehezen leírható árnyas és lapos remegésből, mely kizárólag az erejük teljében levő főlevelek sajátja, majd a rövid, tékozló konstanscsúcs után a leszálló ágba került.

Mindenféle emberek jelentek meg ilyenkor, egyedül és falkában, nők meg férfiak, jöttek s mentek, néha egész csoport kerekedett föl elrohanni hirtelen „egy kis nélkülözhetetlen hagymalevesre" vagy hajnalban, ha remélni lehetett, hogy van már „friss körömpörkölt a metróvégállomáson", vagy hosszú, bonyolult, de lelkes telefonálás után az ősz mesterhez, kit nevetve biztosítottak, hogy „van itt egy csomó fiatal tettrekész művész meg tudós, és hosszú lábú lányok meg egy demizson bor", és volt, hogy eltűnt mindenki, máskor meg olyan este, amikor nem sok dolog változik már, vadidegenek toppantak be, „szevasztok, a Béláék küldtek", mindenfélék, novellisták, kerámikusok, szervezők, színpadmesterek, festőnők, üzletkötők, kritikusok, kultúrvállalkozók, lakásügynökök, matematikusok, vizipólósok, krupiék, pszichológusok (neopszeudofreudisták), regényírók, orvosok, orvostanhallgatók, Schwesterek (köztük egy néger lány), taxisok, szilikátmérnökök, régiségkereskedők, színészek, utcalányok, sportdiplomaták, műsorvezetőszerkesztők, egyetemisták, manökenek, autószerelők, segédmunkások, kérdezőbiztosok, öregdiákok.

„Ágnes öregdiák", mondta gonoszul Mari, aki olykor egészen kisajátította a lektorijelentésírót, kit egyre jobban ingereltek a festékfoltok a lány ruháján. „Nem lehet ezeket kiszedni?" „Édes vagy. Csak kicsit behemót." Valaki szerzett több üveg Chiantit. Ez jó volt, olyan magától értődő bor. „Az egyetemen abszolút ő volt a középpont. Volt a gondolkodásában tényleg valami

végletes. Ágnes úgy beszélt, mint az okos fiúk, s ettől megőrült mindenki. Most valahogy nincs szusz benne. Vagy nem is tudom. Talán hogy nem csinált karriert, mert most is jó a dumája, csak közben már elmúlt harminc éves, ahogy mindannyian.” A lektorijelentésíró látta, ahogy Mari elérzékenyül önmagától, mancsát ezért a lány combjára tette. Úgy mondták, Mari tehetséges, a lektorijelentésíró kerülte a témát. „Emlékszem, amint egyszer Isten és Krisztus különbségéről beszélt, hogy őt Krisztus nem nagyon érdekli, pedig hát az szokott példakép lenni, mert ő Krisztusra csak mint verzióra tud gondolni, hiszen például lehetett Krisztus fejfájós vagy gyomros, ami meghatározza az életvitelt.” „Mejjes cica vagy faroscica”, mondta a lektorijelentésíró (szigorúan ellenőrzött) szívében. „A megoldás csakis Isten, s ha már Krisztus, kizárólag a keresztfán. Mint szenvedés és magány.” A lektorijelentésíró zavartan szuszogott, úgy érezte, megnőtt a hasa, s mint valami hozzá nem tartozó tárgyat érzékelte, amely valahogy féloldalra húzza őt. „Nagy sztár volt. Aki számított, mind megfordult az ágyában.” A lektorijelentésíró elképzelte ezt – a mondatot persze, mint rendesen. „Mindig lötyögött a combján a farmer. Soha nem járt szoknyában, mint most néha. Igaz, galériása sem volt, és nem értett az előzékekhez sem.”

Csoportocskák keletkeztek, afféle szerklik, a lektorijelentésíró csodálkozva állapította meg, hogy ez az idejétmúlt műforma funkcionál, s korszerűtlensége csupán: a báj. A bizalom, az érzékelés, az érzékenység új útjai? Az emberközikapcsolatoké? Üresek vagyunk és letaglózva vagyunk, írja a kis kelet-francúz, építsünk helyzetet, építsünk mozdulatot, de maradjunk kíméletlenek, az üdvösségünkért ne adjuk alább, minthogy büszkék se legyünk. Azt írja, nincs iróniára ítélve. Nagyon bizonygatja!

„Heinénél szebben udvarolni nem tudhat senki sem”, mondta az egyik Schwester Bélának, „perlen, diamanten, talán emlékszik még.” A lektorijelentésíró irigykedve hallgatta Bélát, igen, ilyen helyzetben kell tudni fecsegni, ő meg mindig azt mondja, amit gondol meg ami foglalkoztatja: s ez nevetséges és trampli. A novellista az állandó együttélés állandó nehézségeiről beszélt, a kötelező napi figyelemről és szervezésről, szervezkedésről, s ő maga részéről nem lát más megoldást, csak egy nörcöt, nörc nélkül ő csak a hétvégeken hajlandó házas lenni. „Egy nörc”, mondta a lektorijelentésíró, és már előre örült, hogy egy tréfával bizonyíthatja jószándékát,

azt, hogy nem akar kilógni a társaságból, „egy NÖRC, akiből később bundát csináltatunk.” De jószerével csupán az elázott Mari vihogott.

Valaki Thomas Mannt szidta. „Nem, nem”, kapott a szón Béla, „őt, fájdalom, nem lehet nívósan szidni, csakis dühvel, erőből, igazságtalanul: úgy jogos. Akár egy szuperszínésznőt, egy repedtsarkú cemende, passz. De fanyalogni a mellén, hogy túl nagy: ez nevetséges. Tehát: menjen abba a hanzastadti megleverkühnözött goetheszagú pöffeteg Hölderlin-anyjába.” Az apróka novellista rosszkedvűen lóbálta a fejét. „De mintha ez a szentségelés csak német szájból hangozhatnék el.” – „Benyitok Lübeckbe, mit látok?!, ott áll Thomas Mann, és mogyorózza Katját.”

A galériás finoman a házigazda szerepét is betöltötte. A lektorijelentésírónak hirtelen föltűnt, hogy nincsen Tamás. A galériás meg akart valakit kérni, kísérje haza Marit. „Huhu”, ismételgette a festőnő. Béla mondta, hogy ő nem kíséri haza, nincs kedve kúrni. A lektorijelentésírónak eszébe nem jutott volna, hogy ez így összefügg. „Mindenesetre termetre passzolnak”, gondolta.

Alkalomadtán megjelent Jitka, kijátszván az amúgy is gyarló anyai ellenőrzést, s odalopakodott a lektorijelentésíróhoz. „Ülsz? Édes úr.” A férfi bólintott. A fénypászmákban sűrű cigarettafüst gomolygott. „Szépen állunk”, mondotta a kislány. „Ezt figyuzd. A fogam cakkos. Tudod, miért?” „Nem.” „CSILLAGSÉRÜLT.”

Tamásra hátul a nyelvszobában talált rá. „Mi van”, mondta a lektorijelentésíró, és szemét majdnem könny futotta el, oly szeretetet érzett hirtelen a szobrász iránt, ki félig összekuporodva, görbülve, mint a magzat, ült a homályos szobában, a fal tövében. A lektorijelentésíró ülőszerkezet után nézett, mert a földre ereszkednie – és majdan a vissza! – bonyolultnak tetszett, s kezdeti zavarát is lepleznie illett.

„Én éjszaka”, mondta Tamás, „másként hallok, sokkal kifinomultabban… Tudod, ahogy hirtelen 1 és 2 közt, éjszaka lesz. Ezt sokan nem veszik észre, és akkor fájnak már.” Kezét a fülére, a halántékára tette, és a fejét rázta: „Fáj, fáj, fáj.” Ilyenkor már csak halkan motyogni szabad.

„Ha te vékony szőke nő volnál”, mondta Tamás, „nem rokonszenveznék veled.” – „Így jobban el lehet fogadni tégedet.”

Tamás váratlanul mozgékony lett, „egyérintőzzünk”, kiáltotta, eltűnt, majd egy gumilabdával jött vissza, hosszan nyugtatta a lektorijelentésírót, hogy a szoba alatt a lépcsőház húzódik, illetve ha nem, az alatt-lakók oly kedvesek s belátók, hogy eszük ágában sem volna partvisaikkal ingerülten felkopogni; a lektorijelentésírót mindez a legkevésbé sem nyugtalanította, sokkal inkább foglalkoztatta az ing, elég volt néhány mozdulat után a nadrágból kileffenő végekre pillantania, „a hason való szétválásra”, a gombok árulására: és mély keserűség fogta el; alig kárpótolta a vakarózás, a szőrös hason végigdoromboló kéz.

Levették cipőiket, fényes zoknijaik csúszkáltak a setét parketten – a parkett ördögei – egyre inkább kimelegedtek, a szobai rossz levegőtől arcuk felforrósodott, s ha fülükhöz nyúltak, az úgy tüzelt, mint hajdanán egy pofon után, ha mondjuk meggyújtottuk a szertárban a kitömött, núbiai párduc farkát – helytelenül; lassan csatakos hajuk előrehullt, mintha rendes futballmeccset játszottak volna, a lövések erősödtek, meg-meghaladták a kezdetekkor rögzített méltányossági szintet; többször előfordult, hogy valaki 4-5 gólos vezetésre tett szert, amely azután észrevétlen leapadt, s mindegyik mérkőzés késhegyre menő küzdelmet hozott. Büszkén mutatták egymásnak átizzadt ingüket, a sötét, vizes foltokat.

Lihegve dőltek a falnak, a szoba megvilágítása kritikán aluli volt, gyér sárga

fényt lök ki magából egy csupasz körte, testük lüktetését átvette a tér, a szoba s a kétséges parkett,
egyikük szédülten mesélni kezdett arról, hogy nemrégiben a stadion előtt, ahol néhány évtizede
dogmatikus típusú népvezérek ágáltak vértolulásban, mennyire sütött a nap, az árnyékok is tündököltek,
szemet kellett hunyni, és hogy sodort a tömeg, s azután a
fantasztikus párbeszéd a játékoskijárónál – a város csapata kikapott, az ellenfél csatársora pompás
napot fogott ki, különösen az alacsony termetű jobbösszekötő remekelt, igaz, a hazaiaknak nagy pechük
is volt, a labda többször is a kapufa belső (!) éléről vágódott vissza a mezőnybe, s midőn a csapatok
fáradtan, ki boldogan, ki boldogtalanul öltözőikbe siettek, a városi balhátvéd keserűen kifakadt:
„Micsoda helyzetek! Nincs Isten!”, a kis jobbösszekötő, a győzelem főrészese,
mosolyogva átölelte sportszerű ellenfelét, s azt mondta: „De van. Csak messzi.”; a beszéd fonalát
átvette a másik, aki azt álmodta, mondta, hogy az amerikai meg a szovjet kormány élére egy ikerpár
kerül. Két petéjű ikrek, kalandos élettörténet, anyjuk pólisi zsidóasszony, gyönyörű, buja TEREMTÉS.
Ezek azután, minthogy a vér szavára bízhatnak egymásban, mindenki háta megett
teljes leszerelést rendelnek el. Dől a pénz. A Szovjetunióban tejben-vajban fürdéznek az emberek.

Meg hogy egyszer kiment – kikeveredett – a nevezetes munkásmozgalmi kerületbe der Tod in Wedding, ahol az ún. tavaszünnepségeket tartották, a tanácsháza előtt bódékat állítottak föl, sört mértek, amatőr zenekarok játszottak, egy arab diák virtuózan dobolt; parázs felett birkahús forgott,
fura torony, a tetején hagyma, az emberek örültek a napfénynek, a ringatózó tömegen időnként kövér
lány (Baby-speck?) fúrta át magát, kőnyomatos újságot árult, a lány homlokán lepedékként terült el az
izzadság, mintha csigák mászkálták volna össze, „milyen újság ez?”, kérdezte, s a lány azt mondta,
kicsit megbántva, „a Kerületi Hírnök”, „meleg van”, mondta ő, „vesz vagy nem?”, így szigorúan a lány,
és ment tovább. Akkora a tömeg, jutott az eszébe, hogy ha itt leszúrnák, percekig menne tovább, észre sem vennék. Dehát miért szúrnák le?

Lehetett célbalőni, halacskázni, volt óriáshinta, vadló, kukoricaárus, szellemvasút (amikor az „orangután” a nyakára tette a kezét, megijedt valóságosan), és volt egy grafológiai-computer, egy
kártyára kellett írni, s a gép kiértékelte a tulajdonságokat, volt művészi képesség

kategória is, kajánul és komolyan arra gondolt, hogy ennél a gép nyilván kiveri majd a biztosítékot vagy
füstölni kezd, azonban, ellenkezőleg, a művészi képességre a computer NULLÁT jelzett, aminek
megint tudott örülni, mégiscsak! csak nem fogja egy masina kilesni! Bár a füstölés
se lett volna kutya…

Kimenekült a rétre, a hangulat oly remek, hallja, tipikus böjti szelek, ingecskében kisgyerek állt
anyja mellett, aki nevetve retiküljéből papírszalvétát húzott elő, széthajtogatta s fia fenekéhez tette, aki
lassan, nézte, beletojt, egy bőrdzsekis rockercsaj a csupafolt, combjánál lyukas farmerjába nyúlt és
vakaródzott, dobozos sört ivott, olyan volt, mint egy erős férfi, udvartartása körötte, csinos fiúcskák.
– Ekkor sovány szemüveges lány vált ki a tömegből, leült közel őhozzá, nézegették egymást, a lány
felugrott hirtelen, mosolyogni próbált talán, de arca már ordításra készülődött, megragadta őt – ez
inkább a lektorijelentésíró volt –, és rázni kezdte, ahogy gyönge gyerek egy nagy fát, s közben üvölt,
MEG AKARLAK ISMERNI, NEM ÉRTED?! MEG AKARLAK ISMERNI. Fiú futott feléjük,
lefejtette róla a lányt, „bocsáss meg, öregem, láthatod, bocsáss meg”, ő meg sem mozdult egész
idő alatt, a lány engedelmes, visszafordul: csöndes, gyönyörű mosollyal mondja, meg akarlak ismerni
Péter, ő mozdulna, a fiú ránéz, kezében boxer, „meg ne mozdulj”,
mondja nyugodtan, „gyere drágaságom”, átöleli a lányt, „gyere”.

Lázasan, egymástól elkapva, majd visszaadva a szót, beszéltek, egyszerre, állandóan, külön,
mintha attól féltek volna, hogy a másik valamiről lemarad ebben a közös rohanásban, és ez végzetes
volna, mert az így keletkezett távolság, mert keletkeznék távolság, szakadatlan nőne, nőne; s ezt tudván
tudva nem akarták semmiképp sem, beszéltek, beszéltek hát, versenyt futva magukkal, mígnem
egymásba fojtották a szót. „Most szívesen egyesülnék veled, ha ez nem jelentene ugyanakkor b…t.”

„Lógjunk le”, mondta Tamás. A verejték kellemetlenül rájukszáradt. A kirakatfősétálóutca most is

dobogott, szűk ajtónyílásokból rekedt zene bugyborgott elő, motorosok keringtek bőgve két utcasarok közt, ide, oda, ide, oda, mintha csökkentképességűek volnának: pedig hát: ilyen itt a geometria: ide, oda. Gördeszkások siklottak a nehézkes gyalogosok közt, fiatal srácok és lányok szaladgáltak fürtökben, mint a méhraj („gyertek már! mit faszoztok…”, „ja, én is!”, „várjatok!”, „dehát mi várunk!”, „nem baj, akkor is várjatok!”), ők azok, akik nem veszíthetnek ezen az éjszakán, és ott sompolyogtak a magányos férfiak – a magányos férfiak kettesével –, akik arcára úgy hull a fény, hogy örökkön örökké borostásaknak látszanak, szemük lázasan csillog, és dühödten kutatják az éjszakát. („Mint a kutyák, marcangolják a sötétet, majd megjelenik a hold, sápadt és görbe, mázolt szájában cigaretta, s a kutyák farkcsóválva vonyítnak.”) Egy restaurant ablakaiból bájos leányfejek kandikáltak elő; a tömegből kivált egy csomó ifjúság, és az ablakon keresztül ölelgették a csinos leányokat. Megfogták a fiatal nemzedéket, a reménydús burschokat, és egyenként húzgálták be az ablakon.

Villogtak a fények, a kirakatokban idétlen korongok forogtak, s a vendéglőszárnyascsapóajtók ide-odalibegtek. A turisták derekukra kötötték pulóverjüket, és hangoskodtak, mint kiknek jó soruk van. A lektorijelentésíró oldalt, a kirakatba pillantva meglátta magát ziláltan, lógó ingszélekkel. Egy röpke pillanatig sajnálta, hogy csúnya. Végre találtak egy helyet, hol elfogyasszák „estéli setét sörüket”. A sört lányok mérték, afféle civilek. Doors-lemez bömbölt. Most Tamás arcán is olyan foltokat vett észre, mint Ágnesén.

Átmentek egy étterembe, ahol Tamás szerint „a nap minden órájában” friss a bárány. „És most, öregem, a nap minden órája van”, nevetett Tamás. A lektorijelentésírónak fájt a talpa. Lehet, hogy mégiscsak lúdtalpa van? Az örök kétely. A pincérük elegáns, középkorú férfi volt, látszatra: tökéletes. Ám nagy paccer: újból és újból bakot lőtt. A kiejtése mutatta, a férfi: keletfranciaemigráns. (Egy exilcseh.) Kérdés, hogy hibádzásai rákenhetők-e a történelemre?

Tamás kiment a mellékhelyiségbe. „Én mindig állva szarok félelemből”, mondta, midőn visszaérkezett. A lektorijelentésíró megbotránkozott. A keletemigránsfranciaexilcseh fontoskodva megsúgta, hogy késik a hastáncosnő. Valóban, midőn egy alacsony, kövérkés nő hosszú, fekete fényes kabátban átsietett az asztalok közt, a főpincér hangos szemrehányásokkal illette. „Seggdugó”, állapította meg Tamás, és a lektorijelentésíró bólintott. A nő

dereka-csípője úgy vert, mozgott, mintha külön élőlény volna. Egy vipera feje. Fáradtabb és öregebb
volt, mint kellene. Az ujjain csattogó volt, valamik, amik csattogtak. A lektorijelentésírókat, ha nem ismernek egy szót, mindig nyugtalanság fogja el, a reménytelenségnek egy
lelkiismeretfurdalásos változata, minden ismeretlen szóban a tehetségtelenségük jelét látják.

Mikor mentek el, beláttak a konyhába, a művésznő egy hokedlin ült, lábai széttárva, az öléből eszegetett, lábasból. „Ez már még a műsor?"

Az utca nem volt üres, de már csöndes. Kicsit borzongva indultak neki. Az étterem mellett, a kapualjban fekete nő állt, műbőr csizmája a térdéig ért. A combja szőrös volt, látszott, ez a specialitása. „Hová, hová bülbül szavú rózsák gyermeke gyermekei"? Egy Volkswagen-busz mellett fiúk s lányok álltak feltartott kézzel terpeszben, „álljunk terpeszbe!", egy
fiúcska rugdossa széjjelebb a lábakat, a talpak nehezen mozdulnak a hajnali tratuáron, „széjjelebb!",
kiáltja a fiúcska, „hagyjon!", kiált egy lány, „NOSZA, NOSZA", mondja a fiúcska, és rugdossa tovább,
„dehát, nem érti?!, szét szakad a p…m." Megszeppentek.

Ágnesről beszéltek. „Más a félrekúrás, még ha nőről van is szó, és más a megcsalás", mondta Tamás;
arca kipirult, egyenes, hosszú haját a füle mögé igazgatta; arca: férfimadonnaarc,
„tudod, dagadtkám".

„Ne szólíts így", mondta a lektorijelentésíró.

„Jól van, na, nem érdekes, ez nem érdekes", Tamás izgatott beszédkényszerességben kereste a szavakat, „nekem, nekem, nekem, öregem, munkaköri kötelességem a szerelem, mert nélküle tompa
vagyok, hideg vagyok, tehetségtelen vagyok, és én az egész életemet arra szántam, hogy egyre élőbbé,
organikusabbá, áthatóbbá, mélyebbé tegyem a szerelmemet." Tamás homloka rosszul fénylett. „Azt

akartam, hogy érezze a szerelem bőségét, túlzását, az egymásrautaltság kecsességét és olcsóságát, azt
akartam, hogy az én fogkefémmel mosson fogat, hogy közös vízzel gargarizáljunk, azt akartam, hogy
mint a majomkölykök, kapaszkodjék a szőrzetembe és hosszasan, elnyújtva, lassúdan himbálóddzék,
azt akartam, hogy egész nap a lábam közt tartsa a kezét, jöjjön szorosan mögöttem mindenhová, azt
akartam, hogy az ételt egyszerre rágjuk, hogy ugyanaz a húscafat akadjon a fogunkba, azt akartam, hogy
cseréljünk rágógumit, azt, hogy ne fejezzünk be külön mondatot, hogy ugyanott tévesszük el a kurva
névelőket, hogy egyikőnk mondja a magánhangzókat, másikunk a mássalhangzókat, közös tányért
akartam, közös zoknit és zsebkendőt, azt akartam, hogy egymással szemben guggoljunk, és ő azt a
levegőt szívja, amelyet én fúvok, és fordítva, azt akartam, hogy húzza föl a piszkos bugyimat, hogy
túrja az orrom és rágja a körmöm, azt akartam, hogy együtt használjuk a vécépapírt állva a félelemtől,
ezt akartam –”

A lektorijelentésíró is ezt akarta. Tamás hirtelen a nyakába borult, vállak megrángtak. A lektorijelentésíró nem hallott sírást, ezt hallgatózva állapította meg, amin szégyenkezett kicsit. Megsimította a Tamás fejét, furcsa volt érezni a koponyacsont hajlását. Tamás fölemelte a fejét, vékony haja az arcába esett, „mint egy ritkás függöny”.

„Mondd, ne haragudj”, kérdezte, „lefeküdtél már a feleségemmel?” „Nem”, válaszolta a lektorijelentésíró. „Még nem.”

„Nincs annyira jó kedvem, mint ahogy mutatom”, mondta Tamás, és teliszájjal nevetett, hangosan, mintha nem is volna éjszaka. De lehet, hogy hajnal volt már, nyirkos, hideg égbolt. „Fázom, megyek”, mondta a lektorijelentésíró.

Lehetetlenek ezek a búcsúzások, állunk és állunk, az idő nyúlik, azután, túllépve egy határt és innét egy másikon, elromlik, és a tehetetlen kedveskedés – az elszakadni-nemtudás – gyávaságunk kifejeződése és bizonyítéka lesz.

A lektorijelentésíró fázott, olykor megdörzsölte a karjait (nem segít a háj semmit), de igyekezett
palástolni, nehogy Tamás gyöngéden aggódni kezdjen, és ál és valódi szemrehányásokkal illesse magát, hogy így reáakaszkodott etc.

Végre Tamás így szólt: „Most már menj szépen igazán.” Hirtelen olyan egyszerűnek és világosnak
tűnt minden, csak a hideg volt. „Isten áldjon, barátom”, lépett a lektorijelentésíró Tamáshoz, átölelték
egymást, kicsit úgy maradtak – ez eddig afféle kölcsönös lapogatás volt, búcsú-panel, férfibúcsúpanel –, azután a lektorijelentésíró kezét a másik forró tarkójára tette, arcát hevesen az arcához szorította, „Isten áldjon, barátom”, dideregte.

ERIK SATIE FÖLEMELTE SEPRŰS SZEMPILLÁIT, IGEN, EZ ÉVSZAK, GONDOLTA. HIDEG
SZÉL FOGÓTSKÁZOTT A FESTŐI BULVÁRON – 3,5 km sikk és sárm.

És elérkezett az utolsó szövegromlás ideje. Aznap Ágnes viszkit ivott. Ott volt Móczár és Fruzsina
is. Fruzsina szeretettel nézte a lektorijelentésírót. „Kéne már egyszer igazán beszélgetnünk.” „Igen.”

Móczár Torockó Annával érkezett, a szép Torockó Annával. Manöken, és le tud menni spárgába.
„Engem minden férfi meg akar verni”, mondta köszönés helyett az ajtóban. Móczár rögtön elsodródott
mellőle, ment a konyhába bólét csinálni, a saját híres bóléját; visszakiáltott: „Van ilyen típus. Talán be
kéne a szemedet csukni.” Torockó Anna duzzogva vállat vont.

Délután a lektorijelentésíró segített bevásárolni, ügyetlenül lavírozott a pultok közt, Ágnes előtte
ment, széles kivágású nyáriruhában – a háta szeplős –, a ruha a cipzárnál mintha

feslett lett volna, mögöttük Jitka szótlanul. Ágnes sokat beszélt, fecsegett, néha bizalmasan megszorította a lektorijelentésíró karját, „hidd el, remek estély lesz”, súgta oda többször is, azután harsányan megtárgyalta a férfival, hogy elegendő lesz-e ennyi meg ennyi zsúrkenyér, illetve egy zsúr az hány bucinak felel meg, vagy tán a buci és zsúr mellett ne a hosszúkás rozskenyér legyen-e a nevető harmadik, nem ez volna-e okosabb, e lándzsatörés?

A lektorijelentésíró vonogatta a vállát, majd kezében egy joghurttal, azt mondta: „Félek tőled. Szeretlek, de félek tőled.” Ágnes vissza sem fordult, „magadtól”. „Nyilván”, motyogott a lektorijelentésíró. Az egyik fordulónál megbillentette a csodás konzervpiramist.

„Jajj!”, kiáltott föl. Tehetetlenül nézték az ingásba jött építményt; melyet mintegy a tekintetükkel csillapítottak le. „Jól van”, mosolygott Ágnes a csendben.

Kiérve az utcára láthatták, az autók szélvédőin, a járdán, érezhették az ózonos levegőn, hogy közben esett az eső. Míg Ágnes beállt a zöldségeshez, Jitka így szólt: „Ó, édes úr, kéne most mondanom, ne feledkezz meg e tündéri pocsétákról, kik gazdag tükrökként hevernek mostan erre s arra, és szépségük nem csak önmagukért való, mi nem volna kevés, hanem, hogy csak példát említsek, a buszmegállókban várakozó nőkre kínál pajzán betekintést… Drága ember! Hinnéd, hogy tétováznék kérni asszonyanyámat, helyezkednék enyhe terpeszű állásba a csillanó felület fölé, hacsak nem tudnám előre, fájdalom, mi a látvány maga?! Bizony, anyácskám ma veres alholmit öltött magára, piros bugyit.” Jitka a könnyeivel küszködött. „És tudd, Péter, ez rossz jel, ezen alsó, titkos ünnepélyesség.”

A lektorijelentésíró kimerülten dőlt a karosszékbe, minden munka, amely nem a munkájával állt kapcsolatban, halálosan fárasztotta; megint féloldalra húzta a hasa.

Csöngettek, Ágnes nyitott ajtót, a postáslánynak. „Milyen szép vagy”, mondta Ágnes. A postáslány vastag copfban hordta a haját. „Inkább adna több borravalót”, mondta fáradtan.

Ágnes bólintott. „Igen, értem. Tudod, mostanában elnézlek, régen oly üdén
cipelted ezt a nagy otromba táskát, álltam az ablakomban, s láttam, ahogy körbedongod ezt a kis terecskét, vidám, isteni kis hírnök, még azt a kis átizzadást a szép
sárga trikódon is a javadra írtam, úgy látom, mintha megfonnyadtál volna. MONDJA, ELHAGYTÁK
MAGÁT?!" A postáslány elsápadt. „Mintha valami anyajegyszerűség nőtt volna a homlokára", kiáltotta
Ágnes. „Vagy rosszul látom. És fölszedett valamicskét, elhagyja magát, kedvesem, olyan nehézkesen cepekedik, a haja is zsíros, és édeskés az izzadságszaga."

A lektorijelentésíró – ahogy a kacsa dugja a csőrét a szárnya alá – a hónaljához szagolt. „Úgy. A
tízes maradjon." A lány elbőgte magát, csúnyán hüppögött. A lektorijelentésíró látta, amint a könnycseppek a nagy, félig nyitott, koszosan fénylő hivatalos táskába hulltak. A lány
a könny homályán át tekintett Ágnesra, benyúlván a táskába, visszaadta a pénzt.

„Te istennő", súgta Ágnes oda, és a lányra csapta az ajtót.

„Sötét van a számban, félek", mondta Jitka.

Móczár kelet-francia, illetőleg kelet-francia volt, azaz kelet-francia származású, tehát egy volt kelet-francia, aki kelet-francia származású kelet-francia emigráns, egy kelet-francia kelet-francia, aki
kelet-francia; nyomorult káefes, egy kelet-francia szó, mint száz! Ezt maga Móczár
szokta-volt elmesélni, „és mi van drága Elzászunkkal?", fintorgott befejezésül.

A lektorijelentésíró szerette s irigyelte, ahogy Móczár mesélni tudott, azt, ahogy a történetei nem
szóltak semmiről, anélkül azonban, hogy általánosságok közt mozgott volna, nem ragadt le, de érzéki
maradt. „A regény az a sötét gomolygás szeles, napfényes tereken, ami az életünk", mondta Móczár,
és Flaubert-re hivatkozott; a lektorijelentésírót csöppet zavarta, hogy Móczár avval a nyugalommal és

fanyarsággal ejtette ki a mester nevét, mintha az a bizonyos regény – a húszéves kori – megvolna.

De szerette az egész egyszerű, már-már primitív anekdotákat is, a kellemes csattanókat, s a lektorijelentésíró ezekben ugyanarra a ferde dallamosságra bukkant, mint olvasmányaiban. Körülülték
Móczárt, aki kezdetben a gennyoperációról beszélt, legalább háromszor elmondta, hogy betettek egy
kanült, a lektorijelentésíró Tamásra nézett, nem tudták követni a lelkesedést. No
majd, ha nekünk is szedtek ki eltévedt golyót csipesszel combunkból… Volt, aki a bóléba olivabogyót
dobott, az üvegén ez állt: Olives Noires De Nyons S. A. Bierre Barral 06510 Carros (France).

Móczár kelet-francia anekdotái roppant szórakoztatók voltak, legalábbis mindenki roppantul szórakozott rajtuk. „Nehéz természetű, csavaros észjárású ember volt F. Attila elvtárs. A tagosítás
alkalmával emiatt a parasztok sehogysem akartak vele megegyezni. Valósággal féltek az eszétől. Ezt
az állapotot utoljára maga az öreg ávós is restellette, s egy alkalommal kérő hangon fordult a parasztsághoz: Édes fiaim! Mért nem akartok megegyezni velem? Hiszen én mindig a ti javatokat akartam! Megszólal erre egy öreg kelet-francúz: Az a baj, drága Attila, kedves elvtárs…

Szomorú kelet-francia világ volt az, de az ifjúság azért, mert az ifjúság az ilyen: ilyen forró, ilyen
édes, ilyen szilaj, csókos, ilyen törékeny?, azért hébe-hóba mégiscsak ráadta magát holmi apró sírva
vigadásra. Így mulattak egyszer a csillaghegyi Kultúrházban például bálközben. A cigány valami
külföldi internacionalista darabot játszott, amire az egyik fiatal leintette: Húzd a m…-t! Felugrott erre
az öreg Korniss Pál elvtárs, aki szinte belésorvadt a törvénysértésekbe, a kultuszba, hogy mivé lett
gyermekkori álma, hogy mivé lett húsz éves kitartása, hűsége, fel az asztal tetejére, és mialatt könnyes
lett a szeme, rákiáltott a prímásra: Ne húzd! Elegen húzzák!

Besze János hentes és mészárosnak a legerősebb hangja volt a szerepvivő egyéniségek között. Ha
egyszer beszélni kezdett, megdördültek a falak. Kiváló népszónoki erényeit értékesíteni vágyta a

Fordulat Éva Intéző Bizottsága, sic!, s evégből azzal bízták meg Besze Jánost, hogy a Nemzeti Múzeum lépcsejéről szónokoljon a spontánul összegyűlt tömegnek. Besze készséggel vállalkozott is. Felállt a lépcső tetejére – rezes orra messzire piroslott, egyszerű kockás ingét, melyet hétszámra nem vetett le, meg-meglobbantotta a szél –, s kiengedte dörgedelmes hangját. Akartok-e rabok lenni? A tömeg nem várta be a mondat végét, hanem egyhangúlag rázúgta: Akarunk! Akarunk! A szónoklatnak vége volt.”

A lektorijelentésírót mulattatta, hogy Móczár bizonygatni kezdte ez utóbbi anekdota igazát, egészen olyan volt, mint az ő kelet-franciája, vagy annak az ellenkezője, s ez a lektorijelentésírót olyan érzésbe ringatta, hogy valamit ő már tud. Móczár azután az úttörőcserkészifjúmunkáskisdobosvaskommunista gyermekkoráról beszélt, hogy volt két őrs, a Bováryné-őrs és a Flaubert-őrs, Móczár harcolta volna ki, így mondja, és egy játékos vetélkedőn, amely valami nagy világméretű konfliktust modellált, a két őrsnek URH-adón kapcsolatba kellett egymással lépnie, de az nem ment könnyen; Móczár nagyon jól érzékeltette a feszültséget, mindannyian izgatottan várták, hogy létrejön-e, létrejött-e az összeköttetés. „Haló, itt Bováryné. Itt Bováryné, haló, Flaubert jelentkezz. Itt Bováryné. Itt Bováryné. Haló, haló, Flaubert, haló, Flaubert, Flaubert jelentkezz, Flaubert jelentkezz, itt Bováryné. Haló, itt Bováryné. Itt Bováryné, haló, Flaubert jelentkezz. Itt Bováryné, Flaubert jelentkezz, Flaubert jelentkezz Flaubert jelentkezz, itt Bováryné, itt Bováryné. Itt Bováryné, haló, Flaubert jelentkezz. – És végre, recsegve, ropogva, de élni kezd a vonal, s a Flaubert-őrs ingerült hangja hallatszik. HALÓ, HALÓ! BOVÁRYNÉ ÉN VAGYOK!!!… Igen, a Flaubert-őrs állandó identitás zavarban szenvedett.”

„Hős voltál vagy patkány, vagy az emlékezést megkönnyítő átmenet?!”, rontott Ágnes Móczárra, aki azonban válasz nélkül a konyha felé indult, mert fogytán volt, valóban, a bólé. Ágnes mindenkibe beleakaszkodott, Torockó Annába legelébb, a lektorijelentésíró elismerően állapította meg, hogy ez a nő megőrizte valahogy a kislányosságát, a bőre feszült, s volt valami virágzás az idomaiban (lehet, hogy a foglalkozása tette; profitestű), a galériással is figyelemreméltó természetességgel váltott szót, s mikor kicsit már becsípett, Móczárról beszélt, úgy, mint egy szerelmes, józan nő. „Ilyen öreg faszi, illetve egyáltalán, és úgy örül az életnek, mint egy suhanc. Azt hiszem, a

szenvedély formátum kérdése." Ahogy beszélt, kicsit Móczárhoz öregedett Torockó Anna, „szeretem az ilyen Michel Piccoli-s öreg fiúkat". Torockó Anna csücsörített, Ágnes szeme szikrákat hányt, a lektorijelentésíró tudta, miért, Ágnes szokta volt a galériásra mondani, hogy teljesen Piccoli. Lehet, hogy a galériás terjeszti; Móczárhoz tényleg bújnak a nők. „Szeretem a fáradtságukat, a nehézkességüket, mozdíthatatlanságukat, súlyosságukat, hatalmukat, hisztériájukat, kétségbeesésüket, mellükön a szőrt, mely erős, farukon a hús lappadt már, mindez elég csúnya, de én szeretem."

Ágnes kitört, „mi ez a diadalittas sóhajtozás? mi ez a vágyakozás és elbűvöltség?, ez a halk tombolás?" kiabálta, majd hirtelen megunta, „szórakozzatok tovább, kedveskéim", és arrébbment. Akár egy forgószél pörgött át a lakáson, fölkapott s odavágott valamit mindenhol. „Mondd, édesem", mondta Marinak, „te is órákig tudtál hullahoppozni? És rokizni?" A manócska festőnő Bélával beszélgetett, a novellistával. „Igaz, Béla", kurjantott Ágnes jó hangosan, „hogy még mindig csak százados?! fölháborító, pedig maga megdolgozik érte. Odaszólok, ha gondolja. Vagy az kínos volna?" És tovább. A lektorijelentésíró feszülten figyelt. Ágnes már az egyik Schwestert oktatta, „felelőtlenek vagytok, kisanyám. Tessék gázálarcot húzni." A Schwester valamit válaszolt. „Akkor lyukas volt", vont vállat Ágnes. A konyhában a hónaljába csapott két tojást. „Hideg tojásból pedig nem lehet majonézt csinálni", kiáltozta. „Úgy, kotkodács, most aztán megmelegítjük", folyt a tojás, Ágnes letépett egy darab alufóliát, odatörölt, és kész. Rock and roll!!!

„Mondja, szép mackó ember, nem jön ki velem a konyhába? Úgymond segíthetne." A lektorijelentésíró megint egyszer elpirult. „Ugyan." „De semmi!…" És mereven még: „S ne szólíts úgy, mint a férjem!" A konyhában sötét volt, Ágnes fölkapcsolta a villanyt, „látni akartalak". A konyhaasztalnál Tamás ült, körülötte rohadt edények tornyosultak, úgy látszott, mintha csak szorítanák a falhoz. Görbén az asztal fölé hajolt, másolt valamit a sötétben, a papíron morzsák voltak. Kezében egy gyűrött papírlapot tartott, nagy erővel újból összegyűrte, ökle kinyílt, a papír mocorgott a tenyerében, akár egy kis állat, amely semmiről sem tehet. Tamás remegve felugrott, két kézzel rázni kezdte Ágnest, „te, te!", lihegte. A lektorijelentésíró a küszöbön állt. Tamás elengedte az

asszonyt, egész testében reszketett; majd váratlanul lesújtott. A lektorijelentésíró félénken visszalépett, s gyorsan becsukta a konyhaajtót.

Ide-oda sodródott. Nem jutott eszébe semmi. A vacsoraroncs a nagy nyolcszögletű asztalon feküdt, a karikára vágott sajtba, föltehetően juhsajt, zöld fűszerlevelek nyomódtak, arrébb articsóka-szívek, megdermedt spagetti, mandula és eper. „Gyakorlatom van az igazság fölismerésében”, mondta szerényen egy ír zeneszerző, és kezében megpörgette az oldalasszerű húst. „Jelzem”, mosolygott, „rejtély számomra, miként lehet állóbüfére oldalast tervezni.” Mikor megtudta, hogy a lektorijelentésíró kelet-franciákkal foglalkozik, biztosította, hogy az ír nép és a kelet-francia nép mély rokonságban állnak egymással, „a kisnépek még tudják, mi az a másik kisnép.”

A galériás finoman átvette az irányítást, az éjszakában mindig akadt valaki, hogy finoman átvegye az irányítást; monológját váltott hallgatókkal folytatta, de láthatóan végre „ki akart pakolni”, néha levette a blézerét, majd újra vissza, evribádi, hetvenkedve és kissé nyafogva kezdett beszélni, minden mondatát úgy kezdte, „jó; tudom”, mintha az egyetértésből indulna s fogalmazná meg a nüanszokat, de ez csak a kezdet udvariassága volt, arról beszélt, hogy ő ideologikusan kapitalista, szívből, ahogy más kommunista, minthogy annak mondja magát; nem akarna keseregni, dehát minő kapitalizmus ez, ez a reálisan exitáló kapitalizmus, semmi lélek, semmi szív, gulyáskapitalizmus, a galériás ízlelgette a szavakat, hiába oldotta meg a nyakkendőjét, elegáns maradt, őszes haja a homlokában volt, mint egy kölyöknek. „Gyerekmunka, 16 órás munkanap, az elnyomás klasszikus, elemi szépsége – erről nem is álmodom már, jó, legyünk realisták, józanok. Dehát azért ember embernek lehetne farkasa! Nem kéne rögtön szabadszombat meg szakszervezet! Még szerencse, hogy a demokrácia látszólagos, s valójában elkendőzzük igazi orcánkat… Nagyon is fegyelmezetlen kizsákmányolás ez! Annyi jog van és annyinak, az ember el sem igazodik, és csak az vigasztalhatja, hogy ezek gyakorlása a hamistudat szintjén történik. Nem is tudom, mit csinálnánk egyébként.”

Mari is berúgott, újra és újra elmesélte pityeregve, hogy át kell rajzolnia a manóit, mert a rendezőnek nem voltak elég gonoszak. „B… meg, nem elég gonoszak a manóim."
Béla ráhajolt. „A százados potyázik."

„Jó. Tudom. Én nem vagyok az, aki azt gondolja, hogy a Sátán vöröscsillagot hord a szíve fölött…
Bár ki tudja… lehet, hogy csak tetszik neki…" A lektorijelentésíró szemével Ágnest kereste. Ha tényleg igaz volna, tűnődött, hogy türelem és irónia a bolsevik igazi erénye, akkor legokosabb volna, ha bolsevik volna.

„Nem gondolja, barátom, hogy ez a kommunizmus, amivel magukat etetik, túl azon, hogy jó órában legyen mondva, diétás koszt, egyszersmind pszichológiai nonszensz? Honnan veszik maguk,
hogy az ember jó?" A galériás Móczárhoz beszélt, elfeledkezvén a tegezésről jobban érezte magát,
Móczár ölében Torockó Anna ült, mögötte Fruzsina állt. „Persze nichts für Ungut, ha éreznek elnyomást, szüntessék csak meg! Annyival is kevesebb, nekem elhihetik."

Ágnes fúródott oda, ajka meg volt duzzadva; a lektorijelentésíró messziről érezte a viszkiszagot.
„Jó, tudom. Én sem indulok ki abból, hogy az egy főre jutó elnyomat és hazugság itt kisebb, mint
máshol. De készséggel elismerem. És ha én volnék az, aki ezért dicséretben részesít, dicséretben
részesítenék, de nem én vagyok az."

„Bizony", kiáltott Móczár, nem mozdultak rajta a nők, „mi olyan elvetemültek vagyunk, kedves Ludwig, hogy annak már nem örülünk úgy istenigazából, hogy lyuk van a popónkon!"

„Jó. Tudom. De milyen programotok van? Mit akartok? Mi az a modell, ami szerint élnem kellene?"

Tamás állt az ajtóban köd ülte szemekkel, arcán sötét árnyakkal. Ágnes ajkán nyálgömb pukkant.
„Lehetséges, hogy te nem vagy hazug", mondta Tamás Ludwignak, „sőt tovább megyek: én már csak

ilyen vagyok: lehet, hogy én sem vagyok az. A helyzetünk az.” Ludwig vállat vont. Tamás elsápadt, Fruzsina ugrott oda hozzá, Tamás, mint egy öregember, reátámaszkodott. „Nem vagyok”, üvöltötte, „hajlandó szembesülni a műveimmel, engem senki ne tartson semmi módon a saját dolgaimmal sakkban, nem vagyok magammal megfélemlíthető, nem fogok szégyenkezni már a kérdéseken is, nem bocsátom magam a rendelkezésre, ÉN NEM VAN”, üvöltötte.

„Jó, értem. De miért ez izgalom? Ad notam: az kiabál, akinek a háza ég.”

Tamás rárogyott Fruzsinára, aki egy pillanatig tartotta, nem bírván leejtette; midőn körbeállták, mint egy idegen közlekedési balesetet, Ludwig egyedül maradt – geometriailag külön –, s végre elveszítette a higgadtságát, s szinte átkozódni kezdett onnét hátulról: „Békegyerekek vagytok, sápatagok, fakók, inaszakadtak, nincs vér a pucátokban, finnyásak vagytok, kényesek. Hol van itt akarat, életéhség! Miért tűrtök el mindent, béketűrők! Miért tűrtök el engem!?… Én ha a világ minden nője kurva volna is, akkor sem nyúlnék magamhoz…” „Menj anyádba”, vetette oda Ágnes, mintha nem is volna részeg.

„Gyere”, mondta Ágnes a lektorijelentésírónak, végigbotorkáltak az egész lakáson, „ezek a rohadt gyerekek, ezek se hasonlítanak rám, nézd meg, nézd meg a fejformájukat”, a férfi karjába akaszkodott, nagyon részeg volt, „nem kell hánynod?”, teste puha és forró lett, vágyakozása olyan erősnek látszott, hogy a lektorijelentésíró reménykedni kezdett, „élvezzünk, élvezzünk, élvezzünk”, súgta többször is Ágnes, egyesülésük gyors volt, de jó, mély, fénylő, éles vakító; Ágnes azután rázni kezdte a férfit, sírva kérlelte, el ne aludjék, vigyázzon rá, mert ha nem vigyáz, meghal.

A behatolás pillanatában a lektorijelentésírót rettenetes félelem fogta el, hogy belefolyik a nőbe, hogy mindenestül elfolyik bele, düh és gyűlölet ébredt benne, s olyan lendülettel

szinte beleütötte magát Ágnesba, hogy Ágnes feje hangosan koppant a parketten. „Koppanj", mondta
a lektorijelentésíró, s ez volt az utolsó szó, amit Ágnesnak mondott, koppanj.

Ágnes átköltözött a galériáshoz, Tamás teljes gőzerővel dolgozik, hallotta a lektorijelentésíró Jitkától.
Egy ideig nem járt arrafelé. Édesanyját rendben eltemette. – Tétován kopogott.

„Zavarok?", kérdezte Jitkát.

„Azt előre nem tudhatom. Ez idáig nem zavarsz. Édes úr."

„Ki ez a sok férfi?"

„Férfiak, nem látod?" vont vállat Jitka.

„És miért ilyen különfélék?" A lektorijelentésírót elfutotta a meleg, ez az egy
dolog érdekelte, miért ilyen különfélék. A szárnyasajtók nyitva, Tamás segített valakinek képet
keretezni, egy másik a konyhában beretválkozott, ketten az ablakokat pucolták, Karcsi állt alattuk, s
újságpapírt adogatott föl. Az ÜLÉSSZAK MEGNYITÁSA, látta az egyiken a lektorijelentésíró. Egy
alacsony, hollófekete hajú férfi régi lapokat rendezgetett; így szólt a lektorijelentésíróhoz:

„Többet ide ne gyere."

„Igen", válaszolta a lektorijelentésíró, aztán: „De miért?"

„Nem mindegy? Ne gyere.” A lektorijelentésíró Jitka pillantását kereste, de a kislány elszántan dugdosott lemezeket lemeztasakba. A szokott barna homály telepedett a szobára, mintha valami anyag, melyet vakarni lehetne teljesen hiábavalóan, anyag, mely utálatosan és kíméletlenül a köröm alá megy. Fázott, beült a karosszékbe, Jitka ráterítette Tamás egy plédjét, „szépen állunk, édes úr”.

A lektorijelentésíró szívesen sétált halk csöndes esőben – az olyan franciás. De ragyogott minden. Szemben az öreg porszívózta a falat! Vajon hogy állanak most a hölgyek a rákkutatásban? A kelet-franciák duplafenekű bőröndje, jegyezte föl magának. Elutazása előtt fölkereste a kelet-franciát két városifelmérőszociológiaikérdezőbiztos, akik a város kultúrfejlődésintenzitásának mértéknövekedésszázalékát akarták a tárgyévre vonatkoztatva megállapítani, és meg is állapították.

A kelet-francia lelkesen beszélt a két férfiúnak, bár kérdésüket sebesnek tartotta, melyek őt így sebes állásfoglalásra kénytetnék, mert úgy kéne válaszolnia, mintha élményeit ismerné, pedig az ő élményei egymás mellé rendeltek, azaz nem mondhatja, ez azt jelenti, az amazt, mert nincsenek kapcsolatban egymással, majd csak akkor, akkor strukturálódik mindez, ha leírja, így lesz, és viszonya a városhoz, melyről kérdezik, s mely láthatóan van, majd így lesz valósággá, megjegyezné azonban, hogy az a viszony talán már nem is az övé, hanem az írásé, de nem akarná az urakat untatni.

Idegenek vagyunk, de nem turisták, noha lakunk valahol, ami azonban nem otthonunk, így foglalta kezdetben össze magának zavarát és aggályait, ezt a példás itt-is-van-meg-nem-is-t, beszámolt gyakori záp kedvéről, arról a terhelésről, melyet a napok változatossága okozott, mert minden nap más volt, s ettől immár elszokott, minden esemény volt, a tévéhíradó újfajta arányai ugyanúgy, mint a roston sült scampi vagy a 40 éves Calvados, a napokért senki és semmi nem szavatolt (itt most nem tért ki a képződmények társadalmi alapozású bírálatára – a kérdezőbiztosoknak olyan jóságos reformerképük volt); de ez a sok egyszerre volt túl kevés is, üresség támadt benne, és ezt akarta aztán a

hörcsögtermészetével rendbehozni, a kissé nevetséges rendszerességgel és a leleplező hódításvággyal, ahogy utánavetette magát egy nem is tudja minek, geometriai alakzatnak? a városnak? a helynek, ahol vagyunk?; valahogy így, mégis, midőn hirtelen, nem is oly rég, egy napfényes őszi napon, kiderült számára, hogy nagyon is sűrű volt az ottléte, s visszatekintve azok a dolgok, melyeket eddig is ismert, most említésre méltók lettek, amin csak annyit ért, hogy emlékezik rájuk, tehát van mire emlékezni, tehát volt, az meglepte, nem hitt ő már a mennyiség és minőség termékenységi táncában, úgy érzi tehát, hogy hasznos volt számára idejönni, és hasznos elmenni, adják hát át a kérdezőbiztos kollégák a városatyáknak hálás köszönetét, szívbéli üdvözleteit.

Elég snassz a vége. Kelet-franciának lenni, írja a kelet-francia, súly, és ez ugyan sajnálatos, de letagadni nem lehet (szabad). Persze biztos nem a hemmungokra gondol, hanem a mores-ra; amire tanítják őket, s persze viszont.

Ragyogott minden, a magas banképület üvegacél tükrei szórták a fényt – mintha Adenauer vagy Hruscsov koponyája fénylenék. És vajon hogy állunk az egy főre jutó városizöldmennyiség terén? Van-e a megfontolt városatyák közt, ki felelős szívén viseli ennek a sorsát? Például a számításokat. Hogy például hozzáveszik-e a turistákat? Nem mindegy! És a születések! Történik zöldpótlás?, vagy a természetes halandóságban bíznak inkább? Hogy hullik a férgese? Egy lomberősségben hajdan daliás fa törzsére papírlapocska tűzetett: HUGOCSKÁIM! MIT TEHETEK? A SAJTOK ALIG NŐNEK, ÉS A SEGGEM IS KESZEG. KINEK LEGYEK VÁGYTELI KANCSAJA!? KI CSÖPPENTENÉ BELÉM KÉJE HULLÁSÁT? Hulljon a kéjese, mondta ki hangosan. LEGYÜNK, DRÁGÁIM, PÉNISZIRIGYEK, SZEMENSZEDETTEK, Vesszővel végződik, vesszővel végződik, mondogatta a szívében.

A lektorijelentésíró az egyik kapualjban meglátta a szőrös combú nőt. Fölment vele a házba, a szobában egy ágy volt és egy mosdó. „Megmoslak”, mondta a nő, „nem kell levetned a nadrágod, elég ha letolod”. Odaállt a lavór elé; a nő megmosta, ügyesen babrált a kezével, a lektorijelentésíró már-már

gyanakodni kezdett, hogy talán így akarná mintegy megúszni a dolgot. Nem is lett volna ellenére.
„Vajon minden kelet-francia titkárnő, a kelet-francia titkárnők mindegyike buja s élveteg volna?”,
tűnődött közben. Amikor készen lettek, átölelte a nőt; az kibújt. „Ez nincs benne”, mondta és nevetett.
„Megfizetem”, válaszolta a lektorijelentésíró, rádőltek a vaságyra, és ujjai mentén széjjel vált a lüktető,
nyirkos, lágy forróság; ette, conne, ronna.

„Elmegyek”, mondta aztán mégis; a főkirakatsétálóutcán, a hájas, előkelő Wurmon (melyet úgy
szeretett) indult el „lefelé”, azaz elfelé a belvárostól, a belfélvárostól, a furcsán összetett, nem tudni
hány szögletű, így állandóan változó középfőtértől, ahol az utcák oly sajátos szögben
érik egymást, s a tér végül is e habozásból származik; az ember azonban olyan, hogy az utcákat
derékszögekben és párhuzamosokban gondolja el, ennélfogva e környéken könnyen
meglepetés érheti, mert itt olyan utcák metszhetik egymást, melyek párhuzamosságáért
becsületszavát adná, és bizony itt még az sem sokat ér, ha valaki éppen Bolyai János hazájából
volna való – ha pedig térképet vesz elő, ott ezek a finom törések… eh, a szokásos!
Nem tudván hát merre jár, aggódva körülnézett, igen, így, akár a kegyetlen Ponczius Pilátus lovag,
Judea ötödik helytartója, és szíve nehéz volt, mint a Gaffiot-lexikon.